

Sortland kommune

Handelsanalyse for Sortland

Handel i Sortland sett i forhold til Vesterålen og
Hålogaland-regionen

Delrapport 1

Oppdragsnr.: 5184686 Dokumentnr.: 01 Versjon: 01
2018-11-14

Oppdragsgiver: Sortland kommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Helle Næss, Kristine Røiri
Rådgiver: Norconsult AS
Oppdragsleder: Fredrik Omdal
Fagansvarlig: Morten Selnes
Andre nøkkelpersoner: Gøran Antonsen

Forside:

Sortland by. 3D-modell. Kilde; Sortland kommune.

01	2018-11-14	Handelsanalyse Sortland	MoSel	GAn / FrOmd	FrOmd
01	2018-09-24	Handelsanalyse Sortland	MoSel	GAn / FrOmd	FrOmd
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Denne handelsanalysen er en del-rapport av en leveranse som omfatter i tillegg en trafikkanalyse, en mulighetsstudie og en kort sammenfatning av disse.

Handelsnæringen har gjennom lang tid hatt en sentral posisjon i næringslivet i Sortland og i regionen som er en naturlig del av handelsområdet til Sortland. I 2017 omsatte forretningene på Sortland detaljvarer for 1.303 millioner kroner eller 125.541 kr pr innbygger. Omsetningen pr innbygger er den høyest registrerte i hele Nord-Norge og rangerer Sortland på en 14.-plass i landssammenheng. Innen detaljvarehandelen dekker Sortland 51,3% av all handelen i Vesterålen i 2017.

I tillegg til omsetningen innen detaljvarer, kommer omsetningen innen bilbransjen og drivstoffhandel fra bensinstasjoner. Bilbransjen på Sortland omsatte for nesten 810 mill kr i 2017 mens det ble omsatt drivstoff for ca 170 mill kr.

Butikker, varehus, bilforhandlere og bensinstasjoner i Sortland omsatte derved varer for ca 2.283 mill kr i år 2017.

Norconsult har i denne handelsanalysen vurdert utviklingen innen folketall, sysselsetting, pendling og varehandel i Sortland og sammenlignet denne utviklingen med samme utvikling i Landet, Hålogaland-regionen og Nordland fylke. Vi har også sammenlignet med andre sammenlignbare byer i Nordland og Troms for å få et sikrest mulig grunnlag for analysen. Sortland har en relativt høy andel sysselsatte innen varehandel (991 sysselsatte etter arbeidssted i 2017). Sortland vil ha den høyeste prognostiserte befolkningsveksten (7,8%) i Hålogalandregionen fram til år 2030.

Et viktig grunnlag for denne analysen er å vurdere viktige endringsprosesser i samfunnet og hvordan disse prosessene påvirker handelen. Viktige prosesser er bl.a.

- ❖ Regionforstørring
- ❖ Utviklingen innen reiselivsnæringen
- ❖ Effekten av netthandel
- ❖ Effekten av eldrebølgen
- ❖ Effekten av utviklingen innen kulturnæringene
- ❖ Utviklingen innen bilbransjen
- ❖ Utviklingen innen byggenæringen.

Vi har i analysen innhentet omsetningstall for utvalgte bransjer (bilbransjen, plasskrevende varer og utvalgsvarer) og sammenlignet omsetningstall innen disse bransjene for Sortland med tilsvarende tall for Hålogalandsregionen, Narvik og Harstad. Ut fra dette beregner vi dekningsgrad som er et uttrykk for i hvilken grad en kommune har positiv handelsbalanse i forhold til de omkringliggende regionene.

Sortland har en meget høy dekningsgrad for de aller fleste utvalgte bransjer i forhold til landet og Hålogalandregionen. Dekningsgraden for Sortland ligger generelt noe høyere enn Harstad og Narvik.

Ut fra dette materialet estimerer vi et framtidig behov for økt handelsareal / butikkareal på Sortland i to framtidsscenarier i perspektiv 2030: Med denne framskrivingen kommer vi fram til følgende;

- ❖ Business as Usual; En økning fra dagens nivå med ca 17.500 m².
- ❖ Økning etter landsgjennomsnittet. En økning på ca 49.500 m².

Vi antar at et reelt behov for økt handelsareal i perspektiv 2030 vil ligge i størrelsesorden 25.000 – 30.000 m².

Vi vil i mulighetsstudien drøfte hvordan dette potensialet kan fordeles mellom sentrum og arealene omkring sentrum.

Innhold

1	Innledning	7
1.1	Situasjonsforståelse	7
1.2	Oppdraget	7
1.3	Metode	8
1.4	Fylkesplanens og Kommuneplanens bestemmelser i forhold til handelsvirksomhet.	15
2	Befolkningsutvikling og utvikling innen sysselsetting.	18
2.1	Befolkningsutvikling historisk 2008-2018	18
2.2	Folketilvekst	22
2.3	Befolkningsprognoser 2019-2030	24
2.4	Befolkningsutvikling oppsummering	28
2.5	Sysselsetting	29
2.6	Pendling – med utgangspunkt i Sortland kommune	32
2.7	Framtid i Nord	34
3	Analyse	36
3.1	Utgangspunktet – Sortland sentrum	36
3.2	Detaljhandel. Omsetning pr innbygger i Vesterålen og Hålogaland	36
3.3	Detaljhandel. Omsetning totalt i kommunene i Vesterålen og i bykommunene.	38
3.4	Viktige trender som påvirker detaljhandel	39
3.5	Spesielt om utviklingen i bilbransjen	48
3.6	Investeringer i Nord-Norge 2018-2026.	50
3.7	Omsetningstall for detaljvarehandelen på Landsbasis, Hålogaland-regionen og Narvik og Harstad. År 2008 – 2017.	52
3.8	Omsetningstall for detaljvarehandelen i Sortland	55
3.9	Estimering av framtidig arealbehov for handelsnæringen i Sortland fram mot år 2030	57
4	Vedlegg	59
4.1	Omsetningstall for landet 2008 – 2017	59
4.2	Omsetningstall for Hålogalandsregionen 2008 – 2017	60
4.3	Omsetningstall for Sortland kommune 2008-2017. Dekningsgrad sett i forhold til Landet og Hålogalandsregionen.	61
4.4	Omsetningstall for Harstad kommune 2008-2017. Dekningsgrad sett i forhold til Landet og Hålogalandsregionen.	62

4.5 Omsetningstall for Narvik kommune 2008-2017.
Dekningsgrad sett i forhold til Landet og
Hålogalandsregionen.

63

Tabeller

Tabell 1. Historisk befolkningsutvikling i Sortland by. Periode 2008-2018. Kilde SSB 04317	18
Tabell 2. Historisk befolkningsutvikling i kommunene i Vesterålen sammenlignet med Nordland fylke og landet. Periode 2008-2018. Kilde: SSB 07459.....	18
Tabell 3. Historisk befolkningsutvikling i kommunene i Hålogaland. Periode 2008-2018. Kilde: SSB 07459.....	20
Tabell 4. Befolkningsframskriving Sortland by 2019-2030. Kilde; SSB. Bearbeidet av Norconsult.	24
Tabell 5. Sortland kommune. Aldersfordelt befolkningsprognose for perioden 2019-2030. Kilde SSB 11168.....	24
Tabell 6. Befolkningsprognose for kommuner i Vesterålen. År 2019-2030. Kilde: SSB 11168	25
Tabell 7. Befolkningsprognose for kommuner i Hålogaland. År 2019-2030. Kilde: SSB 11168	26
Tabell 8. Sysselsatte i Sortland etter bosted. År 2008 – 2017) Kilde: SSB 07984.....	29
Tabell 9. Sysselsatte i Sortland etter arbeidssted. År 2008 – 2017) Kilde: SSB 07984.....	30
Tabell 10. Sysselsatte i Vesterålen 2008-2017. Kilde: KommuneProfilen.no.	31
Tabell 11. Framskrivning av verdiskaping i sektorene (bidrag til BNP i mill kr. Kilde; Framtid i Nord (2014)	34
Tabell 12. Framskrivning av sysselsetting i sektorene. Kilde: Framtid i Nord (2014).	35
Tabell 13. Detaljhandel pr innbygger i Vesterålen 2008-2017. i Kilde: SSB 04776 / KommuneProfilen.no	37
Tabell 14. Detaljhandel pr kommune i Vesterålen. Unntatt omsetning ved bensinstasjoner og omsetning av motorkjøretøy. Tallene er ikke indeksregulert. Kilde: KommuneProfilen.no.....	38
Tabell 15. Omsetningsvekst (mill kr) i 12 byer / tettsteder i Nordland og Troms sammenlignet med fylkene og landet. Tallene er ikke indeksregulert. Tallene er unntatt omsetning av motorvogner og drivstoff. Kilde: KommuneProfilen.no.	39
Tabell 16. Antall overnattinger på hotell og losjiinntekter i Lofoten og Vesterålen sammenlignet med Narvik-regionen, Nordland, Troms og landet. Kilde: KommuneProfilen.no. Reiselivsstatistikk.	43
Tabell 17. Kulturfabrikken på Sortland. Hovedtall 2014-2017 Kilde: Årsrapport 2017. Kulturfabrikken Sortland KF.....	47
Tabell 18. Dekningsgrad 2017 fordelt på hovedgruppene NACE 45 (bil mv) og NACE 47 (annen detaljhandel). Dekningsgrad i forhold til Hålogalandsregionen.	54
Tabell 19. Omsetningstall for detaljvarehandel på Sortland 2008 – 2017. Kilde; SSB.	55
Tabell 20. Framskrivning av arealbehov m ² – handelsareal etter scenariet «business as usual» basert på framskrivning etter vekstrate siste 9 år (1,5% pro anno).....	58
Tabell 21. Framskrivning av arealbehov m ² – handelsareal etter scenariet «landsgjennomsnittet» basert på framskrivning etter vekstrate siste 9 år (3,7% pro anno).....	58

Figurer

Figur 1. Utsnitt fra kommuneplan Byplan Sortland – Blåbyen. 2015-2027. Arealer med sentrumsformål er vist med brun farge. Kilde; Kommunekart.no	9
Figur 2. Sentrumsområdet i Sortland. Byplan Sortland – Blåbyen 2015-2027. Utsnitt av plankart del A. Kilde; Sortland kommune.	10
Figur 3. Kartet viser Vesterålsgata i rød farge. Bilforhandlere og plassskrevende handel er plassert (røde sirkler). Kjøpesenter ligger i sentrum (brun farge). Kilde: Sortland kommune. Byplan Sortland – Blåbyen. Planbeskrivelse.	16
Figur 4. Kommunevis befolkningsutvikling i Vesterålen sammenlignet med Nordland og landet. Prosentvis endring fra 2008 – 2018.	19
Figur 5. Folketallsutvikling i Hålogaland. Forholdet mellom bykommuner og kommuner utenom byer og tettsteder. 2008-2018. Kilde; SSB.	21
Figur 6. Folketallsutvikling i byer i Hålogaland. 2008-2018. Kilde SSB	21
Figur 7. Folketilvekst i Sortland kommune år 2000-2017. Kilde: SSB 06913	22
Figur 8. Folketilvekst i Vesterålen år 2000-2017. Kilde: SSB 06913	23
Figur 9. Sortland kommune. Aldersfordelt befolkningsprognose for perioden 2019-2030. Kilde SSB 11168.....	25
Figur 10. Prognose 2019-2030. Befolkningsutvikling i Hålogaland fordelt på byer/tettsteder og andre kommuner. Kilde: SSB	27
Figur 11. Prognose 2019-2030. Folketallsutvikling i bykommuner i Hålogaland. Prosentvis endring. 27	
Figur 12. Befolkningsutvikling i Sortland by, Sortland, Vesterålen, Hålogaland, Byer og tettsteder i Hålogaland, Troms, Nordland og Landet. 2008-2030. Kilde SSB. Bearbeidet av Norconsult.	28
Figur 13. Sortland kommune. Sysselsatte etter arbeidssted år 2000 – 2017 fordelt på privat sektor og offentlig sektor - sammenlignet med landsgjennomsnittet. Kilde; SSB og Kommuneprofilen.no.	31
Figur 14. Sysselsatte i Vesterålen fordelt på utvalgte næringssektorer. Kilde; KommuneProfilen.no .	32
Figur 15. Pendling i Vesterålen 2017. Kilde SSB	33
Figur 16. Detaljhandel. Omsetning pr innbygger i Vesterålen i 2017 sammenlignet med Nordland og Troms fylker og landsgjennomsnittet. Kilde; SSB og KommuneProfilen.no	37
Figur 17. Detaljhandel i Hålogaland. Omsetning pr innbygger i 2017. Kilde: SSB	38
Figur 18. Regionsenter. Regionsenteromland med dagens veinett. Bosted utenfor regionsenteromland. Kilde: TØI, Statens vegvesen.	40
Figur 19. Nåværende og framtidig reisetid mellom byene i Midtre Hålogaland. Kilde: Statens Vegvesen.....	41
Figur 20. Nåværende og framtidig reisetid mellom byene i Nordre Nordland. Kilde: Statens Vegvesen.....	41
Figur 21. Antall hotellovernattinger og hotellenes losjiinntekter i Vesterålen år 2000-2018. Kilde: Kommuneprofilen.no. Reiselivsstatistikk	42
Figur 22. Netthandel. Utvikling i de ulike handelskanalene. Kilde: Virke	44
Figur 23. Netthandel. De største varegruppene som handles på nettet i utlandet. Kilde: Virke	44
Figur 24. Netthandel. Vekst innen omsetning i varegrupper (MNOK) og Compound Annual Growth Rate (CAGR 2012 – 2016). Kilde Virke.....	45
Figur 25. Preferanser for bolig etter alder. Kilde: SSB.	46
Figur 26. Utviklingstrender i salg av drivstoffbaserte biler og el-biler på verdensbasis. Prognose mot år 2040. Kilde: Dagens Næringsliv 7. juli 2017.	49
Figur 27. Årsomsetning i bilbransjen i 2008 og i 2017 fordelt på byer i Hålogaland. Kilde SSB.....	49
Figur 28. Investeringer i Nord-Norge 2018-2026 fordelt på regioner. Kilde: Sparebanken Nord-Norge. Konjunkturbarometer høst 2018.	51
Figur 29. Oversikt over investeringsvolumer i Nord-Norge fram til 2026. Kilde Sparebanken Nord-Norge. Konjunkturbarometer høst 2018.	52
Figur 30. Detaljvareomsetning i Hålogalandsregionen 2008 og 2017. Kilde SSB.	53
Figur 31. Omsetning i utvalgte varegrupper – Sortland kommune. Endring i % fra 2008 – 2017. Kilde SSB.....	56

1 Innledning

1.1 Situasjonsforståelse

Sortland er ett av ti regionsentre i Nordland, og et knutepunkt for handel og transport i Vesterålen og i Hålogaland-regionen som omfatter nordre del av Nordland fylke og Sør-Troms. Viktige næringer som fiske, havbruk, handel og reiseliv er i vekst, og Sortland ønsker å ta sitt ansvar som regionsenter og som regional drivkraft. Dette er i samsvar med Nordland fylkeskommunes policy for utvikling av regionsentre.

Nordland fylkeskommune har gjennomført et omfattende prosjekt – Utvikling av Nordlands by- og regionsenterpolitikk. En viktig del av denne satsingen er gjennomføringen av byromseminarene i hver av disse ti byene. Byromseminaret for Sortland ble gjennomført i 2013. Det foreligger en rapport etter denne samlingen. I denne satsingen er det også gjennomført en studie av sentrumsutvikling og handel i Nordland.

Sortland er i vekst, og Sortland er blant de 15 kommunene i landet som scorer høyest på detaljvareomsetning pr innbygger i landet. Det er ingen kommuner i hele Nord-Norge som har høyere detaljvareomsetning pr innbygger enn Sortland. Handelsnæringen er derfor en meget viktig næring – både i forhold til tettstedet Sortland, Sortland kommune og alle de som er bosatte i regionen som bruker Sortland som et handelssted.

Varehandel gir også grunnlag for annen aktivitet som transport og servicenæringer. Denne aktiviteten gir grobunn for bl.a. kulturaktiviteter. Sortland har i løpet av relativt kort tid vokst til å bli et viktig kultursenter i regionalt perspektiv.

1.2 Oppdraget

Dette oppdraget omfatter utarbeidelse av en trafikkanalyse og en handelsanalyse for Sortland. Denne rapporten omfatter handelsanalysen. Det er en viktig forutsetning for handelsanalysen at handelsvirksomheten i Sortland sees i et regionalt perspektiv. Handelsvirksomheten på Sortland er av stor regional betydning med et handelsomland som strekker seg langt ut over kommunens grenser. Oppdraget er nærmere beskrevet i Sortland kommunes kontraktgrunnlag «Anskaffelse av konsulenttenester for prosjektet; Trafikkanalyse med mulighetsstudie for Fv. 82 Vesterålskata og handelsanalyse for Sortland».

Det er avholdt oppstartsmøte på Sortland den 3. august 2018. Oppstartsmøtet ble kombinert med befaring og møte med referansegruppen

Som et resultat av dette oppdraget skal Norconsult levere;

- En trafikkanalyse
- En handelsanalyse
- En mulighetsstudie for Sortland
- Et kort sammendrag av de tre leveransene nevnt foran
- Som en opsjon kan Norconsult levere en visualisering av tiltak i mulighetsstudien.

1.2.1 Styringsdokumenter

Viktige styringsdokumenter for dette prosjektet er:

- ❖ Sortland kommune. Kontraktgrunnlag. Anskaffelse av konsulenttjenester for prosjektet; Trafikkanalyse med mulighetsstudie for Fv 82 Vesterålskata og handelsanalyse for Sortland. Mai 2018.
- ❖ Norconsults tilbud 12-06-2018
- ❖ Referat fra oppstartsmøtet 3. august 2018

Andre viktige dokumenter er:

- ❖ Fylkesplan for Nordland 2013-2025. Spesielt kapittel 7 Kjøpesentre. Nordland fylkeskommune.
- ❖ Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2017-2025. Nordland fylkeskommune.
- ❖ Kommuneplan for Sortland. Kommuneplanens arealdel 2017-2028. Med plandokumenter
- ❖ Kommuneplan for Sortland. Sammen om velferd og utvikling i Vesterålen. Kommuneplan for Sortland 2008-2020. Strategidokumentet.
- ❖ Byplan Sortland – Blåbyen 2015-2027. Behandlet i formannskapet 27.08.2015. Spesielt kapittel 5.3.2. Handelsvirksomhet
- ❖ Sortland. Kystbyens møte med sjøen. Byromseminar for Nordland 2013.
- ❖ Sortland handelsanalyse. Rambøll 27.11.2014.
- ❖ Framtid i Nord» (2014).

1.3 Metode

Det er gitt en beskrivelse av metode i kontraktgrunnlagets kap 4. Denne beskrivelsen ble gjennomgått og justert i oppstartsmøtet og møtet med referansegruppen samme dag.

1.3.1 Avgrensning av regioner

Vesterålen

BA-regionen Sortland omfatter kommunene Sortland, Hadsel, Bø og Øksnes (j.fr. Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2017-2025). I samråd med referansegruppen vil vi her definere Vesterålsregionen som Vesterålen regionråd – dvs at Vesterålen i denne rapporten omfatter kommunene Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes og Andøy.

Hålogaland

Det er i dette oppdraget gitt at regionen Hålogaland skal omfatte Ofoten, Lofoten, Vesterålen og Sør-Troms. Regionen Hålogaland omfatter derved kommunene:

1805 Narvik
1850 Divtasvuodna - Tysfjord
1851 Lødingen
1852 Tjeldsund
1853 Evenes
1854 Ballangen
1856 Røst
1857 Værøy
1859 Flakstad
1860 Vestvågøy
1865 Vågan

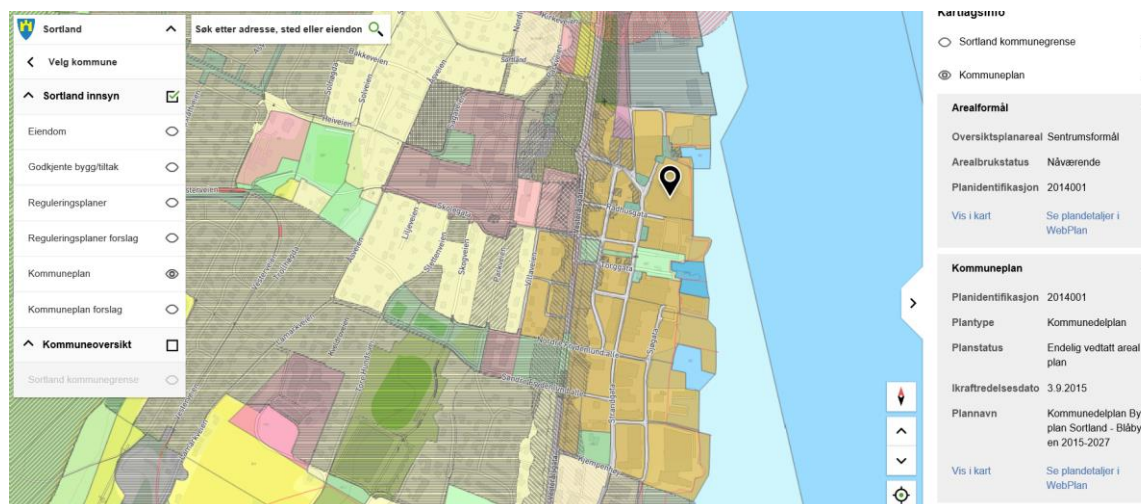
1866 Hadsel
1867 Bø (Nordland)
1868 Øksnes
1870 Sortland - Suortá
1871 Andøy
1874 Moskenes
1903 Harstad - Hárstták
1911 Kvæfjord
1913 Skånland
1917 Ibestad
1919 Gratangen
1920 Loabák - Lavangen
1923 Salangen

Kommuner i Hålogaland.

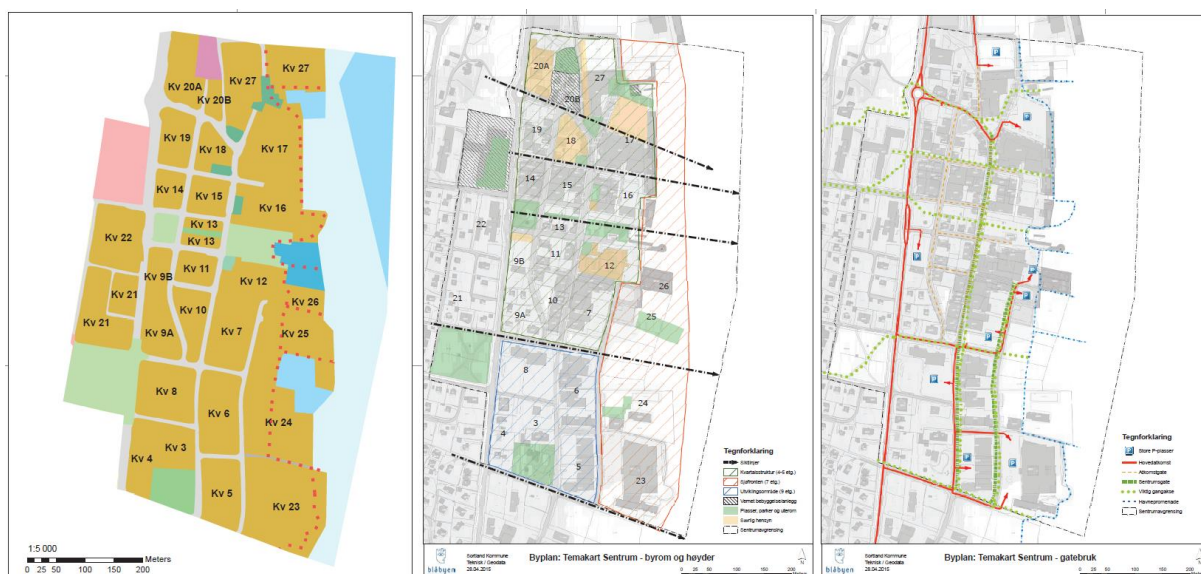
Sortland er betegnelsen både på kommunen Sortland og byen Sortland. Vi vil i denne rapporten presisere byen Sortland når vi snakker om tettbebyggelsen som i daglig tale utgjør byen. En del av byen vil være definert som et sentrum. Avgrensningen av sentrum er relevant i forhold til regional planbestemmelse om handel (Fylkesplanens kap 7)

1.3.2 Avgrensning av sentrum og byen Sortland.

Sortland sentrum er avgrenset i kommuneplan for Sortland

Figur 1. Utsnitt fra kommuneplan Byplan Sortland – Blåbyen. 2015-2027. Arealer med sentrumsformål er vist med brun farge. Kilde; Kommunekart.no

Figur 2. Sentrumsområdet i Sortland. Byplan Sortland – Blåbyen 2015-2027. Utsnitt av plankart del A. Kilde; Sortland kommune.

Befolkningstall er referert til grunnkretser. Følgende grunnkretser dekker Sortland sentrum og det vi i daglig tale kaller byen Sortland:

Sortland by
18700203 Steiro
18700204 Strandskog
18700205 Nattland
18700206 Vestmarka 4
18700207 Lykketreff
18700208 Vestmarka 1, 2 og 3
18700209 Sortland
18700210 Brekka

Grunnkretsene vil i sum dekke et større areal enn selve byen Sortland. Grunnkretsene er imidlertid så spredt befolket utenom sentrum at en kan si at folketallet i disse grunnkretsene avspeiler folketallet i byen. Vi viser i denne sammenheng til kap 2.1.

Som det framgår av figur 1 og figur 2 består byen Sortland i all hovedsak av en villabebyggelse med en avgrenset bymessig kvadraturbebyggelse mellom Vesterålsgata og Sortlandssundet. Det er denne kvadraturbebyggelsen som er gitt sentrumsformål og som er definert som sentrum i figur 1.

I daglig tale vil byen Sortland omfatte både sentrumsbebyggelsen, villabebyggelsen, havneområdet og næringsarealene i tilknytning til byen.

1.3.3 Avgrensning av ulike varegrupper.

Det er i kontraktgrunnlaget gitt en definisjon av de ulike varegrupper som skal inngå i handelsanalysen.

Fylkesplanens kapittel 7 (regional planbestemmelse for kjøpesenter) omfatter kun detaljhandel – dvs handel med alle typer varer direkte til sluttbruker. Regional planbestemmelse omfatter ikke engroshandel eller agenturhandel. Det bør her bemerkes at Fylkesplanen ikke skiller mellom detaljhandel med plasskrevende varer og detaljhandel med andre varegrupper.

Det gjøres et unntak for varegruppe NACE 46.610 (plasskrevende varer) som omfatter også engroshandel med Landbruksmaskiner mv. Butikkjeden Felleskjøpet faller inn under denne varegruppen. I tillegg drives det her detaljhandel med plantevarer, jordprodukter, hageutstyr mv.

Alle varegrupper er definert i standarden SN 2007 der de er gitt en NACE-kode. Detaljhandel finner vi innen NACE-kodene 45 og 47. Vi vil her presisere denne definisjonen nærmere:

Handel med dagligvarer

Med dagligvarer forstår vi her detaljhandel med daglige forbruksvarer som mat, drikke, kioskvarer, renholdsartikler og andre husholdningsartikler.

NACE	Benevnelse (SN 2007)	Kommentar (SN 2007)
47.1	Butikkhandel med bredt vareutvalg	Omfatter detaljhandel av dagligvarer - også kioskhandel. Omfatter også stormagasin (47.19 med generelt vareassortement - klær, møbler, husholdningsapparater mv.)

Handel med utvalgsvarer

Med utvalgsvarer forstår vi her detaljhandel i spesialforretninger med klær, sko, fisk, nytelsesmidler, radio/TV, bøker og papir, musikk mv. Dette kalles også faghandel eller «sentrumshandel».

NACE	Benevnelse (SN 2007)	Kommentar (SN 2007)
47.2	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler i spesialforretninger	Omfatter spresialforretninger for frukt og grønt, fisk, kjøtt, bakervarer, sukkervarer, alkoholholdige varer, kaffe og te, tobakkvarer, helsekost mv.
47.3	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	Plasskrevende varer.
47.4	Butikkhandel med IKT-Utstyr i spesialforretninger	Omfatter butikkhandel med datautstyr, telekommunikasjon og videoutstyr.
47.5	Butikkhandel med andre husholdningsvarer i spesialforretninger	Omfatter tekstilvarer, utstysvarer, jernvarer, fargevarer, glassvarer, byggevarer, trelastpeter, tepper, gulvbelegg, møbler, innredning og belysning. Omfatter også musikkinstrumenter og noter.
47.6	Butikkhandel med bøker, musikkartikler og andre fritidsartikler i spesialforretninger.	Omfatter butikkhandel med bøker, papirvarer, kontorartikler, aviser, innspillinger av musikk og video, sportsutstyr, fritidsbåter, spill og leker.
47.7	Annen butikkhandel i spesialforretninger	Butikkhandel med klær, skotøy, lærvarer og reiseutstyr. Butikkhandel med blomster, planter, kjæledyr, for til kjæledyr, ur og klokke, gull- og sølvarer

Handel med plasskrevende varer:

Med Plasskrevende varer forstår vi her detaljhandel med varer som krever en del plass. Dette omfatter handel med kjøretøyer, verkstedvirksomhet, drivstoff, byggevarer, jernvarer, møbler, hvitevarer mv. Plasskrevende varer kan også kalles transportkrevende varer.

NACE	Benevnelse (SN 2007)	Kommentar (SN 2007)
45	Handel med og reparasjon av motorvogner	Omfatter alle aktiviteter (unntatt produksjon og utleie) i forbindelse med motorvogner og motorsykler herunder lastebiler.
45.112	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	Omfatter også tilhengere og ATV-er.
45.192	Detaljhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler	Omfatter detaljhandel med nye og brukte motorvogner som tilhengere, bobiler og campingvogner.
45.200	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	Omfatter alle former for service og reparasjon, vedlikehold, lakking, vask mv.
45.320	Detaljhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler	Omfatter også netthandel med deler og utstyr
45.400	Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler.	Omfatter både engroshandel og detaljhandel - herunder postordre- og netthandel
46.610	Engroshandel med maskiner og utstyr til jordbruk og skogbruk	Engroshandel omfatter her videresalg av nye og brukte varer til detaljister, til industrien, til næringsdrivende, gårdsbruk, institusjonelle og profesjonelle brukere eller til andre grossister.
47	Detaljhandel unntatt med motorvogner	
47.30	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	Omfatter drivstoff, kjølemedler og smøremidler til motorvogner.
47.52	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	Omfatter jernvarer, maling, ferniss og lakk, planglass og andre byggevarer som f.eks murstein, trelast, sanitærartikler og gjør-det-selvmaterialer og utstyr.
47.521	Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer.	Omfatter byggevarehus og varehus med et bredt vareassortement.
47.524	Butikker med trelast	
47.529	Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted	Omfatter bygningsstein, planglass, sanitærutstyr, markiser mv.
47.540	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater.	Butikkhandel med audio og videoutstyr grupperes under 47.43.
47.590	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler	Omfatter møbler, belysningsutstyr, kjøkkenutstyr samt bestikk, service, glassvarer, porselen og steintøy, artikler av tre, kork og flettematerialer, ikke-elektriske husholdningsvarer, musikkinstrumenter, noter, låpser, pengeskap, boksanlegg og andre husholdningsvarer.
47.642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr	Omfatter fritidsbåter og -utstyr
47.761	Butikkhandel med blomster og planter	

1.3.4 Spesialbestilling av omsetningstall fra SSB. 2008-2017

For å kartlegge vareomsetningen i de enkelte bransjene, har vi bestilt omsetningstall fra SSB. Disse tallene viser vareomsetning i 1000 kr fordelt på valgte regioner og valgte bransjer. Vi har bestilt for regionene;

- ❖ Sortland kommune
- ❖ Narvik kommune
- ❖ Harstad kommune
- ❖ Nordland fylke
- ❖ Troms fylke
- ❖ Landet
- ❖ Vesterålen
- ❖ Hålogaland

De bestilte bransjene framgår av kapittel 1.3.3.

På dette grunnlaget kan vi sammenligne Sortland med tilsvarende byer og med regionene omkring. Sortland skiller seg kraftig ut fra resten av kommunene i Vesterålen når det gjelder handel. Det er derfor mest riktig å sammenligne Sortland med tilsvarende byer i Hålogalandsregionen og Hålogalandsregionen som helhet.

Omsetningstall fra SSB er i utgangspunktet konfidensielle dersom man ut fra tallene kan identifisere omsetningen i den enkelte bedrift. Dersom færre enn tre enheter ligger til grunn for en celle i en tabell blir ikke tallene offentliggjort. Årsaken er fare for identifisering ved at tallet kan føres tilbake til oppgavegiver. Særlig gjelder dette ved offentliggjøring av tall på lavt geografisk nivå. Dette blir løst ved å undertrykke disse tallene i tabellen som i tabellen kun angis med et semikolon.

Det ligger her en feilkilde ved at en bransje kan bestå av en til to bedrifter. Omsetningen kan være av stor betydning, men denne omsetningen blir ikke synliggjort i tabellene.

En annen feilkilde kan være at enkelte bedrifter er feilkodet – dvs de står i registeret med feil NACE-kode. Slike bedrifter kan falle ut av oversikten.

Enkelte bedrifter driver både detalj salg og f.eks engrossalg / agentursalg. Dersom slike bedrifter ikke er registrert under detalj salg (NACE 45 eller 47), vil slike bedrifter falle utenfor.

1.3.5 Beregning av dekningsgrad.

Dekningsgrad er et beregnet uttrykk for handelen i en gitt sone (kommune) sett i forhold til folketall i området og samme forholdstall for en valgt region (fylke). Dekningsgraden uttrykkes i prosent. Dersom dekningsgraden er høyere enn 100, kan vi legge til grunn at handelsbalansen for den valgte sonen er positiv – dvs at den valgte sonen har et handelsomland som er større enn den valgte sonen.

Dekningsgraden uttrykker det motsatte dersom dekningsgraden er under 100. Da kan vi legge til grunn at handelsbalansen for den valgte sonen er negativ.

I og med at dekningsgraden varierer både med befolkning (antallet innbyggere) og størrelsen på vareomsetningen (beregnet i kroner) i en sone og i en region, bør en utvikling av dekningsgraden over tid vurderes ut fra dette. En nedgang i dekningsgraden kan f.eks skyldes at vareomsetningen er stabil og at antallet innbyggere vokser i den valgte sonen.

Dekningsgrad beregnes slik:

$$\frac{\text{Omsetning (kr) innen en varegruppe pr person i sonen (f.eks kommunen)}}{\text{Forbruk innen varegruppen per person i et valgt referanseområde (f.eks landet, fylket, regionen)}} * 100$$

1.3.6 Møter mv.

Møter er en viktig del av informasjonsinnhenting ved en handelsanalyse. Ved å ha direkte kontakt med sentrale aktører oppnår man gjerne et mer nyansert og riktigere situasjonsbilde. I løpet av denne prosessen er det avholdt møter med;

- ❖ Oppdragsgiver
- ❖ Referansegruppen
- ❖ Sortland næringsforening
- ❖ De tre kjøpesentrene på Sortland
- ❖ Skypemøte med næringsaktører på Sortland
- ❖ Telefonsamtaler med næringsaktører.

1.3.7 Estimering av butikkareal på Sortland.

For å kunne beregne et framtidig behov for butikkareal på Sortland, er det viktig å ha et mest mulig nøyaktig bilde av størrelsen på dagens butikkareal.

Det foreligger ikke en nøyaktig oversikt over det samlede butikkarealet på Sortland. Dette arealet vil variere til dels mye over tid, og det kan derfor være vanskelig å beregne dette nøyaktig.

I Rambølls handelsanalyse for Sortland (2014) er det i kap 3.4. lagt til grunn en vurdering basert på avsatt areal til forretning i forslag til byplan. Ut fra nåværende avsatt areal til forretninger, framtidig areal og arealer med kombinerte formål– og en antatt omsetning på kr 20.000 / m², anslås utbyggingspotensialet for nye forretninger utenfor sentrum i byplanforslaget til 60.000 m².

Ut fra en vurdering av vekstpotensialet, anslår Rambøll et økt potensial innen plasskrevende varegrupper på ca 2.000 m² fram mot år 2032. Tilsvarende vil det være et potensial for nytt areal innen «annen detaljvarehandel» på ca 5.500 m² fram mot år 2032.

Vi vil i beregning av framtidig arealbehov i denne rapporten legge til grunn omsetningstall for å beregne dagens butikkareal. Vi tar utgangspunkt i at de tre kjøpesentrene i sentrum har et samlet areal på 34.500 m² og en samlet omsetning på 961 mill kr i 2017. Disse tre kjøpesentrene utgjør samlet ca 74% av omsetningen av detaljhandel i Sortland kommune (unntatt motorvogner og bensinstasjoner) i 2017 (1.303 mill kr).

På dette grunnlaget har vi estimert et utgangspunkt for butikkareal for detaljvarehandel (unntatt motorvogner og bensinstasjoner) på ca 46.600 m² i Sortland kommune i år 2017. Dette gir igjen en omsetning på ca kr 28.000 pr m². Dette er et relativt høyt tall, men sannsynligvis representativt for kjøpesentre der omsetningen pr kvadratmeter som regel ligger over omsetningen pr kvadratmeter i andre butikker. Vanligvis regner man en omsetning på ca kr 20.000 pr m² i butikkhandel.

Det aller meste av handelsvirksomhet i Sortland kommune er lokalisert til Sortland sentrum. Vi legger derfor til grunn at butikkarealet i – eller i tilknytning til - Sortland sentrum er ca 46.600 m² i år 2017.

Den totale omsetningen innen detaljhandelen på Sortland (medregnet motorvogner og bensinforhandlere) var 2.295.465.000 kr i 2017. Dersom vi legger til grunn en omsetning på i snitt 28.000 pr m², gir dette et totalt butikkareal på Sortland på ca 82.000 m² i år 2017. Fraregnet

butikkhandelen i sentrum, gir dette et butikkareal på ca 35.400 m² utenfor sentrum. Dette vil i all hovedsak være areal tilknyttet handel med plasskrevende varer (bil, byggevarer mv).

Vi understreker at dette er estimater og ikke basert på faktiske arealopplysninger.

1.4 Fylkesplanens og Kommuneplanens bestemmelser i forhold til handelsvirksomhet.

1.4.1 Fylkesplanen

Fylkesplanens kapittel 7 definerer betingelsene for etablering og utvidelse av kjøpesentre i Nordland.

Kjøpesentre med større bruksareal enn 3.000m² kan bare etableres eller utvides i byer eller tettsteder med handelsomland ut over egen kommune. Sortland er en av ti byer / tettsteder i Nordland som oppfyller dette kriteriet.

Etableringer av kjøpesentre skal som hovedregel skje i sentrum (se fig 1). Unntaksvis kan etableringer også skje i områder som er avsatt til handelsområde i kommuneplanen. Slike områder betegnes gjerne som «avlastingsområde utenfor sentrum» og disponeres gjerne til plasskrevende varegrupper (kap 1.3.3.).

Ved planlegging og etablering av kjøpesentre gjelder følgende retningslinjer:

1) Med kjøpesenter forstås detaljhandel i bygningsmessige enheter og bygningskomplekser som etableres, drives og framstår som en enhet, samt utsalg som krever kunde- eller medlemskort for å få adgang. Med detaljhandel menes salg av alle typer varer direkte til forbruker, det vil si både dagligvarehandel, faghandel (utvalgsvarer), inklusive salg av plasskrevende varer.

2) Kommunene skal fastsette sentrumssoner og handelsområder i sine kommune(del)planer.

3) Byer- og tettsteder med et handelsomland ut over egen kommune i Nordland er: Bodø, Narvik, Mo i Rana, Brønnøysund, Sandnessjøen, Mosjøen, Fauske, Leknes, Sortland og Svolvær. Kjøpesentre i andre lokal-/bydelssenter skal være tilpasset stedets størrelse, funksjon og handelsomland.

4) Handelsområder utenfor sentrum skal vurderes på bakgrunn av dokumentasjon om:

- handels- og arealbehov
- avstand til sentrum for gående/syklende og kollektivdekning
- plassering i forhold til annen bebyggelse og langsiktig utviklingsmønster

Etableringer i handelsområder utenfor sentrum skal som et minimum oppfylle følgende krav til dokumentasjon:

a) Det skal utarbeides handelsanalyser som viser eksisterende og framtidig omsetning i handelsomland, herunder reduksjon av omsetning i eksisterende sentrum målt som antall år med tapt omsetningsvekst.

b) Det skal utarbeides analyser som viser etableringens effekt for byutvikling.

c) Det skal utarbeides transportanalyser som viser tilgjengelighet for gående og syklende, trafiksikkerhet, kapasitet i vegnettet og miljøvirkninger av økt trafikk.

d) Handelsområder skal ligge på eller ved hovedrute innen kollektivnettet.

e) Det skal fastsettes maks. tillatt utbygd bruksareal innenfor området og en bestemt utbyggingsperiode, slik at handelsetableringene ikke gir utilsiktede negative konsekvenser for

sentrumsområdene. Det kan fastsettes begrensninger på størrelsen på den enkelte etablering og hvilke varegrupper som tillates.

f) Det bør i forbindelse med kommuneplanene utarbeides parkeringsnormer med krav tilpasset senterets størrelse og funksjon.

1.4.2 Byplan Sortland – Blåbyen 2015-2027

I Byplan Sortland – Blåbyen 2015-2027 er det i planbeskrivelsens kapittel 5.3.2. gitt en beskrivelse av handelsvirksomheten i Sortland.

Figur 3. Kartet viser Vesterålgata i rød farge. Bilforhandlere og plasskrevende handel er plassert (røde sirkler). Kjøpesenter ligger i sentrum (brun farge). Kilde: Sortland kommune. Byplan Sortland – Blåbyen. Planbeskrivelse.

Målsettingen for utvikling av Sortland som handelssted er å:

- ❖ Sortland skal fortsatt være et lokalt og regionalt handelssted.
- ❖ Det skal avsettes tilstrekkelig areal for handelsvirksomhet som gjenspeiler høy vekst fram mot 2032.
- ❖ Det skal avsettes attraktive forretningsområder som på best mulig måte styrker Sortland og Vesterålens attraktivitet som etableringssted for nye aktører og nye handelskonsept.
- ❖ Etablering av handel utenfor sentrum skal i minst mulig grad være i konkurranse med handelen i sentrum. All handel som ikke er plasskrevende skal fortrinnsvis plasseres i sentrum.
- ❖ Sortland by skal ha et levende sentrum og være et attraktivt regionsenter der handel fortsatt skal være en viktig drivkraft.
- ❖ Handel skal plasseres slik at det ikke gir et betydelig økt transportbehov. Det skal satses på kollektivløsninger og gang- og sykkel der det er aktuelt.

Planens bestemmelser er juridisk bindende.

Bestemmelsenes kapittel 2.3. gir bestemmelser for sentrumsformål (fig 1 og fig 2). Spesielt relevante for handel er bl.a. bestemmelsenes pkt;

2.3.1. Generelle bestemmelser.

a) Formål. Som sentrumsformål defineres forretninger, kontorer og andre publikumsintensive virksomheter / tjenesteytinger som eksempelvis hoteller, frisørsalonger, helse- og velværetjenester, kjøpesentre og boliger.

b) Industri og plasskrevende næring tillates ikke i sentrum.

c) Kjøpesentre skal ha flere innganger, med mulighet til å gå gjennom senteret i flere retninger der det er naturlig i forhold til bystrukturen.

2.3.8. Parkering

a) Tidsbegrenset parkering. Åpne parkeringsplasser for publikum i sentrum skal ha felles tidsbestemt bruk.

b) HC-Parkering. Det skal være tilstrekkelig antall p-plasser med rett utforming. Det skal dokumenteres i uteromsplan.

Bestemmelsen pkt 2.9. gir bestemmelser for nærings- og forretningsområder. Spesielt relevante for handel er bl.a. bestemmelsen pkt;

2.9.1. Plankrav – generelle bestemmelser

3. Det tillates ikke enkeltbygg med et bruksareal til forretning på over 3.000m². To eller flere forretninger skal ikke fremstå eller drives enhetlig.

2 Befolkningsutvikling og utvikling innen sysselsetting.

2.1 Befolkningsutvikling historisk 2008-2018

Folketallet og sammensetningen av befolkningen i en kommune eller i en region er i konstant endring. Endringer i folketallet gir en indikasjon på utviklingen. Folketall er samtidig en viktig faktor i forhold til beregning av dekningsgrad mv innen en handelsanalyse. Vi vil derfor i dette kapitlet dokumentere befolkningsutviklingen i Sortland; Vesterålen og Hålogaland historisk og i de kommende årene (prognose).

2.1.1 Historisk befolkningsutvikling i Sortland by

Vi har innhentet befolkningsdata fra de grunnkretsene som til sammen dekker Sortland by. Befolkningen i Sortland by har vokst fra 5.040 personer til 5.608 personer i perioden 2008-2018. Dette gir en vekst på 563 personer eller 11,2% i perioden. I gjennomsnitt en vekstrate på 1,12% pr år.

Sortland by	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring	Endring %
18700203 Steiro	725	761	748	776	805	813	806	824	825	827	845	120	16,6
18700204 Strandskog	266	573	603	613	608	604	622	646	671	681	671	405	152,3
18700205 Nattland	796	681	673	679	660	685	694	688	685	703	682	-114	-14,3
18700206 Vestmarka 4	263	262	260	265	248	259	255	255	243	252	250	-13	-4,9
18700207 Lykketreff	703	586	618	584	645	659	661	669	709	736	743	40	5,7
18700208 Vestmarka 1, 2 og 3	516	510	540	557	560	553	558	561	557	548	563	47	9,1
18700209 Sortland	869	824	802	817	850	847	848	865	892	911	920	51	5,9
18700210 Brekka	902	844	866	885	885	875	887	852	858	882	929	27	3,0
Sum Sortland by	5 040	5 041	5 110	5 176	5 261	5 295	5 331	5 360	5 440	5 540	5 603	563	11,2

Tabell 1 Historisk befolkningsutvikling i Sortland by. Periode 2008-2018. Kilde SSB 04317

2.1.2 Historisk befolkningsutvikling i Vesterålen og Sortland kommune sammenlignet med Nordland fylke og landet.

Vi har innhentet befolkningsdata som viser befolkningsutviklingen i Vesterålen kommunevis i perioden 2008-2018. Vi sammenligner data med tilsvarende utvikling i Nordland fylke og landet som helhet.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring	Endring %
1851 Lødingen	2 279	2 242	2 181	2 196	2 179	2 220	2 248	2 160	2 144	2 134	2 102	-177	-7,8
1866 Hadsel	7 970	7 950	7 981	7 924	7 937	8 050	8 112	8 057	8 082	8 009	8 042	72	0,9
1867 Bø (Nordland)	2 867	2 838	2 789	2 790	2 720	2 654	2 642	2 642	2 632	2 624	2 623	-244	-8,5
1868 Øksnes	4 424	4 418	4 438	4 432	4 467	4 472	4 562	4 563	4 529	4 580	4 541	117	2,6
1870 Sortland - Suortá	9 678	9 732	9 819	9 856	9 983	10 082	10 129	10 166	10 214	10 378	10 401	723	7,5
1871 Andøy	5 078	5 034	5 002	5 033	5 032	5 024	4 993	4 991	4 980	4 908	4 902	-176	-3,5
Sum Vesterålsregionen	32 296	32 214	32 210	32 231	32 318	32 502	32 686	32 579	32 581	32 633	32 611	315	1,0
Sum Nordland fylke	234 996	235 380	236 271	237 280	238 320	239 611	240 877	241 682	241 906	242 866	243 335	8 339	3,5
Sum landet	4737171	4799252	4858199	5E+06	4985870	5051275	5109056	5165802	5213985	5258317	5295619	558 448	11,8

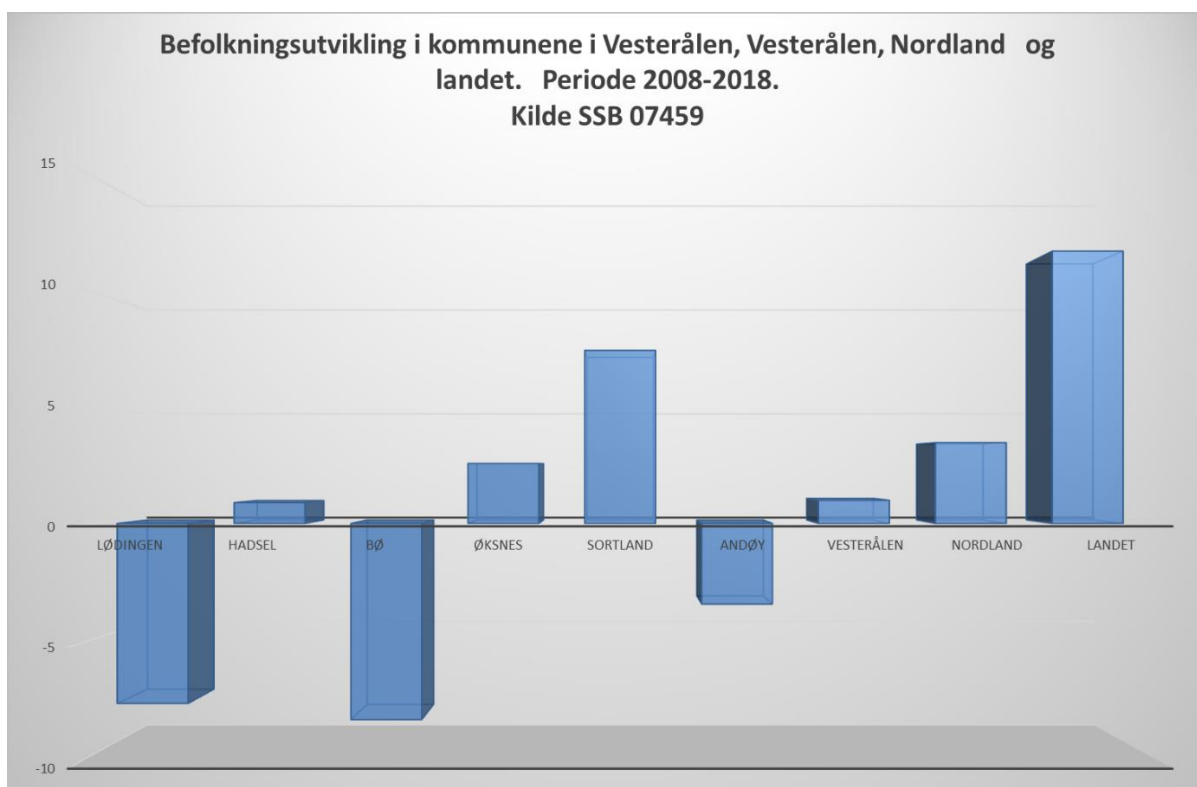
Tabell 2. Historisk befolkningsutvikling i kommunene i Vesterålen sammenlignet med Nordland fylke og landet. Periode 2008-2018. Kilde: SSB 07459

Vi ser av tabell 2 at Sortland kommune er den eneste kommunen i Vestrålsregionen som har en befolkningsutvikling som er mer positiv enn befolkningsutviklingen i Nordland fylke. Kommunene Lødingen, Bø og Andøy har negativ befolkningsutvikling.

Sortland kommune hadde 10.401 innbyggere pr 1. januar 2018, mens Vesterålen hadde 32.611 innbyggere.

En sammenligning av tabell 1 og 2 viser at Sortland by har en befolkningsvekst som ligger omtrent likt med befolkningsveksten i landet.

Grafisk kan befolkningsutviklingen utviklingen i kommunene i Vesterålen vises slik:

Figur 4. Kommunevis befolkningsutvikling i Vesterålen sammenlignet med Nordland og landet. Prosentvis endring fra 2008 – 2018.

Vi ser av figur 4 at befolkningsutviklingen i Vesterålen ligger lavere enn gjennomsnittet i Nordland og betydelig lavere enn landsgjennomsnittet. Kommunene Lødingen, Bø og Andøy har negativ befolkningsutvikling. Kommunene Hadsel og Øksnes har svak positiv utvikling. Sortland er den eneste kommunen i Vesterålen som har en befolkningsutvikling som ligger høyere enn resten av Nordland.

2.1.3 Historisk befolkningsutviklingsutvikling i Hålogaland.

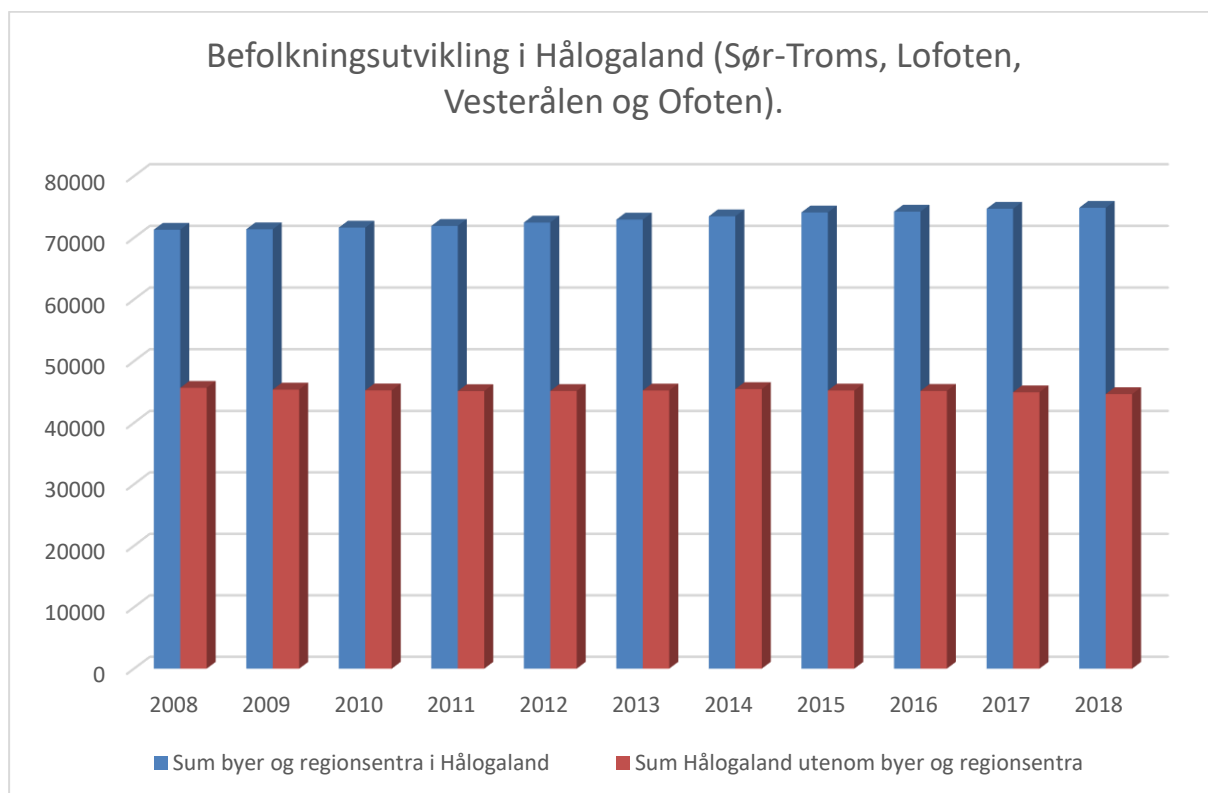
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring	Endring %
1805 Narvik	18 384	18 348	18 402	18 380	18 473	18 509	18 705	18 853	18 787	18 756	18 638	254	1,4
1850 Divtasvuodna - Tysfjord	2 028	2 046	2 007	2 002	1 956	1 978	2 000	1 996	1 974	1 960	1 953	-75	-3,7
1851 Lødingen	2 279	2 242	2 181	2 196	2 179	2 220	2 248	2 160	2 144	2 134	2 102	-177	-7,8
1852 Tjeldsund	1 338	1 333	1 345	1 325	1 284	1 278	1 256	1 280	1 283	1 252	1 259	-79	-5,9
1853 Evenes	1 358	1 345	1 357	1 342	1 359	1 376	1 391	1 385	1 400	1 402	1 387	29	2,1
1854 Ballangen	2 652	2 623	2 616	2 620	2 616	2 599	2 591	2 581	2 556	2 554	2 522	-130	-4,9
1856 Røst	622	606	612	605	595	565	566	545	551	535	517	-105	-16,9
1857 Værøy	743	738	761	748	751	754	777	780	765	744	746	3	0,4
1859 Flakstad	1 441	1 419	1 369	1 360	1 383	1 376	1 368	1 358	1 336	1 349	1 301	-140	-9,7
1860 Vestvågøy	10 710	10 706	10 674	10 780	10 848	10 870	10 997	11 140	11 198	11 294	11 397	687	6,4
1865 Vågan	8 933	8 976	9 023	9 023	9 086	9 207	9 223	9 285	9 350	9 444	9 611	678	7,6
1866 Hadsel	7 970	7 950	7 981	7 924	7 937	8 050	8 112	8 057	8 082	8 009	8 042	72	0,9
1867 Bø (Nordland)	2 867	2 838	2 789	2 790	2 720	2 654	2 642	2 642	2 632	2 624	2 623	-244	-8,5
1868 Øksnes	4 424	4 418	4 438	4 432	4 467	4 472	4 562	4 563	4 529	4 580	4 541	117	2,6
1870 Sortland - Suortá	9 678	9 732	9 819	9 856	9 983	10 082	10 129	10 166	10 214	10 378	10 401	723	7,5
1871 Andøy	5 078	5 034	5 002	5 033	5 032	5 024	4 993	4 991	4 980	4 908	4 902	-176	-3,5
1874 Moskenes	1 128	1 116	1 130	1 120	1 116	1 118	1 108	1 070	1 062	1 073	1 068	-60	-5,3
1903 Harstad - Hárstták	23 617	23 629	23 739	23 899	24 095	24 291	24 441	24 676	24 695	24 845	24 820	1 203	5,1
1911 Kvæfjord	3 036	3 032	3 049	3 050	3 025	3 082	3 107	3 076	3 029	2 986	2 928	-108	-3,6
1913 Skånland	2 862	2 841	2 855	2 896	2 972	2 940	2 951	2 988	3 041	3 048	2 994	132	4,6
1917 Ibestad	1 511	1 440	1 408	1 419	1 410	1 421	1 436	1 410	1 403	1 394	1 380	-131	-8,7
1919 Gratangen	1 168	1 151	1 150	1 115	1 136	1 119	1 135	1 137	1 137	1 121	1 117	-51	-4,4
1920 Loabák - Lavangen	1 010	1 023	1 012	1 003	1 016	1 012	1 014	1 008	1 051	1 076	1 061	51	5,0
1923 Salangen	2 169	2 203	2 211	2 179	2 214	2 220	2 223	2 219	2 230	2 220	2 226	57	2,6
Sum Hålogaland	117 006	116 789	116 930	117 097	117 653	118 217	118 975	119 366	119 429	119 686	119 536	2 530	2,2
Sum byer og regionsentra i Hålogaland	71 322	71 391	71 657	71 938	72 485	72 959	73 495	74 120	74 244	74 717	74 867	3 545	5,0
Sum Hålogaland utenom byer og regionsentra	45 684	45 398	45 273	45 159	45 168	45 258	45 480	45 246	45 185	44 969	44 669	-1 015	-2,2
Andel by / regionsentra	61,0	61,1	61,3	61,4	61,6	61,7	61,8	62,1	62,2	62,4	62,6		

Tabell 3. Historisk befolkningsutvikling i kommunene i Hålogaland. Periode 2008-2018. Kilde: SSB 07459

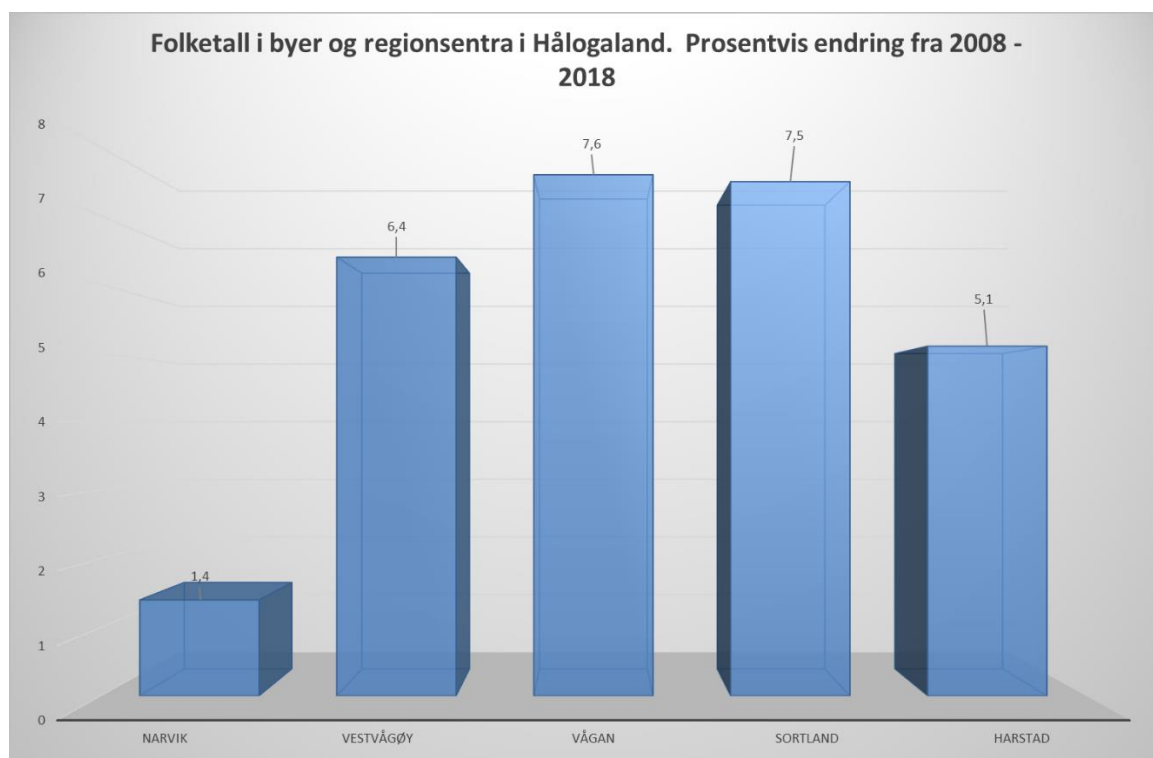
Vi viser i tabell 3 historisk befolkningsutvikling i alle kommuner i Hålogaland i perioden 2008-2018. Denne regionen omfatter 119,536 personer i år 2018. Regionen som helhet har et svakt voksende folketall i perioden. Sammenlignet med tabell 2 ser vi at befolkningsveksten i Hålogaland er litt sterkere enn i Vesterålen, men fortsatt svak sammenlignet med landet. Det vi videre ser er at kommuner med byer / regionsentra vokser mest og at perifere kommuner gjennomgående har en negativ vekst.

Andelen av befolkningen som bor i byer / regionsentra er økende.

Dette kan illustreres slik:

Figur 5. Folketallsutvikling i Hålogaland. Forholdet mellom bykommuner og kommuner utenom byer og tettsteder. 2008-2018. Kilde; SSB.

Figur 6. Folketallsutvikling i byer i Hålogaland. 2008-2018. Kilde SSB

Vi ser av figur 5 at bykommunene / tettstedskommunene Vestvågøy, Vågan og Sortland har den høyeste befolkningsveksten i 2008-2018.

2.2 Folketilvekst

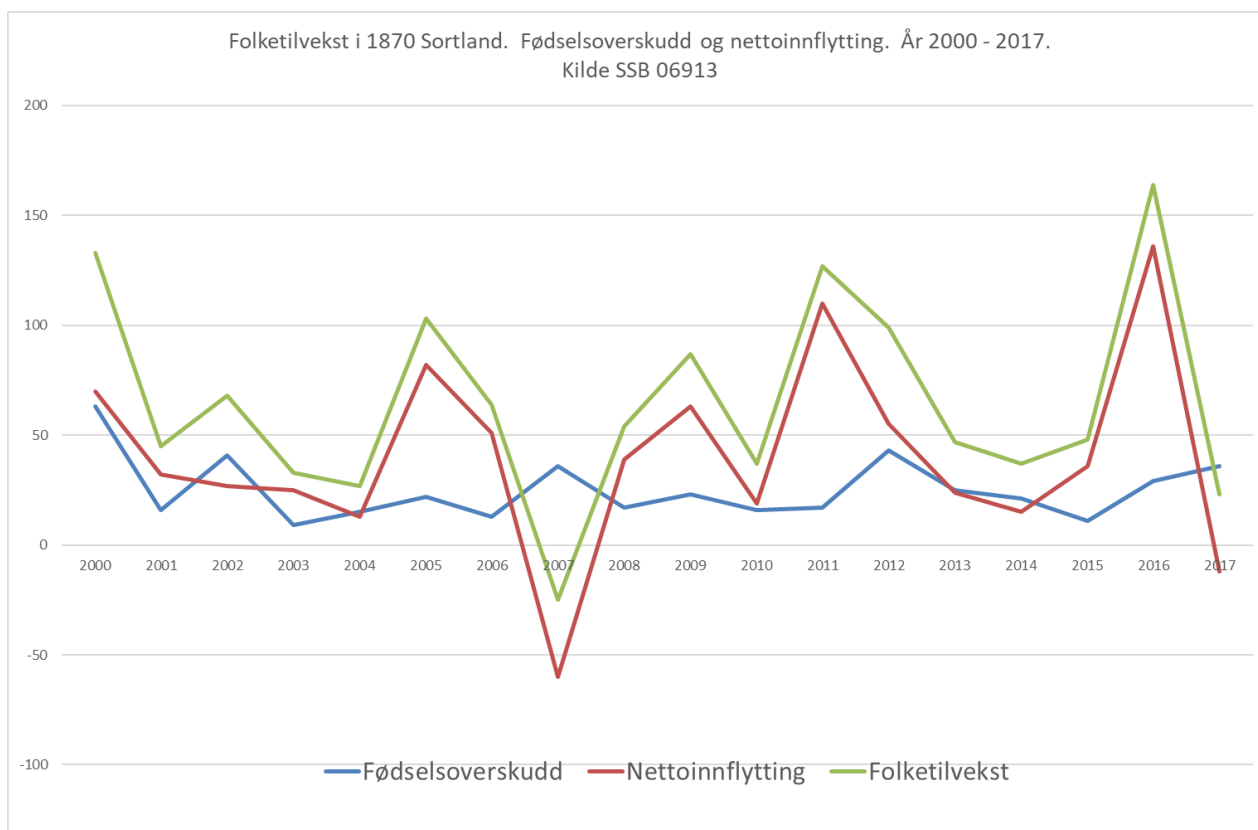
Folketilvekst forklarer hva som er de viktigste drivkreftene i forhold til befolkningsendringer. Folketilvekst er et uttrykk basert på fødselsoverskudd (antall fødte minus antall døde) og flytteoverskudd (antallet innflyttere minus antallet utflyttere). Summen av fødselsoverskudd og flytteoverskudd gir folketilvekst.

2.2.1 Folketilvekst Sortland 2000-2017

Folketilveksten i Sortland kommune er vist i figuren under. Vi ser at fødselsoverskuddet er positivt gjennom hele perioden – dvs at det fødes flere enn de som dør i kommunen hvert år. Fødselsoverskuddet er imidlertid lavt (omkring 5 personer pr år). Det er derved nettoinnflytting som bestemmer folketilveksten i Sortland.

Sortland hadde en tydelig negativ folketilvekst i år 2007. Vi ser tre tydelige «topper» i folketilveksten i årene ; 2005, 2011 og 2015. Fram til ca 2012/2013 hadde Norge en generelt høy tilflytting av arbeidskraft fra EØS-området. Etter 2013 er situasjonen i EØS blitt generelt bedre og flyttestrømmen er blitt betydelig svakere. «Toppen» i 2015 er sannsynligvis en effekt av flyktningetilstrømmingen det året.

De store linjene i denne figuren er en økning fram mot 2012 og deretter en generelt avtakende vekst.

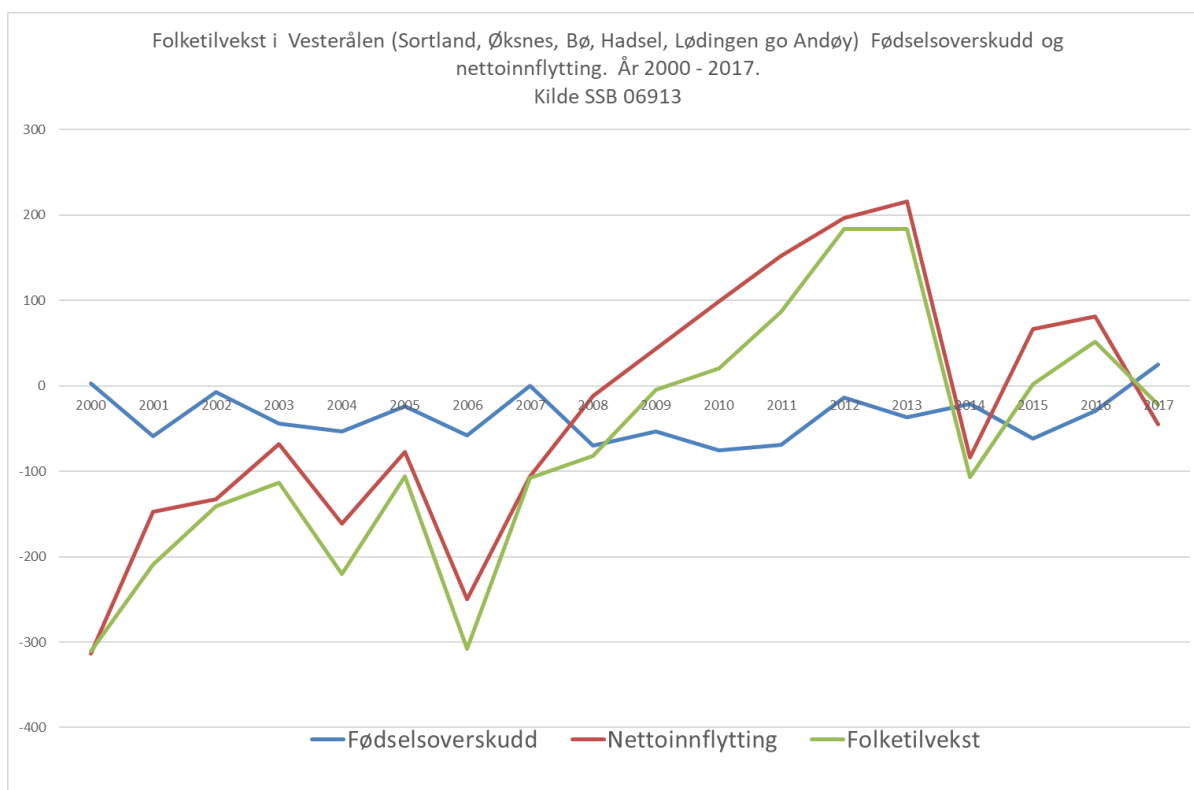

Figur 7. Folketilvekst i Sortland kommune år 2000-2017. Kilde: SSB 06913

2.2.2 Folketilvekst Vesterålen

Folketilveksten i Vesterålen skiller seg fra folketilveksten i Sortland ved at fødselsoverskuddet er negativt - dvs. der er flere personer som dør enn de som fødes hvert år. Unntaket her er år 2017 som viser et positivt fødselsoverskudd på 25 personer.

Regionen hadde et negativt flytteoverskudd fram til år 2008 og en tydelig vekst i flytteoverskuddet fram til år 2013. Vi ser også her en «topp» i tilflyttingen i 2015-2016. Vi antar at det er de samme hovedmekanismene bak denne flyttestrømmen som nevnt i kap 2.2.1.

Figur 8. Folketilvekst i Vesterålen år 2000-2017. Kilde: SSB 06913

Det er alt vesentlig utenlandsk innvandring som gir veksten i nettotilflyttingen etter år 2007. Den utenlandske nettotilflyttingen er positiv gjennom hele perioden – dvs det er flere som flytter inn enn de som flytter ut. Den innenlandske flyttingen er i hovedsak negativ gjennom perioden – dvs det er flere som flytter ut enn inn.

2.3 Befolkningsprognoser 2019-2030

Prognoser er et verktøy som angir den mest sannsynlige utviklingsbanen dersom det ikke skjer vesentlige endringer som kan påvirke denne utviklingsbanen – positivt eller negativt. Prognoser vil være mer usikre desto lengre fram i tid man regner prognosen.

Vi legger til grunn SSB's prognoseverktøy med unntak av befolkningsframskrivningen for Sortland tettsted.

2.3.1 Befolkningsframskrivning for Sortland by

SSB's prognoseverktøy kan ikke benyttes på enheter under kommunenivå. Vi har derfor foretatt en framskriving av folkemengden i de grunnkretsene som omfatter Sortland by (kap 2.1.1.) med en årlig vekstrate på 1,12% som er den gjennomsnittlige vekstraten for Sortland by i perioden 2008-2018.

Sortland	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Endring	Endring %
Sum Sortland by	5 666	5 729	5 793	5 858	5 924	5 990	6 057	6 125	6 194	6 263	6 333	6 404	738	13,0

Tabell 4. Befolkningsframskriving Sortland by 2019-2030. Kilde; SSB. Bearbeidet av Norconsult.

Denne framskrivingen gir som resultat at Sortland by vil vokse med ca 740 personer fram til år 2030. Vi understreker at dette tallet ikke er basert på en prognose, men tas med her som et bilde på en forventet utvikling.

2.3.2 Befolkningsprognose Sortland kommune

Befolkningsprognosen for Sortland kommuner er basert på alternativet MMMM i SSB's statistikkverktøy. Denne prognosen er aldersfordelt etter «funksjonelle aldersgrupper» som avspeiler viktige epoker i livet.

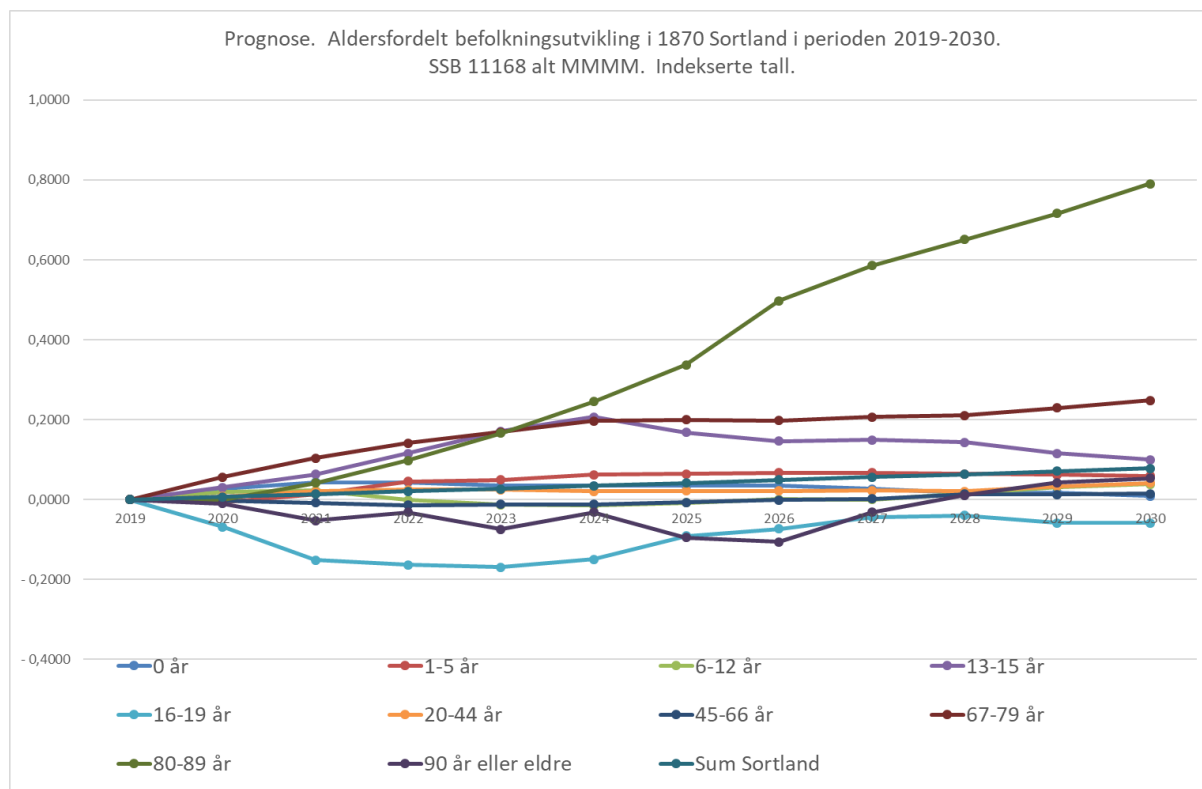
1870 Sortland	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Endring	Endring i %
0 år	115	118	120	120	119	119	119	119	118	117	117	116	1	1
1-5 år	596	592	604	623	625	633	634	636	636	634	633	631	35	6
6-12 år	923	941	944	922	911	909	915	924	923	937	952	958	35	4
13-15 år	363	374	386	405	425	438	424	416	417	415	405	399	36	10
16-19 år	594	553	504	497	493	505	540	550	568	570	559	559	-35	-6
20-44 år	3 257	3 281	3 324	3 338	3 336	3 324	3 326	3 327	3 330	3 322	3 367	3 391	134	4
45-66 år	3 024	3 017	2 998	2 981	2 988	2 986	3 003	3 019	3 028	3 065	3 063	3 069	45	1
67-79 år	1 187	1 253	1 310	1 355	1 388	1 420	1 424	1 421	1 432	1 437	1 459	1 481	294	25
80-89 år	338	338	352	371	394	421	452	506	536	558	580	605	267	79
90 år eller eldre	94	93	89	91	87	91	85	84	91	95	98	99	5	5
Sum Sortland	10 491	10 560	10 631	10 703	10 766	10 846	10 922	11 002	11 079	11 150	11 233	11 308	817	8

Tabell 5. Sortland kommune. Aldersfordelt befolkningsprognose for perioden 2019-2030. Kilde SSB 11168

Det mest bemerkelsesverdige ved denne prognosen er den sterke veksten i aldersgruppene 67-79 år og 80-89 år etter ca år 2024. Dette er et bilde som vi finner i alle andre byer og regionsentra i Nordland og i de fleste bysentra for øvrig.

Dette har sammenheng med at de store barnekullene etter siste krig stort sett vokste opp i byer og tettsteder. Disse barnekullene vi nå pensjonsalder i løpet av få år og vil prege samfunnsutviklingen i byene i lang tid framover.

Den aldersfordelte prognosen kan illustreres slik:

Figur 9. Sortland kommune. Aldersfordelt befolkningsprognose for perioden 2019-2030. Kilde SSB 11168

Befolkningsutvikling fordelt på aldersgrupper er relevant i forhold til handelsanalyser fordi ulike aldersgrupper har ulik kjøpekraft og ulike preferanser for hva de handler.

2.3.3 Befolkningsprognose Vesterålen

Befolkningsprognose for kommunene i Vesterålen er utarbeidet på grunnlag av SSB's prognoseverktøy. Vi har valgt mellomalternativet (MMMM) for Sortland og lavalternativet (LLML) for de andre kommunene. Dette gir erfaringsmessig den mest treffsikre prognosen for de kommunetypene som er representert i Vesterålen. Vi sammenligner utviklingen i Vesterålen med utviklingen i Troms og Nordland fylker og i landet som helhet.

	Alt	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Endring	Endring %
1851 Lødingen	LLML	2 068	2 054	2 023	2 008	1 996	1 974	1 951	1 943	1 922	1 911	1 894	1 883	-185	-8,9
1866 Hadsel	LLML	8 093	8 086	8 078	8 075	8 062	8 052	8 045	8 040	8 028	8 029	8 024	8 017	-76	-0,9
1867 Bø (Nordland)	LLML	2 533	2 507	2 469	2 431	2 400	2 372	2 341	2 314	2 284	2 254	2 223	2 198	-335	-13,2
1868 Øksnes	LLML	4 527	4 521	4 506	4 495	4 485	4 479	4 479	4 469	4 461	4 465	4 452	4 454	-73	-1,6
1870 Sortland - Suortá	MMMM	10 491	10 560	10 631	10 703	10 766	10 846	10 922	11 002	11 079	11 150	11 233	11 308	817	7,8
1871 Andøy	LLML	4 905	4 877	4 852	4 827	4 808	4 778	4 758	4 741	4 722	4 699	4 676	4 648	-257	-5,2
Sum Vesterålsregionen		32 617	32 605	32 559	32 539	32 517	32 501	32 496	32 509	32 496	32 508	32 502	32 508	-109	-0,3
Sum Nordland fylke	MMMM	244 330	245 033	245 673	246 327	247 055	247 798	248 552	249 364	250 173	250 973	251 793	252 554	8 224	3,4
Sum Troms fylke	MMMM	167 689	168 547	169 295	170 038	170 769	171 513	172 243	173 003	173 776	174 504	175 248	175 951	8 262	4,9
Sum landet	MMMM	5 384 453	5 435 413	5 483 374	5 531 505	5 579 991	5 628 618	5 677 382	5 726 222	5 774 722	5 822 573	5 869 664	5 916 132	531 679	9,9

Tabell 6. Befolkningsprognose for kommuner i Vesterålen. År 2019-2030. Kilde: SSB 11168

Vi ser av tabell 6 at det kan forventes stabil befolkningsutvikling / befolkningsnedgang i samtlige kommuner i Vesterålen i de kommende årene, med unntak av Sortland. Sannsynlig folketall i år 2030 for Sortland vil være omkring 11.300. Regionen som helhet kan forvente en svak befolkningsnedgang / stabil befolkningsutvikling. Sannsynlig folketall for Vesterålen vil være ca 32.500 i år 2030.

Vekstraten for befolkningen i Vesterålen vil ligge under befolkningsveksten i Troms og Nordland fylker, og klart under landsgjennomsnittet. Det er kun Sortland kommune som vil ligge over vekstraten for befolkningen i Nordland og Troms fylker.

2.3.4 Befolkningsprognose Hålogaland

Befolkningsprognose for kommunene i Hålogaland er utarbeidet på grunnlag av SSB's prognoseverktøy. Vi har valgt mellomalternativet (MMMM) for Narvik, Vestvågøy, Vågan, Sortland, Harstad og Skånland kommuner, og lavalternativet (LLML) for de andre kommunene. Dette gir erfaringsmessig den mest treffsikre prognosen for de kommunetypene som er representert i Vesterålen.

Vi sammenligner utviklingen i disse byene / tettstedene med utviklingen i de andre kommunene i regionen.

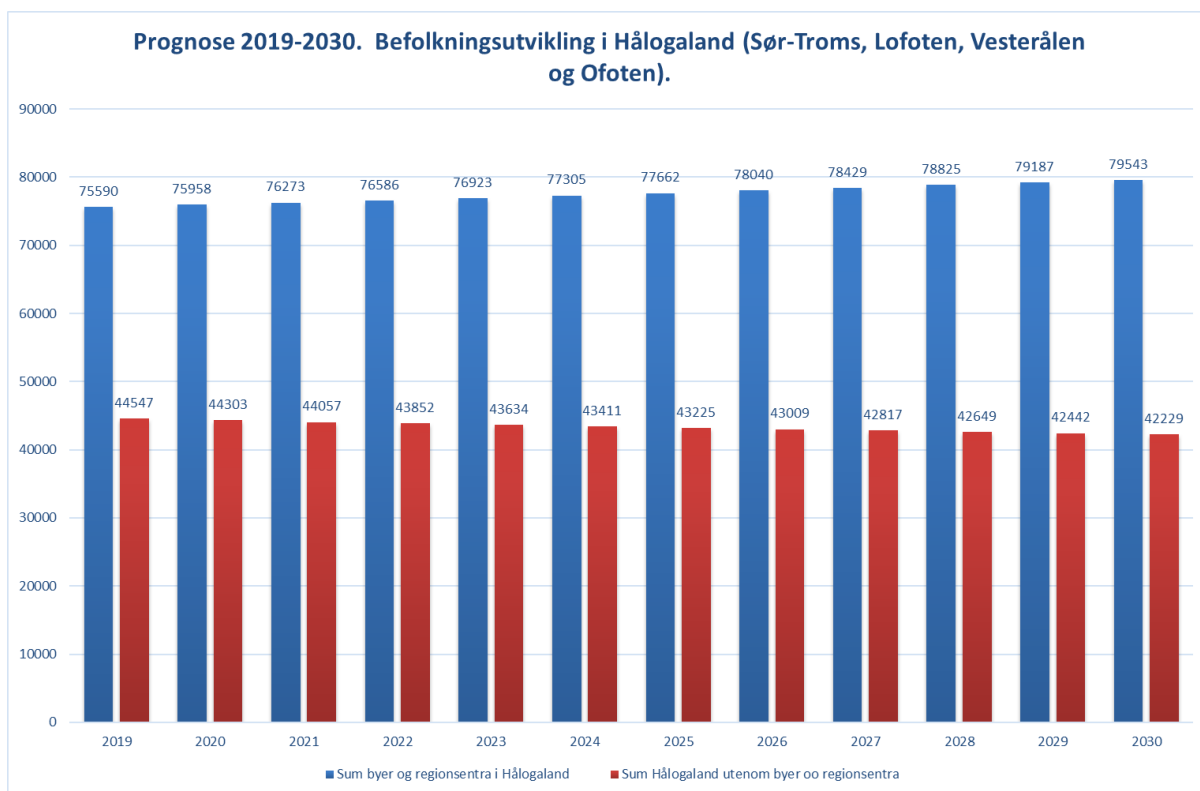
Vi kan sammenligne vekstraten i befolkningen i Hålogaland med utviklingen i Troms og Nordland fylker og i landet som helhet ved å sammenligne tabell 6 og 7.

	Alt:	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Endring	Endring %
1805 Narvik	MMMM	18 881	18 921	18 960	19 000	19 065	19 146	19 207	19 298	19 374	19 444	19 520	19 591	710	3,8
1850 Divtasvuodna - Tysfjord	LLML	1 909	1 892	1 879	1 870	1 857	1 842	1 832	1 816	1 800	1 791	1 780	1 765	-144	-7,5
1851 Lødingen	LLML	2 068	2 054	2 023	2 008	1 996	1 974	1 951	1 943	1 922	1 911	1 894	1 883	-185	-8,9
1852 Tjeldsund	LLML	1 235	1 216	1 202	1 176	1 158	1 145	1 135	1 121	1 112	1 104	1 089	1 075	-160	-13,0
1853 Evenes	LLML	1 378	1 364	1 355	1 362	1 357	1 353	1 338	1 333	1 336	1 334	1 324	1 321	-57	-4,1
1854 Ballangen	LLML	2 454	2 433	2 411	2 391	2 364	2 344	2 333	2 307	2 283	2 264	2 247	2 227	-227	-9,3
1856 Røst	LLML	544	537	532	524	517	516	513	504	498	493	488	482	-62	-11,4
1857 Værøy	LLML	773	772	775	776	781	778	780	780	781	782	785	781	8	1,0
1859 Flakstad	LLML	1 309	1 300	1 281	1 284	1 277	1 263	1 259	1 245	1 233	1 227	1 224	1 214	-95	-7,3
1860 Vestvågøy	MMMM	11 483	11 549	11 597	11 648	11 689	11 750	11 801	11 846	11 906	11 969	12 033	12 079	596	5,2
1865 Vågan	MMMM	9 595	9 652	9 695	9 730	9 779	9 823	9 862	9 901	9 943	10 000	10 029	10 077	482	5,0
1866 Hadsel	LLML	8 093	8 086	8 078	8 075	8 062	8 052	8 045	8 040	8 028	8 029	8 024	8 017	-76	-0,9
1867 Bø (Nordland)	LLML	2 533	2 507	2 469	2 431	2 400	2 372	2 341	2 314	2 284	2 254	2 223	2 198	-335	-13,2
1868 Øksnes	LLML	4 527	4 521	4 506	4 495	4 485	4 479	4 479	4 469	4 461	4 465	4 452	4 454	-73	-1,6
1870 Sortland - Suortá	MMMM	10 491	10 560	10 631	10 703	10 766	10 846	10 922	11 002	11 079	11 150	11 233	11 308	817	7,8
1871 Andøy	LLML	4 905	4 877	4 852	4 827	4 808	4 778	4 758	4 741	4 722	4 699	4 676	4 648	-257	-5,2
1874 Moskenes	LLML	1 045	1 041	1 030	1 024	1 013	1 002	992	985	974	964	959	951	-94	-9,0
1903 Harstad - Hårstak	MMMM	25 140	25 276	25 390	25 505	25 624	25 740	25 870	25 993	26 127	26 262	26 372	26 488	1 348	5,4
1911 Kvæfjord	LLML	3 007	2 984	2 996	2 981	2 982	2 983	2 969	2 962	2 964	2 960	2 964	2 950	-57	-1,9
1913 Skånland	MMMM	3072	3074	3085	3082	3105	3107	3108	3117	3120	3132	3140	3140	68	2,2
1917 Ibestad	LLML	1 347	1 335	1 309	1 293	1 276	1 256	1 247	1 222	1 211	1 192	1 172	1 152	-195	-14,5
1919 Gratangen	LLML	1 103	1 096	1 082	1 073	1 061	1 042	1 026	1 022	1 015	1 005	1 002	990	-113	-10,2
1920 Loabæk - Lavangen	LLML	1 053	1 046	1 042	1 038	1 033	1 029	1 023	1 019	1 012	1 006	1 000	1 000	-53	-5,0
1923 Salangen	LLML	2 225	2 209	2 203	2 188	2 179	2 178	2 173	2 167	2 162	2 158	2 143	2 129	-96	-4,3
Sum Hålogaland		120 170	120 302	120 383	120 484	120 634	120 798	120 964	121 147	121 347	121 595	121 773	121 920	1 750	1,5
Sum byer og regionsentra i Hålogaland		75 590	75 958	76 273	76 586	76 923	77 305	77 662	78 040	78 429	78 825	79 187	79 543	3 953	5,2
Sum Hålogaland utenom byer og regionsentra		44 580	44 344	44 110	43 898	43 711	43 493	43 302	43 107	42 918	42 770	42 586	42 377	-2 203	-4,9
Andel by / regionsenter		62,9	63,1	63,4	63,6	63,8	64,0	64,2	64,4	64,6	64,8	65,0	65,2		

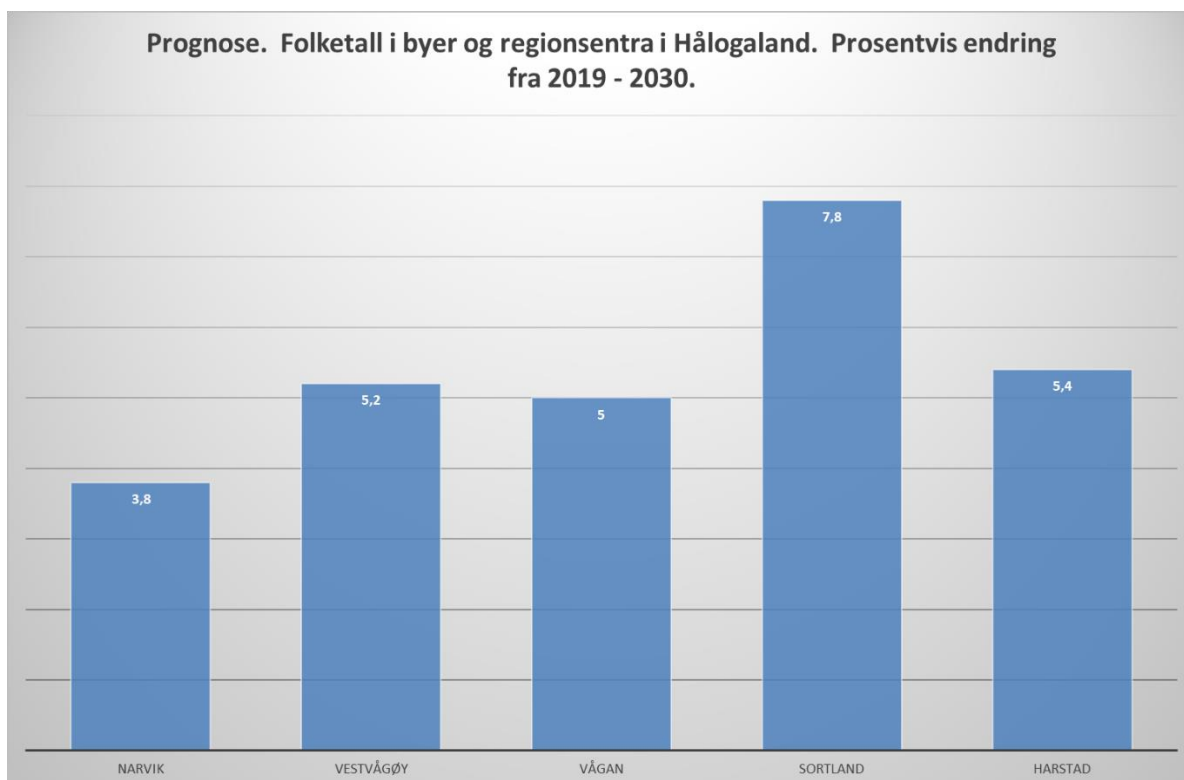
Tabell 7. Befolkningsprognose for kommuner i Hålogaland. År 2019-2030. Kilde: SSB 11168

Vi ser av prognosen gjengitt i tabell 7 at Hålogalandsregionen kan forvente en befolkningsvekst på ca 1,5% i perioden 2019 – 2030. Dette innebærer at regionen vil ha et sannsynlig foketall på ca 122.000 i år 2030. Vi ser at denne befolkningsveksten i hovedsak vil komme i byene / tettstedene i regionen, og at vi må regne med en befolkningsnedgang på ca 5% i de andre kommunene. Andelen av befolkningen som bor i byer og tettsteder vil derved øke i perioden, og i år 2030 vil ca 65% av befolkningen i Hålogaland bo i byer og tettsteder. Dette er en trend vi finner igjen i tilsvarende regioner i landet.

Utviklingen i byene/tettstedene i forhold til de andre kommunene kan grafisk framstilles slik:

Figur 10. Prognose 2019-2030. Befolkningsutvikling i Hålogaland fordelt på byer/tettsteder og andre kommuner. Kilde: SSB

Figur 11. Prognose 2019-2030. Folketallsutvikling i bykommuner i Hålogaland. Prosentvis endring.

Vi ser av figur 11 at den sterkeste befolkningsveksten i Hålogaland kan forventes i Sortland kommune, med en vekst på 7,8% fra 2019 – 2030.

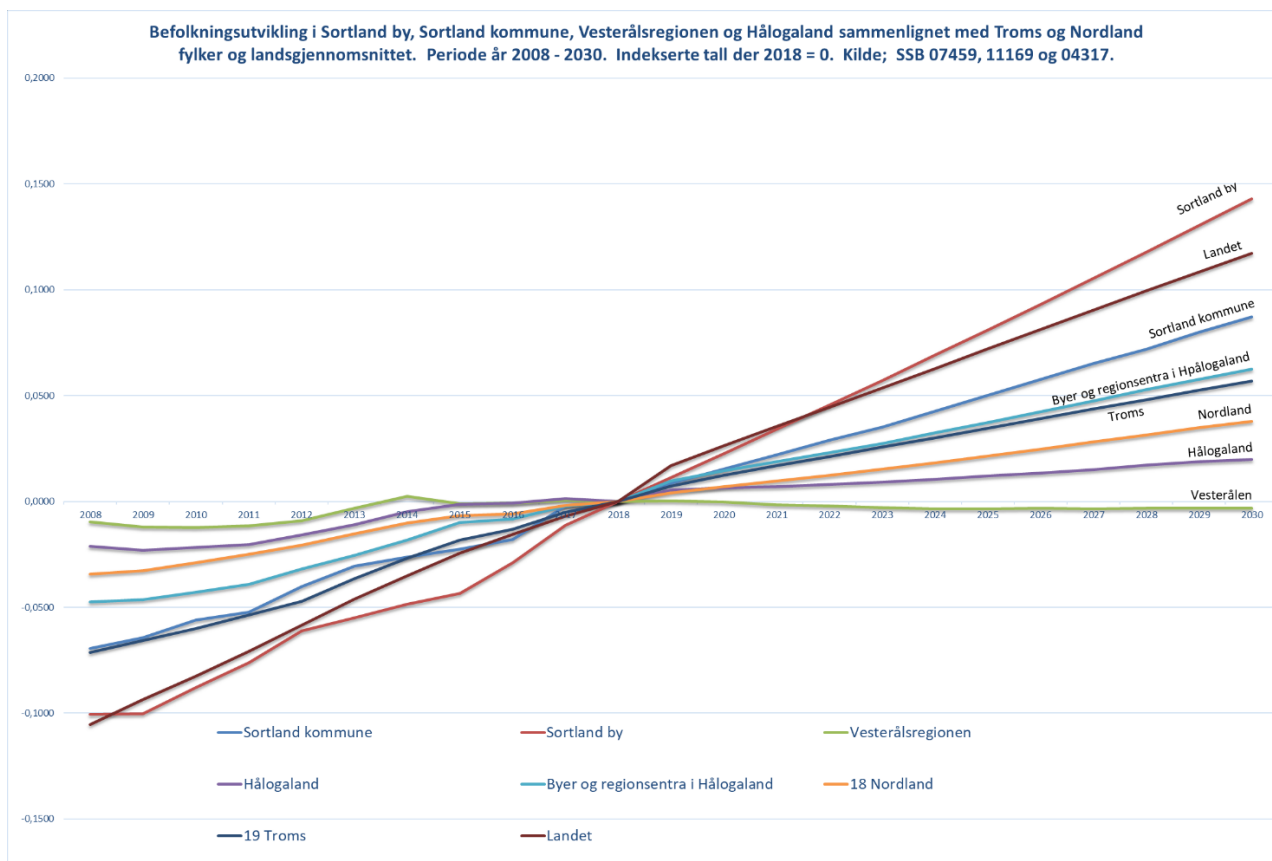
2.4 Befolkningsutvikling oppsummering

Vi vil her – på bakgrunn av funn i kap 2.1. – 2.3. - oppsummere de viktigste trendene for befolkningsutviklingen i Sortland, Vesterålen og Hålogaland.

I figuren under (figur 12) sammenstiller vi historisk utvikling (2008-2018) og prognoser (2019-2030) for;

- ❖ Sortland by
- ❖ Sortland kommune
- ❖ Vesterålsregionen
- ❖ Hålogaland
- ❖ Byer og tettsteder i Hålogaland
- ❖ Troms fylke
- ❖ Nordland fylke
- ❖ Landet.

Vi ser at den eneste enheten i dette utvalget som har / kan forvente en tilsvarende eller litt sterkere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet, er Sortland by.

Figur 12. Befolkningsutvikling i Sortland by, Sortland, Vesterålen, Hålogaland, Byer og tettsteder i Hålogaland, Troms, Nordland og Landet. 2008-2030. Kilde SSB. Bearbeidet av Norconsult.

Viktige trender i befolkningsutviklingen i regionen:

- ❖ Det er en generelt svak befolkningsvekst både i Vesterålsregionen og i Hålogalandsregionen. Befolkningsveksten i regionene ligger under fylkesgjennomsnittet og klart under landsgjennomsnittet.
- ❖ Den sterkeste befolkningsveksten finner vi i byen Sortland

- ❖ I perspektiv 2030 kan det forventes at Sortland kommune vil ha den sterkeste befolkningsveksten i Hålogaland.
- ❖ Det er en generell trend i retning av «regional sentralisering» - dvs at en stadig økende del av befolkningen bor i byer og tettsteder
- ❖ Det må forventes en kraftig vekst i aldersgruppene 67+ etter ca år 2023 i Sortland. Dette er en utvikling vi finner i de aller fleste byer / tettsteder i landet. Denne aldersgruppens preferanser for handel mv. forventes å øke.

2.5 Sysselsetting

En sysselsatt person¹ er en person som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i løpet av tidspunktet som undersøkes (referanseuka/referansedagen), samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende på grunn av sykdom, ferie, lønnet permisjon eller lignende. Personer som er inne til førstegangs militærtjeneste regnes som sysselsatte. Sysselsatte er summen av lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. Ufrivillig helt permitterte, med en sammenhengende varighet på inntil tre måneder, blir regnet som sysselsatte, men midlertidig fraværende.

Begrepet «sysselsatt» brukes gjerne synonymt med «folk i arbeid». Begrepet er bredt og fanger derved opp en god del av det vi kaller «sesongarbeidere».

Sysselsatte i en kommune kan måles etter bosted (sysselsatte med arbeidsplass i bostedskommunen eller annet sted), eller arbeidssted (sysselsatte som bor i kommunen eller i andre kommuner, men som har sin arbeidsplass i kommunen).

2.5.1 Sysselsatte i Sortland kommune etter bosted

1870 Sortland - Suortá. Sysselsatte etter bosted	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring	Endring %
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	221	235	220	209	203	211	228	193	206	210	-11	-5,0
05-09 Bergverksdrift og utvinning	40	38	38	46	62	55	59	50	48	60	20	50,0
10-33 Industri	347	317	280	269	281	292	303	294	289	299	-48	-13,8
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	118	113	116	112	107	108	108	115	117	121	3	2,5
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	426	430	452	453	467	478	484	483	501	518	92	21,6
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	1 000	967	957	950	945	924	930	871	916	915	-85	-8,5
49-53 Transport og lagring	370	362	361	354	366	353	350	326	312	298	-72	-19,5
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	121	101	109	114	132	122	125	123	127	126	5	4,1
58-63 Informasjon og kommunikasjon	58	64	79	66	75	72	74	78	72	66	8	13,8
64-66 Finansiering og forsikring	49	70	80	88	87	89	89	95	29	31	-18	-36,7
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	215	223	212	225	221	230	250	243	235	232	17	7,9
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	268	171	168	174	188	187	191	170	171	185	-83	-31,0
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	281	314	323	338	338	354	351	343	347	341	60	21,4
85 Undervisning	431	446	422	443	429	440	452	437	466	492	61	14,2
86-88 Helse- og sosialtjenester	973	1 000	997	1 009	960	1 006	922	1 009	1 027	1 053	80	8,2
90-99 Personlig tjenesteyting	127	124	127	140	129	124	125	148	137	152	25	19,7
00 Uoppgitt	6	10	15	19	12	16	10	34	17	25	19	316,7
Sum	5 051	4 985	4 956	5 009	5 002	5 061	5 051	5 012	5 017	5 124	73	1,4

Tabell 8. Sysselsatte i Sortland etter bosted. År 2008 – 2017) Kilde: SSB 07984

Vi ser av tabell 8 at sysselsettingen etter bosted er svakt økende. Det er spesielt bygg og anlegg, Helse og sosialtjenester, offentlig administrasjon/forsvar og undervisning som bidrar til veksten. Vi ser også en nedgang i bransjene varehandel, transport og forretningsmessig tjenesteyting.

¹ Vi følger her SSB's definisjon av sysselsatte.

Sortland hadde i år 2017 5.124 sysselsatte etter bosted. Dette er 49,4% av den samlede befolkning.

2.5.2 Sysselsatte i Sortland kommune etter arbeidssted

Sysselsatte etter arbeidssted viser hvor mange som har sin arbeidsplass på stedet. Vi kan bruke sysselsatte etter arbeidssted som et måltall på antall arbeidsplasser som finnes i en kommune.

1870 Sortland. Sysselsatte etter arbeidssted	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring	Endring %
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	213	225	212	221	203	212	249	201	215	231	18	8,5
05-09 Bergverksdrift og utvinning	25	20	19	15	16	15	16	14	20	25	0	0,0
10-33 Industri	258	217	194	159	159	169	171	163	159	179	-79	-30,6
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	143	141	145	136	135	135	133	135	140	152	9	6,3
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	377	385	404	426	443	460	474	486	519	501	124	32,9
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	1 111	1 050	1 032	1 004	1 019	989	994	941	979	991	-120	-10,8
49-53 Transport og lagring	447	421	430	403	426	410	407	390	363	360	-87	-19,5
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	127	103	110	98	104	98	106	108	115	114	-13	-10,2
58-63 Informasjon og kommunikasjon	64	68	74	66	76	77	78	78	81	78	14	21,9
64-66 Finansiering og forsikring	54	86	38	95	100	115	111	121	36	31	-23	-42,6
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	226	232	221	240	242	242	265	256	241	235	9	4,0
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	265	154	189	205	185	225	185	168	165	175	-90	-34,0
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	307	340	367	386	371	386	369	358	364	358	51	16,6
85 Undervisning	457	451	441	482	478	481	494	471	492	515	58	12,7
86-88 Helse- og sosialtjenester	958	979	996	993	968	1 031	931	978	980	1 010	52	5,4
90-99 Personlig tjenesteyting	127	117	119	142	128	116	119	144	124	169	42	33,1
00 Uoppgitt	9	12	21	22	19	22	16	35	16	25	16	177,8
Sum	5 168	5 001	5 012	5 093	5 072	5 183	5 118	5 047	5 009	5 149	-19	-0,4

Tabell 9. Sysselsatte i Sortland etter arbeidssted. År 2008 – 2017) Kilde: SSB 07984

Vi ser av tabell 9 at sysselsettingen etter arbeidssted er svakt synkende. Det er spesielt innen varehandel, industri, transport, og forretningsmessig tjenesteyting at vi finner en nedgang. Varehandel er fortsatt den viktigste sektoren etter helsesektoren. I år 2017 hadde sektoren 45-47 varehandel i Sortland 991 sysselsatte.

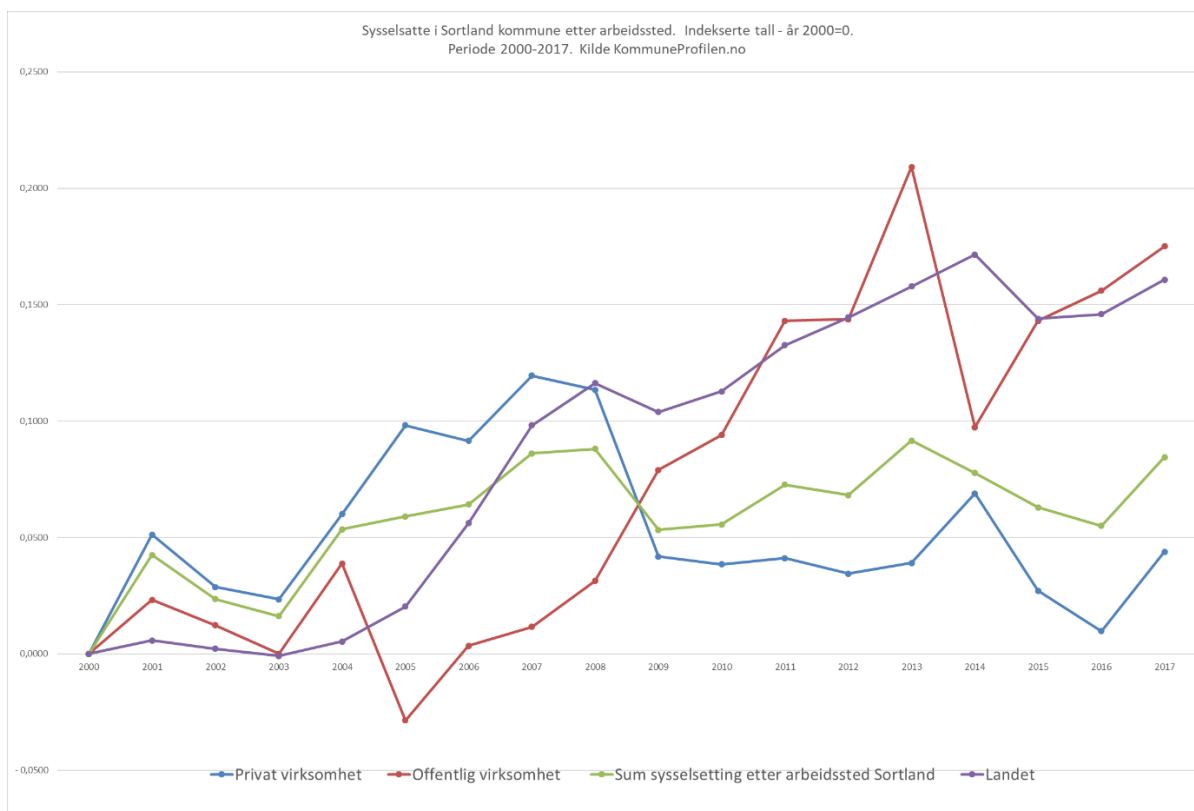
Det er spesielt sektorene bygg og anlegg, helse og sosialtjenester, offentlig administrasjon/forsvar og undervisning som bidrar til veksten.

Det er tilnærmet balanse i antallet sysselsatte etter arbeidssted og bosted. Dette betyr at det er tilnærmet balanse mellom inn- og utpendling.

Sortland hadde i år 2017 5.149 sysselsatte etter arbeidssted. Dette er 49,6% av den samlede befolkning det året.

I år 2017 var det 3.424 sysselsatte i privat sektor og 1.725 sysselsatte i offentlig sektor i Sortland kommune. Imidlertid er vekstraten sterkt forskjellig innen privat og offentlig sektor. I perioden 2008-2017 hadde privat sektor en nedgang på 6,24% i sysselsettingen mens offentlig sektor i samme periode hadde en vekst på 13,94%. Det er derved i all hovedsak den offentlige sektor som holder veksten i sysselsettingen og veksten i antall arbeidsplasser oppe i Sortland.

Vi ser av figur 13 at privat sektor hadde en vekst i sysselsettingen fram til 2007. Etter finanskrisen i 2007 fikk privat sektor en nedgang som i hovedtrekk har vedvart fram til 2017. Nedgangen i 2015 skyldes i hovedsak en justering av statistikkgrunnlaget.

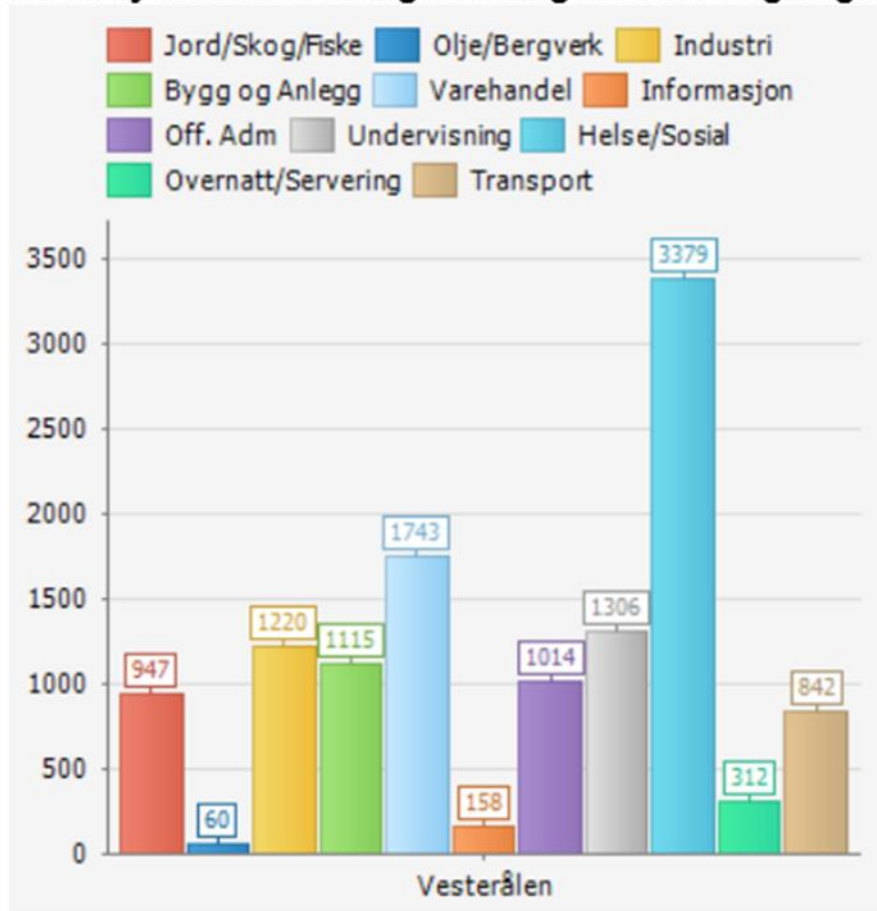
Figur 13. Sortland kommune. Sysselsatte etter arbeidssted år 2000 – 2017 fordelt på privat sektor og offentlig sektor - sammenlignet med landsgjennomsnittet. Kilde; SSB og Kommuneprofilen.no.

2.5.3 Sysselsatte i Vesterålen

Tabellen under (tabell 10) gir en oversikt over sysselsatte i Vesterålen etter arbeidssted i perioden 2008 – 2017. Vi ser av tabellen at sysselsettingen er jevnt synkende i regionen fra 14.275 i år 2008 til 13.710 i år 2017 – en nedgang på ca 4%. Vesterålen hadde 13.710 sysselsatte i år 2017. Dette utgjør ca 42% av alle innbyggere i regionen i dette året.

Kilde: KommuneProfilen.no	1898 Vesterålen									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	14 275	14 108	14 240	14 300	14 186	14 322	14 329	13 401	13 450	13 710
01-03 Jordbruk, skogbruk, fiske	1 182	1 236	1 135	1 096	1 069	1 075	1 123	951	956	947
05-09 Bergverk og Utvinning	34	32	36	30	33	34	42	42	48	60
10-33 Industri	1 328	1 290	1 351	1 380	1 346	1 283	1 345	1 162	1 202	1 220
35-39 Elektrisitet, vann, renovasjon	218	220	230	224	223	224	220	226	225	230
41-43 Bygge og anleggsvirksomhet	1 327	1 235	1 343	1 315	1 344	1 423	1 498	1 049	1 095	1 115
45-47 Varehandel, motorvognreparasjon	1 981	1 882	1 856	1 871	1 855	1 833	1 797	1 677	1 751	1 743
49-53 Transport og lagring	1 093	1 000	1 003	892	950	941	900	870	849	842
55-56 Overnatting og servering	318	264	288	277	303	267	266	279	298	312
58-63 Informasjon og kommunikasjon	130	122	122	125	134	135	148	142	144	158
64-66 Finansiering og forsikring	108	134	89	138	152	158	143	147	55	62
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	486	500	461	499	503	530	538	541	547	530
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	376	296	362	364	336	378	350	321	300	352
84 Offentlig administrasjon, forsvar	976	1 020	985	1 057	1 040	1 067	1 073	1 065	1 047	1 014
85 Undervisning	1 229	1 236	1 248	1 285	1 283	1 288	1 284	1 244	1 271	1 306
86-88 Helse og sosialtjenester	3 104	3 255	3 324	3 307	3 215	3 286	3 186	3 239	3 277	3 379
90-99 Personlig tjenesteyting	329	314	330	359	317	326	343	338	311	357
00 Uoppgitt næring	56	72	77	81	83	74	73	108	74	83

Tabell 10. Sysselsatte i Vesterålen 2008-2017. Kilde: KommuneProfilen.no.

Antall sysselsatte i utvalgte næringer. 2017. Valgt region

Figur 14. Sysselsatte i Vesterålen fordelt på utvalgte næringssektorer. Kilde; KommuneProfilen.no

Vi ser av figur 14 at helsesektoren er den klart viktigste næringen for sysselsetting i Vesterålen. Varehandel er den viktigste sektoren utenom helsesektoren. I år 2017 hadde varehandel 1.743 sysselsatte i Vesterålen.

2.6 Pendling – med utgangspunkt i Sortland kommune

En pendler er en sysselsatt som passerer minst en kommunegrense mellom bosted og arbeidssted. Ansatte i skipsflåten vil som regel være ansatt i forhold til rederiets firmaadresse eller båtens registreringsadresse. Ansatte i Nordsjøen vil være registrert med Nordsjøen som arbeidssted og derved registrert som pendlere. Ansatte i sk «ambulerende virksomhet» omfatter spesielt bygge- og anleggsbransjen, og vil være registrert på firmaadressen eller på anleggets adresse dersom anlegget er av en viss varighet.

Pendlere kan være både dagpendlere, ukependlere og sesongpendlere.

Pendling har betydning for handelsvirksomheten i en region ved at sysselsatte gjerne handler nær arbeidsstedet før de reiser hjem. Dette gjelder spesielt dagpendlere.

Som vi ser av kapittel 2.5. er det i Sortland tilnærmet balanse mellom sysselsatte etter bosted og sysselsatte etter arbeidssted, og derved tilnærmet balanse mellom inn- og utpendling.

I figur 15 viser vi antall pendlere til/fra Sortland til/fra øvrige kommuner i Vesterålen. Vi har laget en tilsvarende matrise for Hålogaland.

Vi ser av figur 15 at 4.131 sysselsatte både bor og arbeider på Sortland.

I tillegg til disse 4.131. sysselsatte har Sortland 1.018 innpendlere i år 2017. Av disse innpendlerne kommer 771 sysselsatte fra andre kommuner i Vesterålen – i hovedsak fra Hadsel (384), Øksnes (184), Andøy (98) og Bø (81). Fra andre kommuner / steder i landet er det 247 sysselsatte som pendler inn til Sortland. Vi antar at en god del av disse innpendlerne fra «andre steder» er ansatt i Forsvaret.

I tillegg til de 4.131. som både bor og arbeider på Sortland, har Sortland 993 utpendlere som arbeider i kommuner utenfor Sortland.

Av disse er det 546 som pendler til andre Vesterålskommuner – i hovedsak til Hadsel (382) og Øksnes (91). I tillegg kommer 447 sysselsatte som har sitt arbeid i andre kommuner utenfor Vesterålen, i skipsflåten, i Nordsjøen eller andre steder.

Ikke uventet er det de nærest liggende kommunene som har den største pendlingen til/fra Sortland.

Vi har – som nevnt – laget en tilsvarende matrise for Hålogaland. Den viser at pendling til/fra Sortland – utenfor Vesterålen – i all hovedsak kommer fra by- og tettstedkommunene i Hålogaland med unntak av Kvæfjord kommune som har en innpendling til Sortland på 35 sysselsatte. Sortland har en utpendling til Harstad på 54 sysselsatte.

År 2017	Sysselsatte etter bostedskommune:										Sum innpennere til Sortland fra kommuner i Vesterålen	Sum innpennere til Sortland fra andre kommuner utenfor Vesterålen	Sum innpennere	Sum syss etter arbeidssted
Sysselatte etter arbeidssteds-kommune:	1851 Lødingen	1866 Hadsel	1867 Bø (Nordland)	1868 Øksnes	1870 Sortland - Suortá	1871 Andøy	1872 Bø (Nordland)	1873 Øksnes	1874 Sortland - Suortá	1875 Andøy	1876 Bø (Nordland)	1877 Øksnes	1878 Sortland - Suortá	1879 Andøy
	752	6	2928	11	14	384	0	5	3	5	20	382	12	0
	6	2928	11	14	384	0	5	3	5	20	382	12	0	0
	1	11	899	9	1742	184	24	384	0	5	20	382	12	0
	1	14	899	9	1742	184	24	384	0	5	20	382	12	0
	24	384	0	5	3	5	20	382	12	0	0	0	0	0
	0	5	3	5	20	382	12	0	0	0	0	0	0	0
Sum utpendlere fra Sortland til andre kommuner i Vesterålen														
Sum utpendlere fra Sortland til andre kommuner utenfor Vesterålen														
Sum utpendlere														
Sum syss etter bosted														

Figur 15. Pendling i Vesterålen 2017. Kilde SSB

2.7 Framtid i Nord

Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Klima- og miljødepartementet har igangsatt arbeidet med utredningen «Framtid i Nord». Sluttrapporten forelå i 2014. Rapporten bygger i hovedsak på materiale fra 2011 og fokuserer på følgende næringssektorer;

- ❖ Marine næringer (fiske, havbruk og nye marine næringer)
- ❖ Reiselivsnæringen
- ❖ Fornybar energi
- ❖ Mineralnæringen
- ❖ Annen industri og næringsvirksomhet.

Handel kommer inn under «annen industri og næringsvirksomhet».

Bakgrunnen for denne kunnskapsinnhenting er Meld. St. 10 (2010 – 2011) Oppdatering av forvaltningsplan for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Resultatene fra kunnskapsinnhenting, som presenteres i denne sluttrapporten, bygger på et omfattende materiale innhentet gjennom i 13 utredninger, utvikling av en økonomisk modell, en større scenarioprosess og hyppig kontakt med representanter for næringsliv og forvaltning i Nord-Norge.

Departementene har som forhåpning at det samlede resultatet brukes i videre arbeid med planer og virkemidler som har til hensikt å bidra til økt verdiskaping i Nord-Norge, på lokalt, regionalt og sentralt nivå.

De overgripende problemstillingene har vært:

- ❖ Hva er potensialet for framtidig verdiskaping innen de marine næringene (sjømat), reiselivet, fornybar energi, mineralnæringen og annen industri og virksomhet i Nord-Norge? Hva betyr dette for framtidig sysselsetting i de nevnte næringene?
- ❖ Hva trengs for å utløse potensialet for verdiskaping? Hva er de viktigste utfordringene og hvordan kan de overkommes? Hvilke virkemidler er mest effektive for å legge til rette for lønnsom vekst?
- ❖ Hvordan kan Nord-Norge se ut i 2030, med utblikk mot 2060?

De viktigste resultatene fra «Framtid i Nord» kan oppsummeres i følgende tabeller.

Framskriving av verdiskaping i sektorene (bidrag til BNP i millioner kroner)

	STATUS I DAG	DAGENS POLITIKK		ALT LEGGES TIL RETTE	
	2011	2030	2050	2030	2050
Fiskeri, havbruk og nye marine	10 258	21 000	39 000	45 000	170 000
Reiselivsnæringen	6 188	8 500	11 200	10 700	13 400
Fornybar energi	6 000	10 000	16 200	10 600	19 700
Mineralnæringen	954	1 900	1 900	4 200	6 000
Annen industri og næringsvirksomhet	62 621	92 800	125 000	143 200	175 000*

Tabell 11. Framskriving av verdiskaping i sektorene (bidrag til BNP i mill kr. Kilde; Framtid i Nord (2014))

Framskrivning av sysselsetting i sektorene

	STATUS I DAG	DAGENS POLITIKK		ALT LEGGES TIL RETTE	
	2011	2030	2050	2030	2050
Fiskeri, havbruk og nye marine	11 269	14 600	17 100	23 900	57 700
Reiselivsnæringen	11 901	12 400	10 160	14 000	11 800
Fornybar energi	2 724	-*	-	-	-
Mineralnæringen	1 205	1 500	1 000	3 400	3 000
Annen industri og næringsvirksomhet	98 093	106 900	96 800	161 100	145 900

Tabell 12. Framskrivning av sysselsetting i sektorene. Kilde: Framtid i Nord (2014).

Framtid i Nord er en viktig referanse i forhold til at det her beskrives et mulighetsrom for viktige næringssektorene i Nord-Norge.

Sett i forhold til den statistikkbaserte ståstedsanalysen som beskrives i kap 2.1 til 2.6 (foran), kan man si at den reelle utviklingen i Hålogaland beveger store deler av samfunnene og disse næringssektorene bort fra det mulighetsrommet som beskrives i «Framtid i Nord».

I regionen omkring Sortland finner vi viktige bedrifter som;

- ❖ **Fiskeri / havbruk:**
 - Nordlaks (Stokmarknes)
 - Holmøy (Sortland og Øksnes)
 - Gunnar Klo (Øksnes)
 - Primex (Øksnes)
 - Egil Kristoffersen & sønner (Bø)
- ❖ **Reiseliv**
 - Cruisetrafikk til Sortland havn
 - Tre planlagte hotell-prosjekter i Sortland
- ❖ **Fornybar energi:**
 - Ånstablåheia Vindkraftverk (under bygging)
- ❖ **Annen industri og næringsvirksomhet**
 - Kulturfabrikken Sortland
 - Andøya Space Center – rakettskytefelt
 - Luftforsvarets base Evenes

Framtid i Nord vurderes som relevant for denne handelsanalyse ut fra at den viser et en faglig begrunnet scenario for en mulig utvikling gitt visse forutsetninger. Scenariene kan imidlertid vurderes som i overkant optimistiske gitt den utviklingen vi har dokumentert i kap 2.1 – 2.6.

3 Analyse

3.1 Utgangspunktet – Sortland sentrum

Som vist i kapittel 1.3.2. er Sortland sentrum avgrenset i området mellom Kulturfabrikken i nord, Kjempehøy i sør, Sortlandssundet i øst og Vesterålgata / Hotellet / Rådhuset i vest. Avstanden fra nord til sør er ca 700 meter. Sentrum framstår i dag med en tydelig kvadraturbebyggelse – i hovedsak over to etasjer. Noen bygninger ved Kulturfabrikken og ved torget er av eldre trehusbebyggelse.

I sentrum er det tre store kjøpesentre;

- ❖ Skibsgården (8.500 m²)
- ❖ Sortland Storsenter (14.000 m²)
- ❖ Handelsparken Sortland (12.000 m²)

Til sammen hadde disse kjøpesentrene et areal på ca 34.500 m² og en samlet omsetning på 961 mill kr i 2017. Denne omsetningen utgjør ca 74% av omsetningen av all detaljhandel i Sortland kommune (unntatt motorvogner og bensinstasjoner).

I tillegg til disse finner vi en rekke butikker og serviceforetak. Det er handelsvirksomheten som i svært stor grad preger bybildet i sentrum av Sortland.

3.2 Detaljhandel. Omsetning pr innbygger i Vesterålen og Hålogaland

Vi ser av tabell 13 at Sortland ligger svært høyt når det gjelder detaljhandel pr innbygger. Sortland lå i 2017 på 14.-plass i landet mhp detaljhandel pr innbygger. Sortland er den kommunen i Nord-Norge som klart har høyest detaljhandel pr innbygger.

Vi ser av tabellen at detaljhandel pr innbygger gikk noe ned mot 2013, men har deretter økt kraftig fram til 2017.

Vi sammenligner detaljhandel i Vesterålen med tilsvarende tall i Troms og Nordland fylker og landet som helhet. Vi ser av dette at det kun er Sortland som har en detaljhandel pr innbygger som ligger høyere enn fylkes- og landsgjennomsnittet.

Vi finner ikke grunnlag for å si at den høye detaljhandelen på Sortland skyldes at handelsnæringen på Sortland har «tømt» nabokommunene for handel. Med unntak av Øksnes, ser vi at handelsnæringen øker også i nabokommunene til Sortland.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring	Endring%
1851 Lødingen	47 502	49 012	49 507	49 422	51 505	50 149	50 905	55 231	55 532	56 318	8 816	18,6
1866 Hadsel	47 481	50 412	50 464	53 164	54 836	54 292	53 838	57 217	58 392	59 615	12 134	25,6
1867 Bø (Nordland)	32 942	35 213	37 326	37 803	40 310	40 943	41 052	53 132	57 254	57 517	24 575	74,6
1868 Øksnes	68 832	69 245	71 060	72 707	72 908	78 325	68 352	67 029	67 667	63 085	-5 747	-8,3
1870 Sortland - Suortá	118 794	119 915	117 817	118 492	117 144	110 726	113 963	123 158	125 846	125 541	6 747	5,7
1871 Andøy	52 206	53 641	54 574	54 311	55 159	54 971	56 863	59 924	67 431	64 976	12 770	24,5
1898 Vesterålen	73 031	74 859	74 996	76 250	76 896	75 573	75 408	80 816	83 789	83 251	10 220	14,0
18 Nordland	65 709	67 441	68 237	70 257	72 352	73 046	75 314	77 626	81 031	81 465	15 756	24,0
19 Troms	70 750	71 835	73 578	75 809	78 282	75 767	77 922	80 278	83 720	85 941	15 191	21,5
Landet	69 651	70 783	72 014	73 329	75 028	75 802	78 244	80 180	82 379	83 570	13 919	20,0

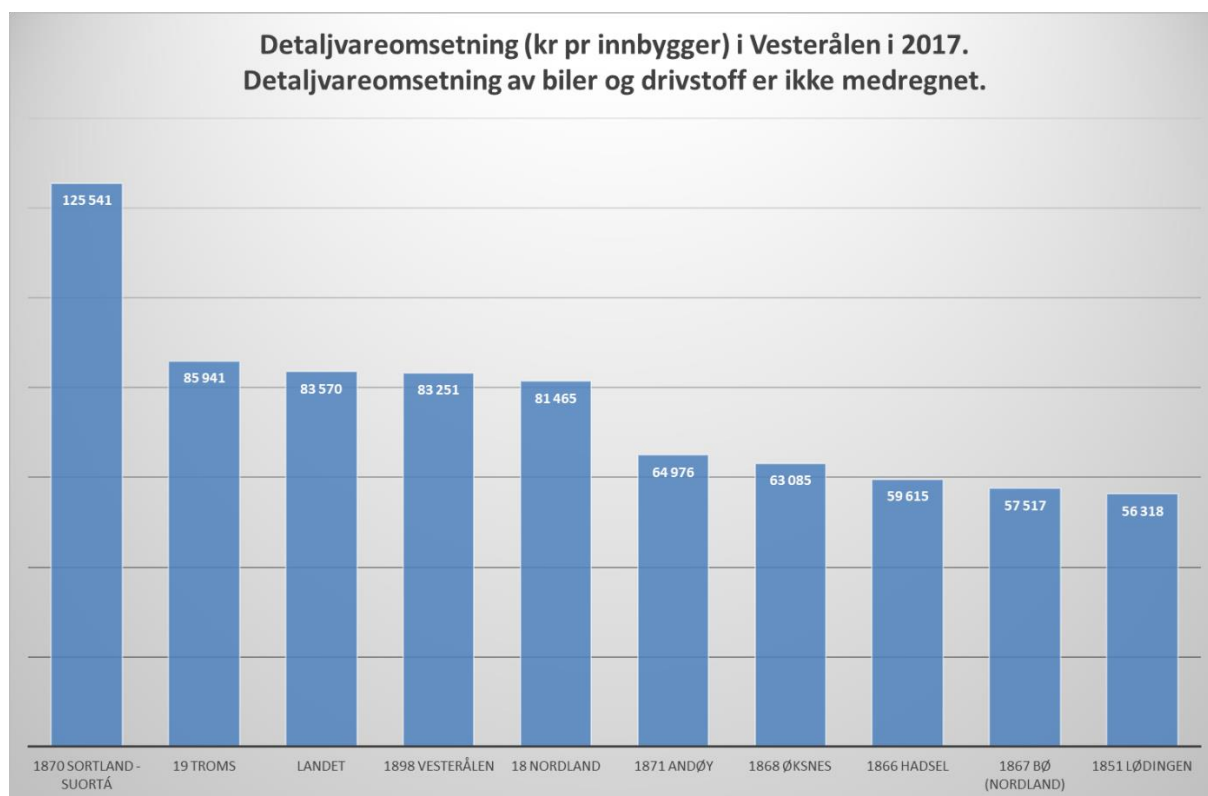
Tabell 13. Detaljhandel pr innbygger i Vesterålen 2008-2017. i Kilde: SSB 04776 / KommuneProfilen.no

Det kan være mange og sammensatte årsaker til at detaljhandelen pr innbygger gikk ned i Sortland fra 2008 – 2013 mens den steg i de andre kommunene i Vesterålen, i fylkene og i landet i samme periode.

Vi vet at finanskrisen i 2008 reduserte aktiviteten i næringslivet merkbart i årene etter 2008, og dette ser vi tydelig i fallet i sysselsettingen i privat sektor – j.fr. figur 13 (side 31).

Finanskrisen var nok en medvirkende årsak til at detaljhandelen pr innbygger gikk ned på Sortland etter år 2008, men vi antar at den viktigste årsaken var at Lofast åpnet i år 2007. Gjennomgangstrafikken til Lofoten fikk derved et helt nytt løp utenom Sortland og Hadsel. Vi ser ingen nedgang i handelen i Hadsel, men vi antar at lofotentrafikken i langt større grad benyttet Sortland som handelssted fram til omleggingen i 2007. Hadsel ble oppfattet som et ferjeleie der det gjaldt å sikre seg en plass i ferjekøen.

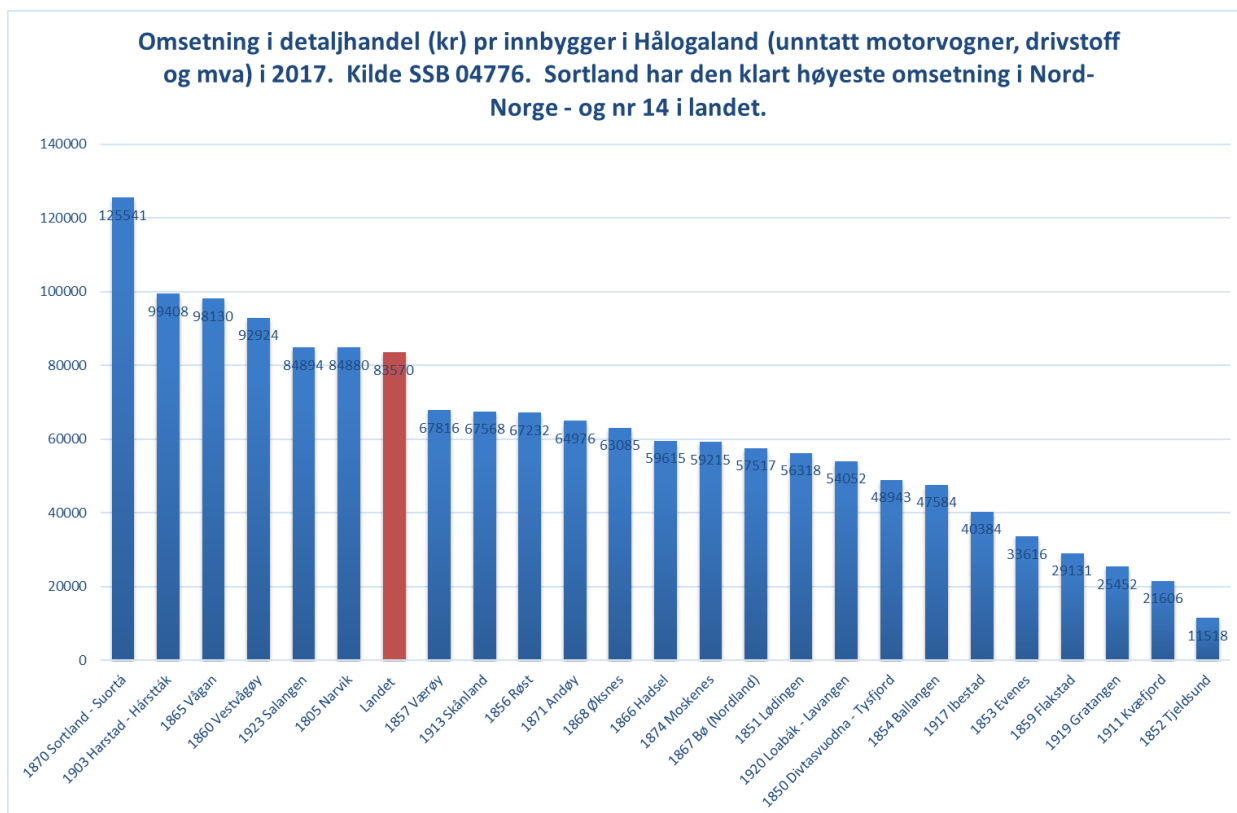
Tallmaterialet i tabell 13 kan illustreres slik:

Figur 16. Detaljhandel. Omsetning pr innbygger i Vesterålen i 2017 sammenlignet med Nordland og Troms fylker og landsgjennomsnittet. Kilde; SSB og KommuneProfilen.no

Vi har sett på detaljhandel – omsetning pr innbygger i hele Hålogalandsregionen. Vi ser av figur 16 at byene i regionen har en vareomsetning som ligger høyere enn landsgjennomsnittet, mens de mindre kommunene har en vareomsetning under landsgjennomsnittet.

Kommuner som Kvæfjord og Tjeldsund har en svært lav detaljhandel pr innbygger. Her er det nok riktig å si at handelen i disse kommunene i all hovedsak er flyttet til Harstad. Handelen i Gratangen er preget av nærhet til Bjerkvik og Narvik

Figur 17. Detaljhandel i Hålogaland. Omsetning pr innbygger i 2017. Kilde: SSB

3.3 Detaljhandel. Omsetning totalt i kommunene i Vesterålen og i bykommunene.

Tabellen under viser den totale omsetning innen detaljhandel i kommunene i Vesterålen – med unntak av omsetningen ved bensinstasjoner og omsetningen ved detaljhandel med motorvogner. Sortland er den eneste kommunen som omsetter varer for mer enn 1 Mrd.kr. i Vesterålen og det framgår av tabellen at mer enn 50% av all detaljvarehandel i regionen skjer i Sortland.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Diff	Diff %	Andel 2017
1851 Lødingen	108	110	108	109	112	111	114	119	119	120	12	11,1	4,7
1866 Hadsel	378	401	403	421	435	437	437	461	472	477	99	26,2	18,8
1867 Bø	94	100	104	105	110	109	108	140	151	151	57	60,6	5,9
1868 Øksnes	305	306	315	322	326	350	312	306	306	289	-16	-5,2	11,4
1870 Sortland	1 150	1 167	1 157	1 168	1 169	1 116	1 154	1 252	1 285	1 303	153	13,3	51,3
1871 Andøy	255	270	273	273	278	276	284	299	336	319	64	25,1	12,6
1898 Vesterålen	2 192	2 244	2 252	2 290	2 318	2 288	2 295	2 458	2 550	2 539	347	15,8	100,0

Tabell 14. Detaljhandel pr kommune i Vesterålen. Unntatt omsetning ved bensinstasjoner og omsetning av motorkjøretøy. Tallene er ikke indeksregulert. Kilde: KommuneProfilen.no

For å kunne sammenligne veksten i omsetningen av detaljvarer i Sortland med tilsvarende byer og tettsteder, viser vi i tabell 15 en oversikt over omsetningstall i 10 byer / tettsteder i Nordland og 2 byer i Troms. Vi rangerer disse etter vekstraten i omsetning av detaljvarer fra 2008 – 2017. Vi ser her at Sortland har en relativt svak vekst sammenlignet med tilsvarende byer og tettsteder, fylkene Nordland og Troms og landsgjennomsnittet.

Vi ser av tabellen at Tromsø ligger klart på topp med en omsetningsvekst på hele 48%. By- og tettstedskommunene i Lofoten kommer også meget høyt.

Vi antar her at grunnen til at Sortland scorer relativt lavt skyldes i hovedsak utviklingen innen reiselivsnæringen der Lofoten-byene kan vise til en langt sterkere utvikling (tabell 16 – side 42).

Mill kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Diff	Diff %
1902 Tromsø	4 994	5 146	5 363	5 620	5 958	6 169	6 457	6 781	7 089	7 391	2 397	48,0
1865 Vågan	653	669	665	688	718	717	764	817	872	927	274	42,0
1860 Vestvågøy	756	767	808	837	869	879	938	945	1 010	1 049	293	38,8
1804 Bodø	3 554	3 582	3 697	3 911	4 129	4 253	4 446	4 669	4 815	4 824	1 270	35,7
1841 Fauske	686	741	767	765	750	770	836	872	939	925	239	34,8
Landet	329 949	339 705	349 861	360 800	374 078	382 896	399 753	414 195	429 519	439 425	109 476	33,2
19 Troms	10 941	11 174	11 515	11 944	12 420	12 154	12 627	13 122	13 758	14 235	3 294	30,1
1833 Rana	1 820	1 884	1 948	1 996	2 077	2 163	2 241	2 235	2 301	2 355	535	29,4
18 Nordland	15 441	15 874	16 122	16 671	17 243	17 503	18 141	18 761	19 602	19 785	4 344	28,1
1820 Alstahaug	663	727	760	772	799	789	797	807	840	847	184	27,8
1824 Vefsn	971	1 008	1 019	1 032	1 062	1 067	1 104	1 097	1 149	1 151	180	18,5
1813 Brønnøy	577	579	517	543	614	638	655	659	683	675	98	17,0
1805 Narvik	1 388	1 414	1 413	1 432	1 456	1 461	1 524	1 556	1 604	1 592	204	14,7
1870 Sortland	1 150	1 167	1 157	1 168	1 169	1 116	1 154	1 252	1 285	1 303	153	13,3
1901 Harstad	2 427	2 416	2 474	2 621	2 705	2 174	2 273	2 295	2 380	2 470	43	1,8

Tabell 15. Omsetningsvekst (mill kr) i 12 byer / tettsteder i Nordland og Troms sammenlignet med fylkene og landet. Tallene er ikke indeksregulert. Tallene er unntatt omsetning av motorvogner og drivstoff. Kilde: KommuneProfilen.no.

3.4 Viktige trender som påvirker detaljhandel

3.4.1 Regionforstørrelse

Byer og tettsteder er dynamiske samfunn som endres i takt med endringer i samfunnet for øvrig. I dynamiske samfunn er forandring og utvikling det normale. I denne dynamikken er det både indre og ytre «drivere» som skaper forandring.

Viktige «ytre» drivere vil være:

- ❖ Endringer i rammebetingelser nasjonalt og internasjonalt
- ❖ Endringer i regionen omkring byen
- ❖ Store veiprosjekter / jernbaneprosjekter
- ❖ Endringer i samferdsels-strukturen
- ❖ Endringer i flyplass-strukturen
- ❖ Endringer i helseforetak / sykehus-strukturen
- ❖ Akkvisisjon – større eksterne etableringer

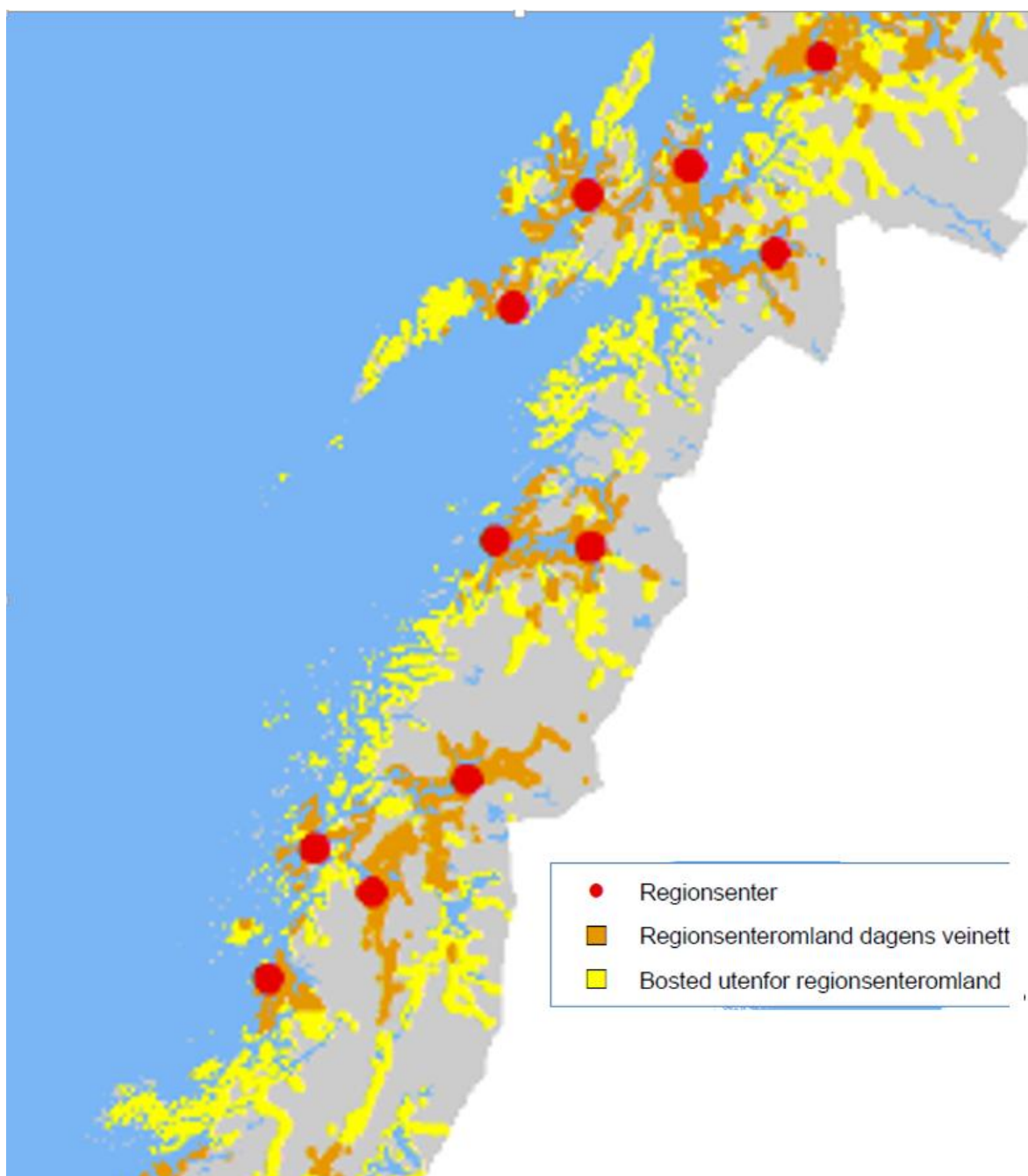
Viktige «indre» drivere vil være:

- ❖ Store etableringer / flyttinger inn/ut av sentrum.
- ❖ Arealmessige endringer – kommuneplanens arealdel.

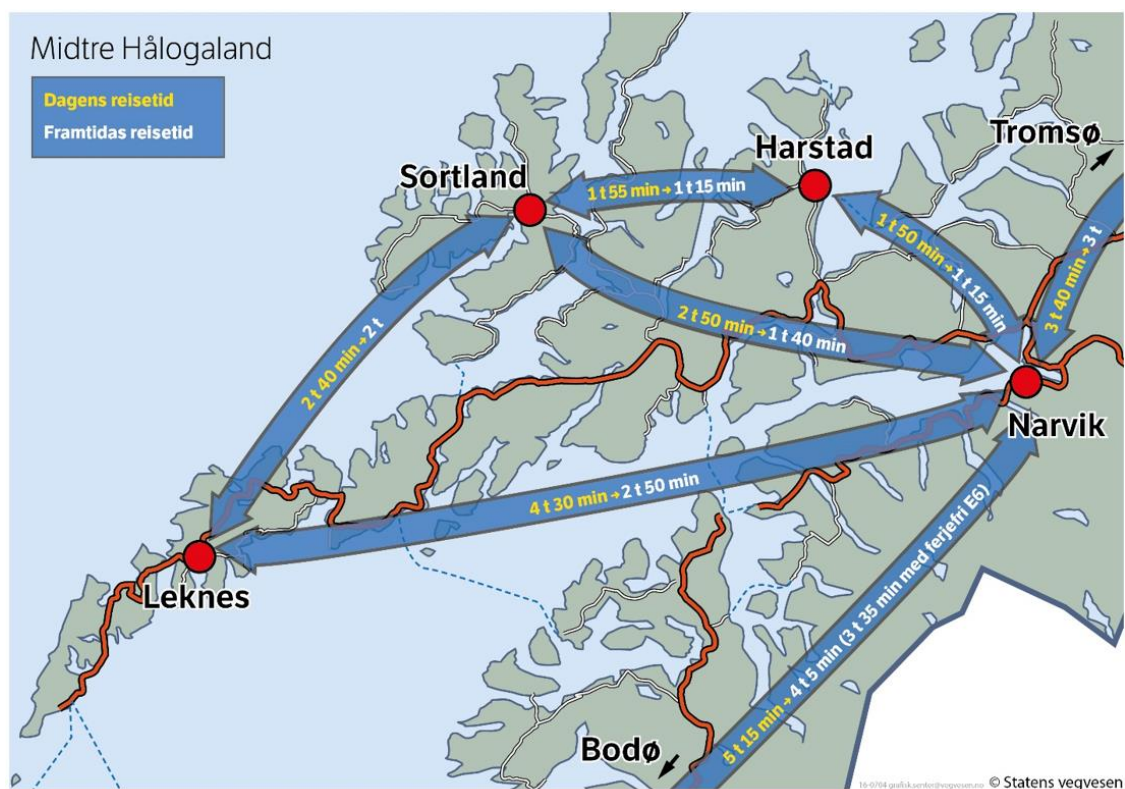
Felles for alle «ytre drivere» er at de i regelen ikke er initiert og eid av kommunene som derved har en sekundær rolle i forhold til prosessene som fører fram til realisering. Kommunen vil her i regelen ha rolle som høringspart – beslutningsprosessen ligger utenfor kommunen. Det samme gjelder i stor grad også for de «indre drivere». Dette vil også være prosesser som er så komplekse at de må involvere flere parter, men her vil kommunen ha en tydeligere rolle som prosessleder.

Det er en rekke større veiprosjekter på gang i Nordland. Disse vil i sum virke regionforstørrende ved at de reduserer reisetid mellom byene og regionsentrene innad i fylket, og reduserer reisetid ut av fylket.

Tidsperspektivet i disse prosjektene er langt, og det vil derfor ta lang tid innen det kan oppnås konkrete resultater som følge av disse reisetidsbesparelsene.

Figur 18. Regionsenter. Regionsenteromland med dagens veinett. Bosted utenfor regionsenteromland. Kilde: TØI, Statens vegvesen.

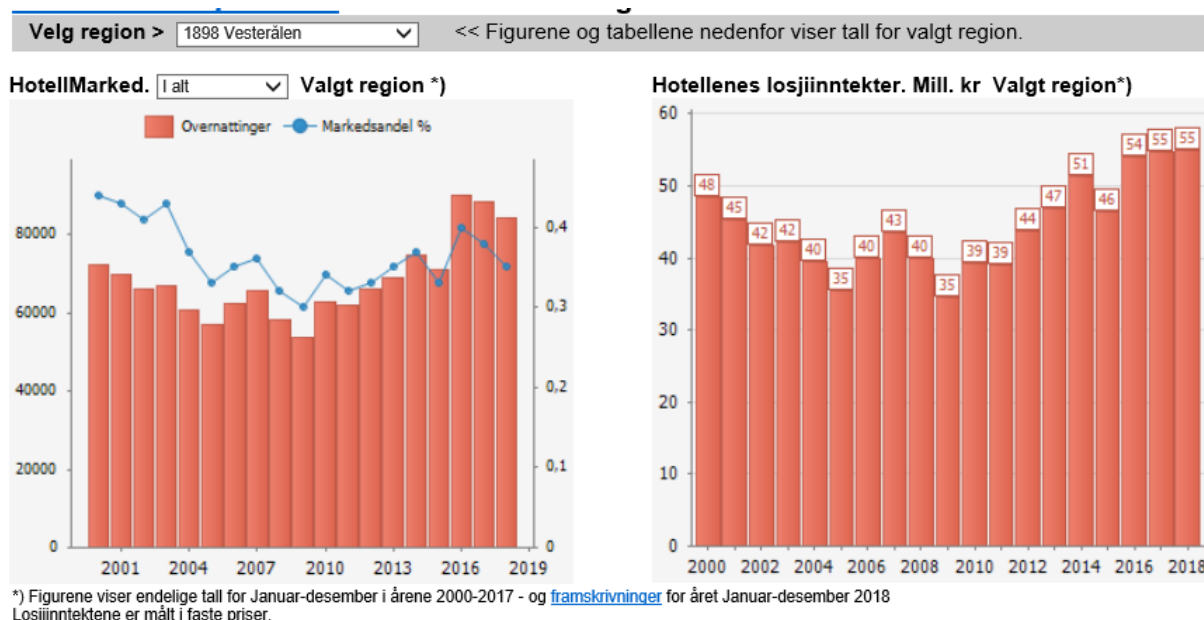
Figur 19. Nåværende og framtidig reisetid mellom byene i Midtre Hålogaland. Kilde: Statens Vegvesen.

Figur 20. Nåværende og framtidig reisetid mellom byene i Nordre Nordland. Kilde: Statens Vegvesen.

3.4.2 Utviklingen innen reiselivsnæringen

Figuren under (21) viser utviklingen i antallet hotellovernattinger og hotellenes losjiinntekter i Vesterålen i perioden år 2000 – 2018. Vi ser at utviklingen i Vesterålen har vært positiv etter år 2009.

Figur 21. Antall hotellovernattinger og hotellenes losjiinntekter i Vesterålen år 2000-2018. Kilde: Kommuneprofilen.no. Reiselivsstatistikk

Tabell 16 gir en oversikt over antall hotellovernattinger og losjiinntekter i hotellnæringen i Lofoten, Vesterålen og Narvikregionen. Vi ser at Lofoten skiller seg ut med en hotellnæring som er betydelig større enn Narvikregionen og Vesterålen. Imidlertid er det Vesterålen som vokser mest i antall overnattinger i disse regionene. Når det gjelder losjiinntekter, er det en betydelig vekst i Lofoten. Dette indikerer at Lofoten både har et høyt antall overnattinger og at romprisen er relativt høy. Dette indikerer igjen at Lofoten har engasjert et stort reiselivsmarked som er villig til å betale en høy pris for tjenestene.

Dersom vi sammenligner dette med omsetningstallene for detaljvarehandelen, kan dette være en god del av forklaringen på den sterke veksten i omsetning av detaljvarer i Lofoten.

Hotellovernattinger, antall	2008	2017	Endring	Endring %
Landet	18 221 657	23 280 047	5 058 390	27,8
1800 Nordland	775 599	1 093 592	317 993	41,0
1900 Troms	647 124	1 129 974	482 850	74,6
1892 Narvik-Regionen	96 832	141 241	44 409	45,9
1897 Lofoten	143 161	203 064	59 903	41,8
1898 Vesterålen	58 196	88 414	30 218	51,9
Hotell. Losjiinntekter, mill kr	2008	2017	Endring	Endring %
Landet	13 072	14 705	1 633	12,5
1800 Nordland	520	721	201	38,7
1900 Troms	447	683	236	52,8
1892 Narvik-Regionen	61	74	13	21,3
1897 Lofoten	85	136	51	60,0
1898 Vesterålen	40	55	15	37,5

Tabell 16. Antall overnattinger på hotell og losjiinntekter i Lofoten og Vesterålen sammenlignet med Narvik-regionen, Nordland, Troms og landet. Kilde: KommuneProfilen.no. Reiselivsstatistikk.

Ut fra tabell 16 ser vi at Lofoten i snitt tok ca 670 kr / overnatting i 2017. Vesterålen tok ca 622 kr / overnatting i 2017. Med 203.064 overnattinger i 2017, utgjør denne prisforskjellen en samlet merverdi på ca 9,8 mill kr til Lofoten.

3.4.3 Effekten av e-handel.

Næringsforeningen for handel mv «Virke», følger utviklingen i e-handel gjennom sitt e-handelsbarometer. Netthandel er i sterk vekst med en vekstrate på 10,2% fra 2014 til 2015. Vi kan derved si at veksten i netthandel er omtrent det tre-doble av vekstraten i handel for øvrig. Det er i første rekke sk. «sentrumshandel» som merker konsekvensene av økt netthandel.

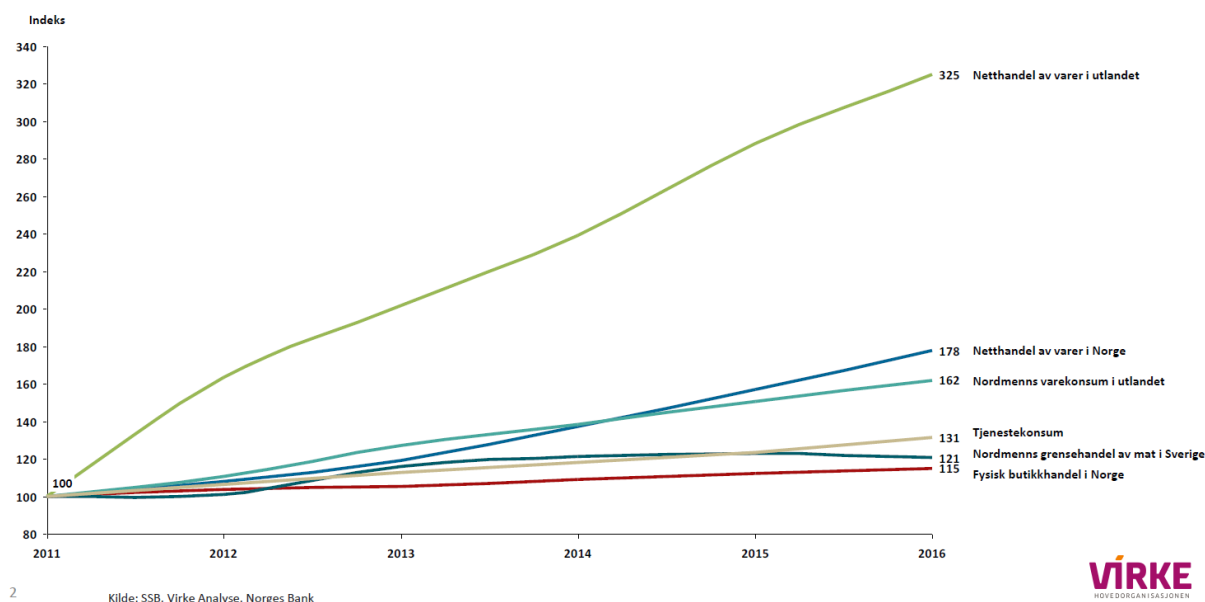
Sett i forhold til «plasskrevende varer», har netthandel fortsatt en beskjeden rolle, men det må antas at netthandel innen bilbransjen (deler, rekvisita, utstyr, tjenester) vil være økende i tiden som kommer.

Figur 22 viser at det er netthandelen av varer i utlandet som klart har den største økningen, og i figur 23 ser vi at de største varegruppene som handles i utlandet via nettet er elektronikk, klær, sportsutstyr og rekvisita til bil og motorsykler. Nordmenns handel i utenlandske nettbutikker økte med 281 prosent fra 2011 til 2017. Norske nettbutikker hadde en vekst på 101 prosent i samme periode.

Samtidig fører økt grensehandel og flere utenlandsreiser til at nordmenns handel i fysiske butikker utenlands øker raskt, med 62 prosent fra 2011 til 2017. De fysiske butikkene i Norge hadde en vekst på 17 prosent i samme periode. Vi antar her at grensehandel ikke påvirker handelen på Sortland i særlig grad. I Hålogalandregionen vil vi anta at byer som Narvik vil registrere effekten av grensehandel.

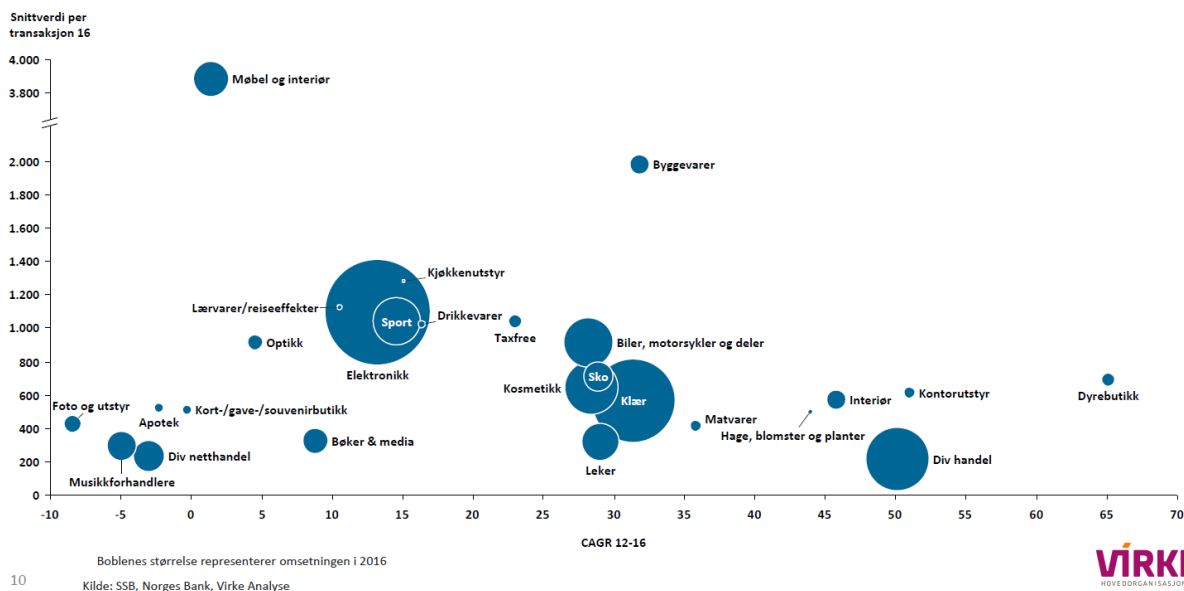
Figur 24 viser utviklingen i netthandel fordelt på varegrupper. Fra 2012 til 2016 – var det størst omsetningsvekst innen kategoriene Elektronikk, Klær, Diverse handel, Kosmetikk, Bildeler, Sport og leker. Vi ser av dette at netthandel i første rekke utfordrer det vi kaller utvalgsvarer / faghandel (kap 1.3.3.). Samtidig vil netthandel også åpne for nye muligheter innen handel og varedistribusjon. Vi ser nå en ny trend i forhold til etablering av «show-rooms» der varer – som kan handles på nettet – kan prøves og presenteres.

Utvikling de ulike handelskanalene indekstert (2011=100)

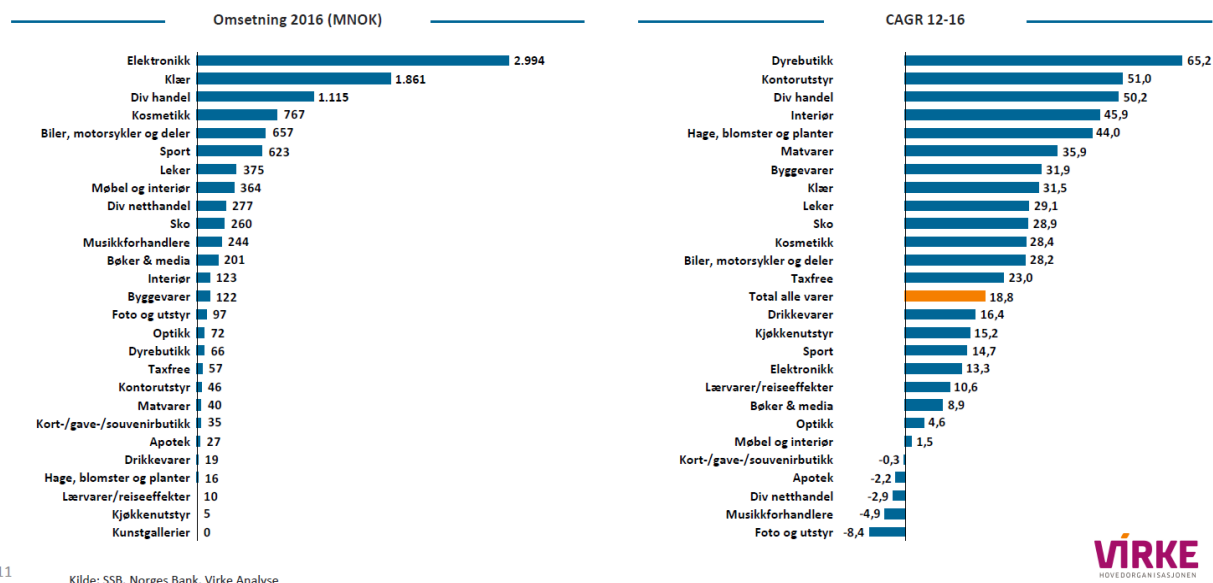
Figur 22. Netthandel. Utvikling i de ulike handelskanalene. Kilde: Virke

De største varegruppene som handles på nettet i utlandet med norske bank- og kredittkort er elektronikk, klær, sportsutstyr og bil- og motorsykkeldeler

Figur 23. Netthandel. De største varegruppene som handles på nettet i utlandet. Kilde: Virke

Varegruppers omsetning (MNOK) og vekst (CAGR 12-16)

Figur 24. Netthandel. Vekst innen omsetning i varegrupper (MNOK) og Compound Annual Growth Rate (CAGR 2012 – 2016). Kilde Virke.

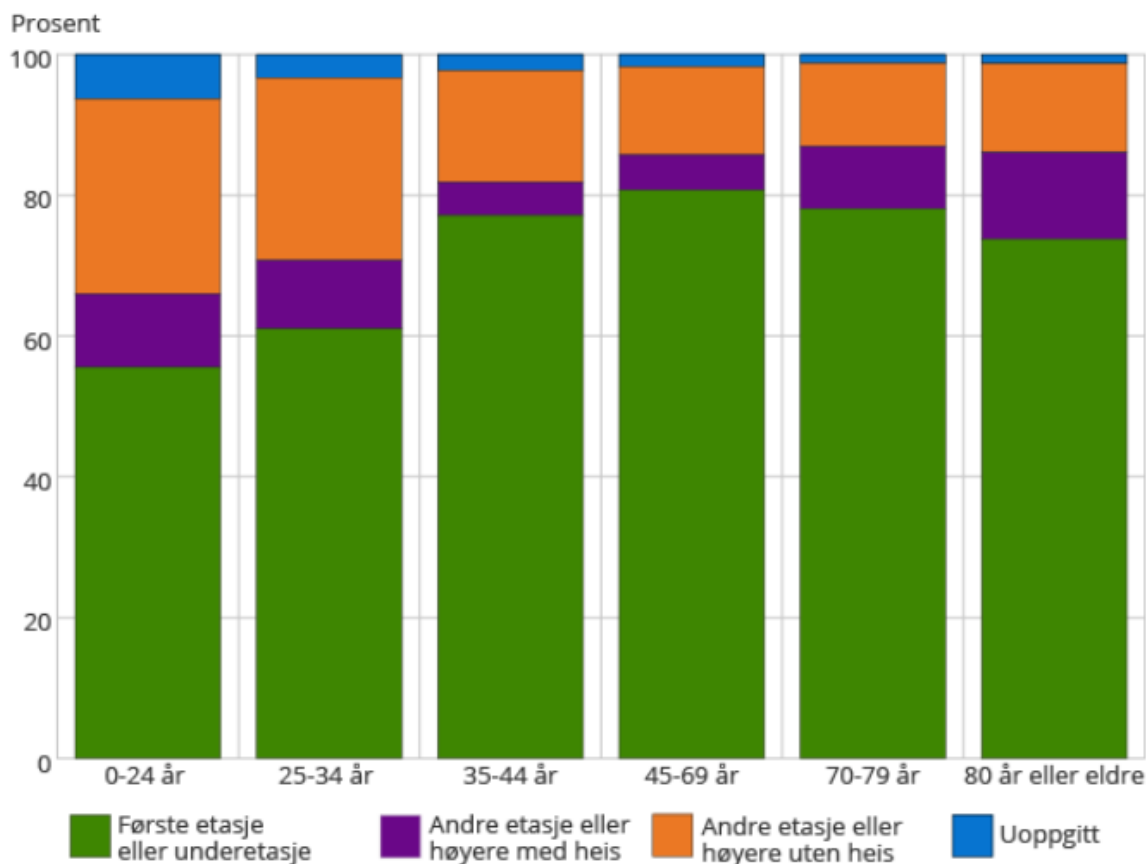
3.4.4 Effekten av eldrebølgen

Det er en klar sammenheng mellom aldersgrupper og hvilke boligtyper som foretrekkes. Figur 25 viser sammenhengen mellom alder og ønsket om å bo i første etasje, eller høyere forutsatt at huset har heis.

Stadig flere bor i blokk. Tallet på blokkleiligheter økte med 30 prosent fra 2001 til 2011, mens tallet på eneboliger bare økte med 4 prosent i denne perioden. Veksten i andelen blokkleiligheter var størst i Akershus, Rogaland og Sør-Trøndelag, mens veksten i Oslo var under landsgjennomsnittet.

Andelen som bodde i blokk, var høyest blant personer i alderen 20-39 år og personer på 80 år eller eldre. I disse aldersgruppene bodde mer enn 20 prosent i blokkleilighet i 2011. Andelen som bodde i enebolig, var størst for aldersgruppene 40-69 år og under 20 år. Dette må ses i sammenheng med husholdningsstørrelsen. Det er blant unge voksne og eldre vi finner de minste husholdningene.

Eldre mennesker i dag har et økt ønske om mer aktivitet. Vi vil i sentrum oppleve flere eldre til fots, i bil, i elektrisk rullestol mv. I sum; en økende og mer blandet trafikk i Sortland sentrum.

Bebodde boliger, etter tilgjengelighet og alder på eldste beboer. 2011. Prosent

Figur 25. Preferanser for bolig etter alder. Kilde: SSB.

Antallsmessig forventes størst vekst blant pensjonistene i aldersgruppen 67-79 år (kap 2.3.2.). Dette er ofte en kjøpsterk gruppe som ønsker en «lettere» bolig og enklere adgang til daglige gjøremål som handel, service, kafebesøk og kulturtilbud, og adgang til jernbane / flyplass.

Aldersgruppene 80-89 år vil også være i sterk vekst. Dette er erfaringsmessig en aldersgruppe med økende omsorgs- og pleiebehov. Dette vil ha konsekvenser i forhold til utvikling av et adekvat tilbud til disse aldersgruppene.

Seniorbølgen – som beskrevet i kap 2.3.2., vil endre handelsmønsteret i byene. Det vil bli økt etterspørsel etter tjenester og koblinger mellom vare/produkt og tjenester. Endringer i boligmønster vil føre til økt etterspørsel etter helsetjenester, tjenester i forhold til bilhold (dekkhotell mv), og tjenester i forhold til vedlikehold av eiendom mv.

3.4.5 Effekten av utviklingen innen kulturnæringene.

Arenabilaget til Konjunkturbarometer høst 2009 for Nord-Norge² fokuserer verdiskapingspotensialet innen kultur og kulturbaserte næringer i Nord-Norge. Bilaget viser at kulturnæringene vokser i Nord-Norge og i landet med ca 10% i en 5-årsperiode.

Framveksten av festivaler gjennom de siste tiårene har skapt en ny grobunn for kulturaktiviteter. Egne undersøkelser av festivaler i Nord-Norge viser at festivaler tiltrekker seg folk og skaper en aktivitet

² Arena Kulturnæring. Et bilag til konjunkturbarometer for Nord-Norge.

som er klart målbar innen vareomsetning og tjenesteomsetning i forbindelse med hotell- og serveringsbransjen.

Etableringen av Kulturfabrikken på Sortland i 2014 har skapt en ny plattform – både fysisk og organisatorisk – for kulturlivet i Sortland og i regionen.

Kulturfabrikken omfatter et bredt spekter av tilbud; Voksenopplæringa, Kino, Bibliotek, Newton-rom, Øvingsrom (korps, musikkforening mv), Musikk/kulturskole, Konsertsaler, «BlueBox», øvingsrom for dans, cafe, mv

Kulturfabrikken har ca 10.000 besøkende i snitt pr uke. Ca 60 personer har sitt daglige virke i Kulturfabrikken.

Det er utviklet en nær kontakt med ca 10 grendehus i kommunen. Disse husene står for et «grunnfjell» i kulturen. Representerer ofte det første møte med kultur.

Besøkende til Kulturfabrikken virker regionforstørrende – folk kommer langveisfra for å se / oppleve spesielle produksjoner.

Aktivitet	2014	2015	2016	2017
Besøk	22 518	39 033	34 688	35 864
Totalt antall forestillinger	169	287	323	335
Billettsalg kr	2 463 289	3 690 260	3 572 363	2 744 423
Ant forestillinger med billettsalg	86	125	113	99
Ant billetter	9 110	14 763	13 027	11 869

Tabell 17. Kulturfabrikken på Sortland. Hovedtall 2014-2017 Kilde: Årsrapport 2017. Kulturfabrikken Sortland KF.

Det er en økende trend i forhold til økt etterspørsel av opplevelser – dvs opplevelsene er det sentrale som trekker folk. Handel kommer som en følge av opplevelsen. Vi antar at kombinasjoner av handel, opplevelser og service vil bli mer aktuelle i årene som kommer som følge av;

- ❖ Flere eldre
- ❖ Økt reiseliv
- ❖ Flere kulturaktiviteter (festivaler, arrangementer, forestillinger mv)

Sett i forhold til handelsnæringen, er kulturaktiviteter positive i den forstand at slike aktiviteter;

- ❖ Skaper positivitet / positive opplevelser
- ❖ Virker regionforstørrende – tiltrekker besøkende fra regionen
- ❖ Øker omsetningen innen varehandel og øker etterspørselen etter tjenester – spesielt innen hotell- og serveringsbransjen.

Kulturfabrikken KF har laget en virksomhetsplan for perioden 2017-2020 med handlingsplan.

3.5 Spesielt om utviklingen i bilbransjen

Det skjer en markant utvikling i bilbransjen (NACE 45) nasjonalt, regionalt og i byene / regionsentra i Nordland. Vi vil derfor utdype denne utviklingstrenden her.

3.5.1 Politiske føringer internasjonalt, i EU og i Norge

I mars 2016 kom EU-kommisjonen med en «Hvitbok» om EU's transportpolitikk fram mot 2050. I denne hvitboken er det foreslått å halvere antallet biler med konvensjonelle forbrenningsmotorer (diesel og bensin) i europeiske byer innen 2030, og utfasing av denne type biler i byene innen år 2050.

Det er en løpende politisk diskusjon om hvordan Norge best kan oppfylle Paris-deklarasjonen. Norge har nå³ ratifisert den nye internasjonale klimaavtalen fra Paris, og er derved blant de første landene som formelt slutter seg til Parisavtalen.

Som en oppfølging av bl.a. Parisavtalen har EU-kommisjonen den 20. juli 2016 foreslått et foreløpig norsk utslippsmål for 2030. I den europeiske innsatsfordelingen blir det lagt opp til at Norge skal kutte utslippene ikke-kvotepliktig sektor med 40 prosent fra 2005 til 2030. Et endelig forslag til måltall vil være på plass etter nærmere beregninger fra Kommisjonen. Ikke kvotepliktig sektor betyr mellom annet landbruk, avfall, transport og bygg. Kvotepliktig sektor er industri, luftfart, energiforsyning og petroleumsvirksomhet. I kvotepliktig sektor er Norge allerede en del av den europeiske klimapolitikken.

3.5.2 Utviklingen innen det norske El-bilmarkedet – og El-bilmarkedet på verdensbasis fram mot år 2040

I 2010 var elbiler et relativt sjeldent syn på norske veier. Elbilparken var dominert av norskproduserte Buddy og Think. Rekkevidden var sterkt begrenset.

Etter hvert kom elbilmodeller fra større japanske produsenter inn på det norske markedet, og i 2012 dukket for første gang ordet «elbilkø» opp i Aftenposten. Elbilene ble større, rekkevidden økte betydelig og økonomiske rammevilkår gjorde disse bilene attraktive på markedet.

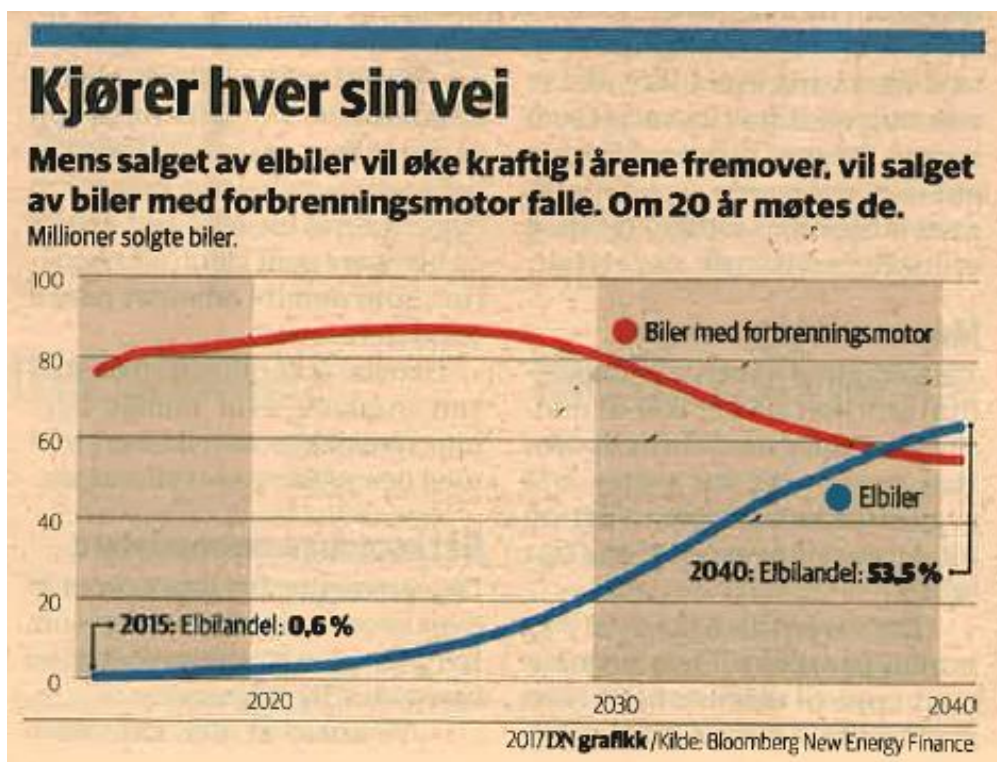
I 2015 var nesten hver femte solgte nybil en elbil, og markedsandelen er økende.

Tallet på registrerte elbiler i Norge var 142 490 ved inngangen til 2018 – en økning på over 40 prosent fra året før. De aller fleste elbilene er personbiler – hele 139 000. Her er økningen på 42,5 prosent fra inngangen til 2017.

Bloomberg New Energy Finance har utarbeidet en prognose som viser at overgangen til utslippsfrie biler vil skje raskere enn tidligere antatt. Innen ca 20 år vil antallet solgte el-biler passere antallet solgte drivstoffbaserte biler på verdensbasis. Årsaken er at kostnadene ved å bygge el-biler faller raskt. Det er spesielt utviklingen innen batteriteknologi og batteripriser som gir grunnlag for denne utviklingen.

Innen 2040 vil dette redusere oljeforbruket på verdensbasis med ca 8 mill fat pr dag. Til sammenligning produserer Saudi-Arabia ca 7 mill fat olje pr dag. Det vil bli en tilsvarende økning i el-forbruket fra ca 6 TWh i dag til ca 1.800 TWh i 2040.

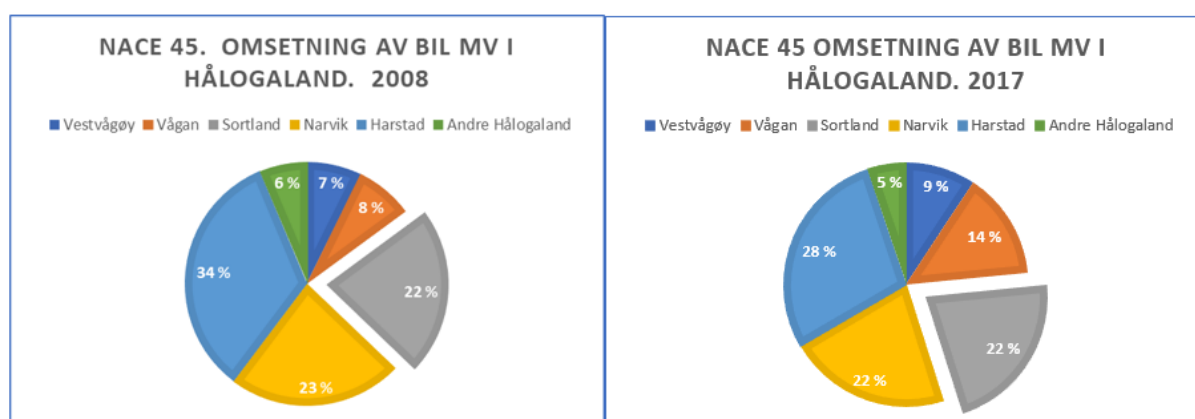
³ Pressemelding 26.06.2016 fra Klima- og miljødepartementet

Figur 26. Utviklingstrender i salg av drivstoffbaserte biler og el-biler på verdensbasis. Prognose mot år 2040. Kilde: Dagens Næringsliv 7. juli 2017.

3.5.3 Bilbransjen i byer og tettsteder i Hålogaland

Figur 27 gir en oversikt over omsetning innen bilbransjen i Hålogaland fordelt på byene og «andre kommuner» i regionen i 2008 og i 2017.

Figur 27. Årsomsetning i bilbransjen i 2008 og i 2017 fordelt på byer i Hålogaland. Kilde SSB

Vi ser av figur 27 at Sortland står for ca 22% av bilomsetningen i Hålogalandregionen både i 2008 og i 2017 selv om omsetningen i bilbransjen i denne perioden i Sortland økte fra 545 mill kr til 810 mill kr. Det bemerkelsesverdige her er økningen i Vågan kommune (Svolvær) som øker fra 8% til 14%.

Samtidig reduseres andelen i Harstad fra 33% til 28%. Tallmaterialet bak denne figuren er tatt inn i vedlegg 4.

Bilbransjen er viktig for Sortland og Vesterålen. Sortland dekker ca 94% av bilbransjen i Vesterålen. Ca 35% av all detaljvareomsetning i Sortland (NACE 45+47) skjer i bilbransjen. Det er derfor viktig at man legger til rette for den pågående endringen i bilbransjen.

3.5.4 Nye boligformer, krav til samfunnssikkerhet – økte krav til service

En stadig økende del av befolkningen ønsker å bo sentralt og i nærheten av bykjernen. Som en følge av dette, er det i løpet av de siste årene blitt vanlig å etablere omfattende leilighetskomplekser i eller nært sentrum av byene. Disse leilighetene har relativt høy kvadratmeterpris og derved begrenset lagerplass. Dette, sammen med endringer i familiestruktur og økt gjennomsnittsalder i befolkningen, gjør at serviceoperasjoner og enkle reparasjoner - som man tidligere gjorde selv - i økende grad overlates til bilbransjen. Dekkskifte og lagring av dekk og annet bilutstyr i «dekkhoteller» overlates i økende grad til bilbransjen.

Nye boligformer, økt gjennomsnittsalder og endrede familiestrukturer har åpnet marked for økt tilbringertjeneste (netthandel, matlevering, service, hjemmetjenester, omsorgstjenester) noe som gir økt trafikk i byene.

Det er gjennomgående økte krav til sikkerhet i samfunnet. Det må forventes økte krav til serviceoppfølging – spesielt i forhold til drivstoffbaserte kjøretøy – som følge av økte krav til utslippsreduksjon.

I sum betyr dette etterspørsel etter kombinasjonen av bilprodukter og serviceprodukter som en følge av endrede og økte krav til bilbransjen.

3.6 Investeringer i Nord-Norge 2018-2026⁴.

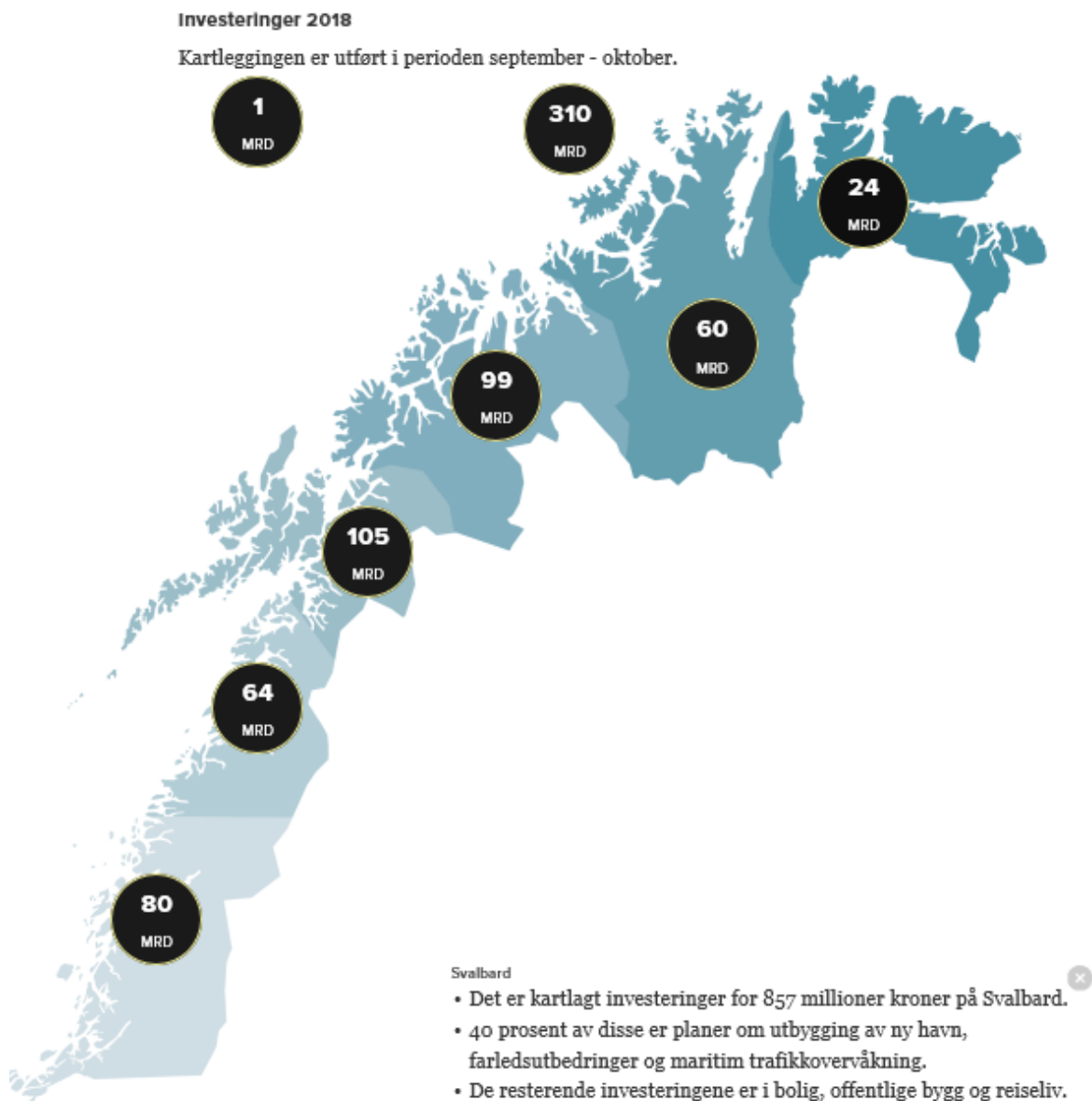
Oversikten som her presenteres er basert på 813 identifiserte investeringsobjekter som sammen med investeringene i boliger utgjør 742,6 milliarder kroner de neste 8 årene (2018 – 2026).

Dette er 7,6 milliarder kroner mer enn fjorårets estimat for samme periode. På sokkelen forventes det nå store investeringer fremover. På fastlandet vil boliginvesteringene være den største bidragsyteren i regionen, etterfulgt av investeringer i offentlige bygg og infrastruktur.

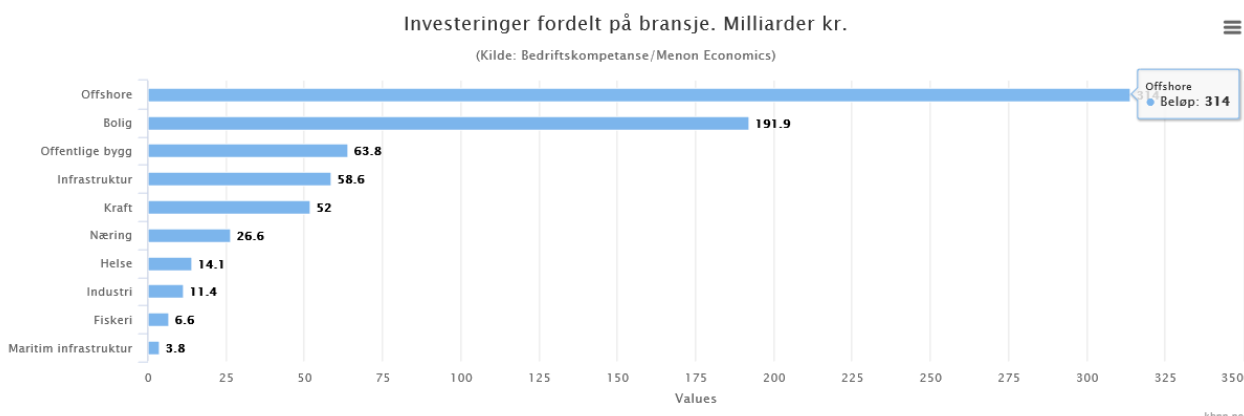
Investeringer på sokkelen står for de største investeringene de kommende årene, og utgjør tilsammen 310 milliarder kroner. Disse investeringene er hovedsakelig knyttet til drift, modifikasjoner og utbygginger av satellittfelter samt planlagte investeringer på de nye feltene Johan Castberg, Alta/Gohta, Wisting og i Barentshavet sørøst. Det ligger også inne planlagte investeringer i tilknytning til en ny oljeterminal på Veidnes. Den årlige investeringsaktiviteten knyttet til drift og utbygging på disse prosjektene er estimert til 50 milliarder kroner per år fram til 2020, med en økning til 70 milliarder kroner per år etter 2020.

For denne handelsanalysen er det interessant at det i perioden forventes et investeringsvolum i Hålogaland-regionen på 105 milliarder kroner.

⁴ Konjunkturbarometer for Nord-Norge 2018.

Figur 28. Investeringer i Nord-Norge 2018-2026 fordelt på regioner. Kilde: Sparebanken Nord-Norge. Konjunkturbarometer høst 2018.

Figur 29. Oversikt over investeringsvolumer i Nord-Norge fram til 2026. Kilde Sparebanken Nord-Norge. Konjunkturbarometer høst 2018.

På fastlandet bidrar boliginvesteringer til å holde investeringene oppe. I konjunkturbarometeret er det estimert at det vil investeres i boliger for 192 milliarder kroner i Nord-Norge i denne perioden. Vel 47 prosent av boliginvesteringene realiseres i Nordland fylke etterfulgt av Tromsø-regionen med 38 prosent.

Det skal bygges flyplasser, veier, jernbane og annen infrastruktur for 58,6 milliarder i Nord-Norge innen 2026. Det er planlagt nye flyplasser i Bodø, Rana, Lofoten og Hammerfest, samt ny kampflybase på Evenes. Det største prosjektet er byggingen av ny flyplass i Bodø, som har en kostnadsramme på 5 milliarder kroner.

Ut fra dette må det fortsatt tas høyde for en sterk utvikling innen byggevarebransjen med en tilsvarende omsetningsvekst og behov for mer areal.

Vi ser av sysselsettingsutviklingen (kap 2.5.) at bygg- og anleggsbransjen er en viktig vekstfaktor både lokalt og regionalt.

3.7 Omsetningstall for detaljvarehandelen på Landsbasis, Hålogaland-regionen og Narvik og Harstad. År 2008 – 2017.

Dette kapitlet bygger på en spesialbestilling av data fra SSB (se kap 1.3.4.). Innledningsvis viser vi tallmateriale for Landet, Hålogalandsregionen og Harstad og Narvik kommuner som et sammenligningsgrunnlag for Sortland. Vi viser tallmateriale for Sortland i kapittel 3.8. Tallmaterialet for Sortland gis en mer gjennomgående behandling.

3.7.1 Omsetningstall for Landet

Tabellen som viser omsetningstall for landet som helhet er tatt med i vedlegg 4.1.

Vi skiller i tabellen mellom omsetning innen bilbransjen (NACE 45 – violett farge) og omsetning innen annen detaljhandel (NACE 47) der vi skiller mellom plasskrevende varer (gul farge) og dagligvarer og utvalgsvarer / fagvarer for øvrig (grønn farge).

Vi ser en sterk vekst i bilbransjen på samlet hele 61,3% fra 2008 – 2017, og det er spesielt innen bilhandel (NACE 45112) at vi finner den sterkeste veksten. Dette har sammenheng med den

pågående omleggingen til elbil. Dette ser vi bl.a. av at økningen innen drivstoffsalg er relativt beskjeden.

Vi ser også en sterk vekst innen «Detaljhandel for øvrig (NACE 47). Dette er en samlebetegnelse for all detaljvarehandel utenom bilbransjen. Innen NACE 47 er det spesielt «dagligvarer (NACE 47.1) som vokser sterkt. Her finner vi den største volummessige økningen på ca 53 MRD kr.

Innen plasskrevende varer er det Byggevarerbransjen som har den sterkeste prosentvise veksten (63,5%).

Vi ser en nedgang på landsbasis innen butikkhandel med IKT-Utstyr og fritidsutstyr. Dette har en sammenheng med utviklingen av netthandel (kap 3.4.3.). Vi ser også en nedgang innen handelen med trelast. Vi antar at dette skyldes en «bransjeglidning» over mot andre deler av byggebransjen som mer og mer tar over den tradisjonelle trelasthandelen.

3.7.2 Omsetningstall for Hålogalandsregionen.

Tabellen som viser omsetningstall for detaljvarehandel i Hålogalandsregionen er tatt med i vedlegg 4.2.

Vi skiller i tabellen mellom omsetning innen bilbransjen (NACE 45 – violett farge) og omsetning innen annen detaljhandel (NACE 47) der vi skiller mellom plasskrevende varer (gul farge) og dagligvarer og utvalgsvarer / fagvarer for øvrig (grønn farge).

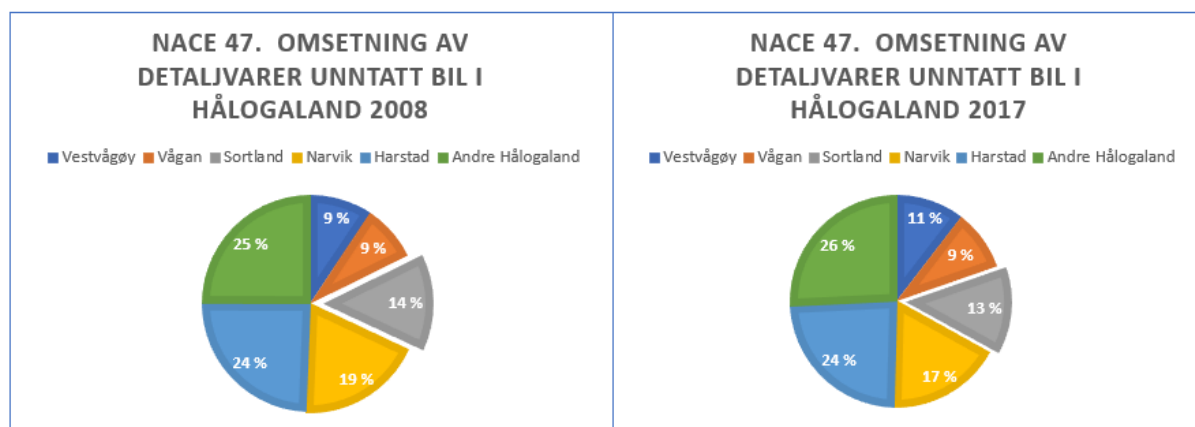
Vi ser også her en sterk vekst i bilbransjen på samlet 53,1% fra 2008 – 2017, og det er spesielt innen bilhandel (NACE 45112) og i handelen med motorsykler at vi finner den sterkeste veksten. Dette har sammenheng med den pågående omleggingen til elbil. I Hålogalandregionen er det fortsatt en klar økning i drivstoffhandelen.

Dagligvarer står for den største volumveksten på 1,4 MRD kr.

Innen plasskrevende varer er det «Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater» (NACE 4754) som har den sterkeste prosentvise veksten (30,5%), mens handelen med drivstoff har den største volummessige økningen (201 mill kr).

For øvrig er det en sterk volumvekst innen jernvarer og byggevarer (NACE 4752 og 47521)

Vi ser en nedgang i Hålogalandsregionen innen butikkhandel med IKT-Utstyr og fritidsutstyr. Dette har en sammenheng med utviklingen av netthandel (kap 3.4.3.). Vi ser også en nedgang innen handelen med «andre byggevarer». Vi antar at dette skyldes en «bransjeglidning» over mot andre deler av byggebransjen.

Figur 30. Detaljvareomsetning i Hålogalandsregionen 2008 og 2017. Kilde SSB.

Vi ser av figur 30 at ca 75% av all detaljvarehandel i Hålogalandsregionen skjer i byene. I 2017 sto Sortland for 13% av denne vareomsetningen.

3.7.3 Omsetningstall for Harstad kommune. Dekningsgrad i forhold til Landet og Hålogalandsregionen

Tabellen som viser omsetningstall for detaljvarehandel i Harstad kommune er tatt med i vedlegg 4.4. Her viser vi også dekningsgrad for detaljvarehandelen sett i forhold til landet og Hålogalandsregionen.

Dekningsgraden er generelt over 100 – noe som viser et handelsomland ut over kommunen for alle varetyper, med unntak av motorvogner (NACE 47) i 2017 i forhold til landet. Videre ser vi at dekningsgraden er lavere enn 100 for butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler, IKT-Utstyr og drivstoffhandel i forhold til Hålogalandsregionen.

Reduksjonen innen IKT-utstyr har sammenheng med netthandel, og reduksjonen innen drivstoffhandel har sammenheng med overgangen til el-bil.

Vi ser en generell nedgang i dekningsgraden fra 2008 – 2017. Denne nedgangen er sammensatt av endrede handelsmønstre i regionen, samt at befolkningen i byene øker sterkere enn befolkningen i regionen for øvrig.

Sammenlignet med Sortland og Narvik ser vi at dekningsgraden for de utvalgte varegruppene er gjennomgående lavere i Harstad enn i Narvik og Sortland.

3.7.4 Omsetningstall for Narvik kommune. Dekningsgrad i forhold til Landet og Hålogalandsregionen

Tabellen som viser omsetningstall for detaljvarehandel i Narvik kommune er tatt med i vedlegg 4.5. Her viser vi også dekningsgrad for detaljvarehandelen sett i forhold til landet og Hålogalandsregionen.

Dekningsgraden er gjennomgående høy innen detaljomsetning av motorvogner mv, innen møbel og interiør (NACE 4759), handel med drivstoff og innen «Annen butikkhandel – spesialforretninger (NACE 477). Dekningsgraden er også høy innen detaljhandel med Ikt-utstyr. Det siste kan ha en sammenheng med at Narvik både har Høgskole innen teknologiske fag samt sykehus.

En sammenligning av disse tre byene (vedlegg – kap 4) viser at Sortland har den gjennomgående høyeste dekningsgraden for de fleste av de undersøkte varegruppene.

Deknings-grad 2017	Sortland	Narvik	Harstad	V.Vågøy	Vågan
NACE 45	249	137	136	98	179
NACE 47	154	110	114	110	117

Tabell 18. Dekningsgrad 2017 fordelt på hovedgruppene NACE 45 (bil mv) og NACE 47 (annen detaljhandel). Dekningsgrad i forhold til Hålogalandsregionen.

Vi ser av tabell 18 at dekningsgraden for hovedgruppene i Sortland ligger til dels betydelig over de andre byene. Dette skyldes i hovedsak at Sortland har en betyde3lig handelsnæring, og at vareomsetningen pr innbygger er meget høy.

3.8 Omsetningstall for detaljvarehandelen i Sortland

I tabell 18 viser vi omsetningstall for detaljvarehandel i Sortland kommune i utvalgte bransjer:

- ❖ Detaljvarehandel med motorvogner (violettt farge)
- ❖ Detaljvarehandel med plasskrevende varer (gul farge)
- ❖ Detaljvarehandel innen andre kategorier – utvalgsvarer / faghandel og dagligvarer (grønn farge).

Vi viser omsetningstall for de samme bransjene i Sortland og dekningsgrad i forhold til Landet og Hålogaland i vedlegg 4.3.

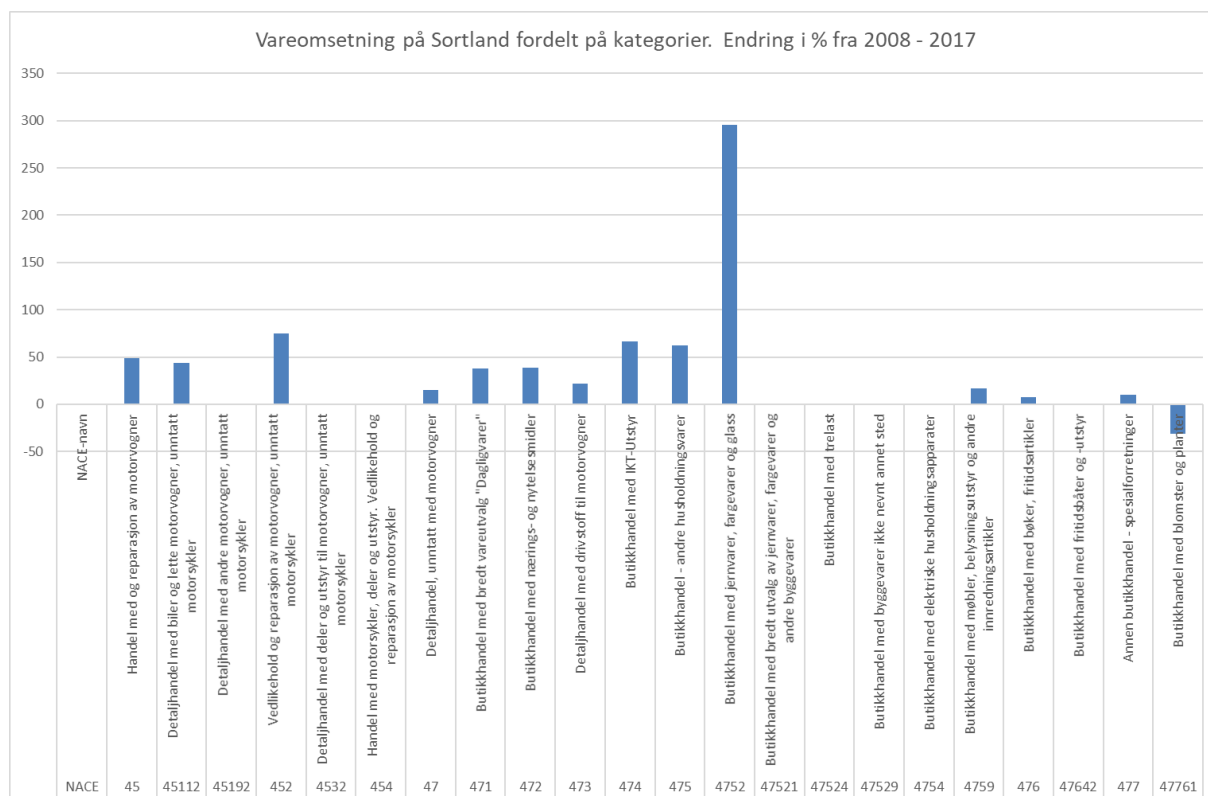
Sortland. Vareomsetning i 1000 kroner.		2008	2017	Endring	Endring %
NACE	NACE-navn				
45	Handel med og reparasjon av motorvogner	544 899	809 952	265 053	48,6
45112	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	368 950	529 364	160 414	43,5
45192	Detaljhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler	:	:		
452	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	63 767	111 570	47 803	75,0
4532	Detaljhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler	:	28 308		
454	Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler	:	:		
47	Detaljhandel, unntatt med motorvogner	1 289 712	1 485 513	195 801	15,2
471	Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"	365 742	502 832	137 090	37,5
472	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler	49 369	68 628	19 259	39,0
473	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	140 027	170 133	30 106	21,5
474	Butikkhandel med IKT-Utstyr	51 690	86 097	34 407	66,6
475	Butikkhandel - andre husholdningsvarer	143 280	232 422	89 142	62,2
4752	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	29 698	117 353	87 655	295,2
47521	Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer	:	:		
47524	Butikkhandel med trelast	:	:		
47529	Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted	13 937	:		
4754	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	:	:		
4759	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler	70 601	82 458	11 857	16,8
476	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	55 021	59 082	4 061	7,4
47642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr	:	:		
477	Annen butikkhandel - spesialforretninger	229 008	252 410	23 402	10,2
47761	Butikkhandel med blomster og planter	15 289	10 556	-4 733	-31,0

Tabell 19. Omsetningstall for detaljvarehandel på Sortland 2008 – 2017. Kilde; SSB.

Vi ser av tabell 19 at detaljhandelen innen bilbransjen I omsatte for nesten 810 mill kr i år 2017. Dette er mer enn 94% av all omsetning innen bilbransjen i Vesterålen. I forhold til Hålogalandsregionen hadde Sortland 21,6% av all omsetning innen bilbransjen i 2017. Dette er omtrent samme andel som Narvik, og noe mindre enn Harstad som hadde 28,3% av omsetningen av bilbransjen i Hålogaland i 2017. Vi antar at de resterende ca 29% er i hovedsak fordelt på Leknes, Svolvær, Bjerkvik og Salangen.

Utenom bilbransjen, er det dagligvarehandelen (NACE 471) som utgjør det største volumet med en omsetning på ca 503 mill kr i 2017.

Utviklingen i omsetning innen de utvalgte varegruppene kan illustreres som vist på figur 30.

Figur 31. Omsetning i utvalgte varegrupper – Sortland kommune. Endring i % fra 2008 – 2017. Kilde SSB

Vi ser av figur 31 en meget kraftig vekst innen NACE 47.52 «Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass». Dette skyldes i hovedsak etableringen av Clas Ohlson og Biltema på Sortland i de siste årene.

Vi ser også en sterk vekst innen bilbransjen og butikkhandel med IKT-utstyr og butikkhandel med andre husholdningsvarer.

3.8.1 Dekningsgrad – Sortland

Vi ser av tabell 13 (kap 3.2.) at dekningsgraden for detaljvarehandelen (unntatt bilbransjen) gjennomgående har hatt en positiv utvikling i Vesterålskommunene. Dekningsgraden for Sortland skiller seg så mye fra de andre Vesterålskommunene at det kan være vanskelig å sammenligne Sortland med de andre kommunene i regionen. En positiv utvikling i nabokommunene innebærer at handelen – samlet sett – har styrket sin posisjon i Vesterålen i perioden 2008-2017.

Sett i forhold til bilbransjen dominerer Sortland med ca 94% av omsetningen i Vesterålen i år 2017.

Dekningsgraden for alle varegrupper i Sortland (vedlegg 4.3.) er gjennomgående meget høy for alle varegrupper – med unntak av «Butikkhandel med blomster og planter» NACE 47761. Dekningsgraden er svært høy innen bilbransjen og innen butikkhandel med IKT-Utstyr.

Vi ser at dekningsgraden gjennomgående går noe ned fra år 2008 til år 2017. Dette kan skyldes at;

- ❖ Befolkningen på Sortland øker mer enn i regionene omkring
- ❖ Detaljvarehandelen vokser også i de nærestliggende kommunene.

De største volumet innen omsetning innen en bransje, finner vi i omsetning av biler og lete motorvogner (529 mill kr) og innen dagligvarehandelen (502 mill kr).

3.9 Estimering av framtidig arealbehov for handelsnæringen i Sortland fram mot år 2030

Vi har i kap 1.3.7. gjort en estimering av butikkarealet i Sortland basert på tallmateriale fra kjøpesentrene og ut fra en generell beregning av butikkareal basert på omsetningstall. Vi legger her til grunn et omsetningstall på kr 28.000 pr m².

Ut fra dette estimerer vi at butikkarealet i Sortland i år 2017 er totalt ca 82.000 m² fordelt på;

- ❖ 46.600 m² i sentrum. Dette er alt vesentlig fordelt på kjøpesentre og på butikkhandel med utvalgsvarer / faghandel.
- ❖ 35.400 m² omkring sentrum. Dette er alt vesentlig fordelt på plasskrevende varer (bil og byggevarer) samt noe dagligvarer.

Problemstillingen videre er å vurdere hvordan dette arealet forventes å utvikle seg fram til år 2030.

Vi ser av kapittel 2.3.1. at folketallet i Sortland by – framskrevet – kan øke med 13% fram til år 2030 – dvs en økning på ca 1,2% pr år. Folketallet i Sortland kommune kan fram mot år 2030 vokse med 7,8% - dvs 0,7%/år. Folketallsveksten i hele Hålogaland vil være kun 1,5% eller 1.750 personer i perioden. Folketallsveksten i Hålogaland vil alt vesentlig komme i byene.

Sysselsettingsveksten i Sortland kommune har vært tilnærmet «flat» i de siste ti år. Inn- og utpendling er omtrent i balanse. Med mindre det etableres nye foretak av en viss størrelse i Sortland kommune eller i regionen, forventes det ikke at arbeidsmarkedet i seg selv vil generere en vekst i handel.

Reiselivsnæringen er i vekst og bringer nye kunder inn til handelen Sortland. Som vist i kap 3.4.2. er reiselivsnæringen i Lofoten mer enn dobbelt så stor som i Vesterålen (tabell 16). Dette påvirker vareomsetningen. Veksten i vareomsetningen i Lofoten-byene er betydelig høyere enn i Sortland (tabell 15).

Vi kjenner til at det er tatt initiativ til to nye hotellbygg på Sortland. Dette – sammen med en forventet vekst i reiselivsnæringen - forventes å gi et meget positivt tilskudd til handelen på Sortland. Vi vil derfor vurdere det framtidige arealbehovet ut fra to scenarier:

- ❖ Business as usual – en framskriving av vekstfaktorer de siste ni år fram mot år 2030. Vi legger her til grunn en vekstrate på 1,5% pr år.
- ❖ Landsgjennomsnittet. Vi legger her til grunn at veksten i vareomsetning på Sortland vil ligge på samme nivå som veksten på landsbasis – j.fr. tabell 15 – med en vekstrate på 3,7% pr år. Viktige vekstfaktorer vil være; regionforstørring gjennom økning i aktiviteten i regionen – spesielt innen reiselivet - og derved handelsvirksomheten.

Det er her også mulig å vise til de framtidsmulighetene som er referert i «Framtid i Nord» i kap 2.7. Denne rapporten viser mulige utviklingsbaner for viktige næringsområder i bl.a. Vesterålen. Imidlertid er det vanskelig å konkretisere disse modellene i forhold til handelsvirksomhet. Vi vil her referere til «framtid i Nord» som en viktig referanse i forhold til vekstmulighetene.

Vi gjengir en framskriving av handelsarealene i Sortland etter disse to alternativene i tabell 19 og 20. Vi understreker at dette er en ren framskriving som ikke er indeksregulert. Det er heller ikke tatt høyde for en arealeffektivisering – dvs at vi må påregne en mer effektiv arealbruk (økt omsetning pr m²) i årene som kommer.

Med denne framskrivingen kommer vi fram til følgende;

- ❖ Business as Usual; En økning fra dagens nivå med ca 17.500 m² i 2030. Tabell 20
- ❖ Økning etter landsgjennomsnittet. En økning på ca 49.500 m² i 2030. Tabell 21

Vi antar at et reelt behov for økt handelsareal i perspektiv 2030 vil ligge i størrelsesorden 25.000 – 30.000 m². Størstedelen av dette potensialet antas å ligge nær sentrum i Sortland.

"Business as usual"	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Økning
Sentrum	46 600	47 299	48 008	48 729	49 460	50 201	50 954	51 719	52 495	53 282	54 081	54 892	55 716	56 552	9 952
Utenom sentrum	35 400	35 931	36 470	37 017	37 572	38 136	38 708	39 289	39 878	40 476	41 083	41 699	42 325	42 960	7 560
Sum	82 000	83 230	84 478	85 746	87 032	88 337	89 662	91 007	92 372	93 758	95 164	96 592	98 041	99 511	17 511

Tabell 20. Framskrivning av arealbehov m² – handelsareal etter scenariet «business as usual» basert på framskrivning etter vekstrate siste 9 år (1,5% pro anno).

Vekst som landssnittet	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Økning
Sentrum	46 600	48 324	50 112	51 966	53 889	55 883	57 951	60 095	62 318	64 624	67 015	69 495	72 066	74 733	28 133
Utenom sentrum	35 400	36 710	38 068	39 477	40 937	42 452	44 023	45 651	47 341	49 092	50 909	52 792	54 745	56 771	21 371
Sum, Sortland	82 000	85 034	88 180	91 443	94 826	98 335	101 973	105 746	109 659	113 716	117 924	122 287	126 812	131 504	49 504

Tabell 21. Framskrivning av arealbehov m² – handelsareal etter scenariet «landsgjennomsnittet» basert på framskrivning etter vekstrate siste 9 år (3,7% pro anno).

4 Vedlegg

4.1 Omsetningstall for landet 2008 – 2017

Hele landet.	NACE	Vareomsetning i 1000 kroner.	2008	2017	Kr pr innb 2008	Kr pr innb 2017	Endring 1000 kr	Endring %
	NACE-navn				4 737 171	5 258 317	98 597 199	61,3
45	Handel med og reparasjon av motorvogner		160 858 058	259 455 257	33 957	49 342	98 597 199	61,3
45112	Detailhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler		67 914 910	121 971 868	14 337	23 196	54 056 958	79,6
45192	Detailhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler		4 502 736	7 142 137	951	1 358	2 639 401	58,6
452	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler		30 065 265	43 330 430	6 347	8 240	13 265 165	44,1
4532	Detailhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler		7 876 782	9 015 583	1 663	1 715	1 138 801	14,5
454	Detailhandel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler		2 641 186	2 570 372	558	489	-70 814	-2,7
47	Detailhandel, unntatt med motorvogner		376 172 697	486 929 286	79 409	92 602	110 756 589	29,4
471	Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"		138 869 142	192 024 037	29 315	36 518	53 154 895	38,3
472	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler		17 051 935	22 443 808	3 600	4 268	5 391 873	31,6
473	Detailhandel med drivstoff til motorvogner		46 750 685	47 670 707	9 869	9 066	920 022	2,0
474	Butikkhandel med IKT-Utstyr		5 591 147	4 945 449	1 180	941	-645 698	-11,5
475	Butikkhandel - andre husholdningsvarer		65 516 482	84 622 753	13 830	16 093	19 106 271	29,2
4752	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass		26 555 753	35 070 681	5 606	6 670	8 514 928	32,1
47521	Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer		18 831 806	25 948 247	3 975	4 935	7 116 441	37,8
47524	Butikkhandel med trelast		792 907	704 636	167	134	-88 271	-11,1
47529	Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted		2 515 147	4 111 964	531	782	1 596 817	63,5
4754	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater		13 945 948	17 030 974	2 944	3 239	3 085 026	22,1
4759	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler		21 172 124	28 052 176	4 469	5 335	6 880 052	32,5
476	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler		22 828 688	25 958 069	4 819	4 937	3 129 381	13,7
47642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr		4 055 043	3 729 693	856	709	-325 350	-8,0
477	Annen butikkhandel - spesialforretninger		69 891 671	85 829 059	14 754	16 323	15 937 388	22,8
47761	Butikkhandel med blomster og planter		5 783 806	6 707 364	1 221	1 276	923 558	16,0
	Bil, motor, Service							
	Plasskrevende varer							
	Dagligvarer / utvalgsvarer / fagvarer							

4.2 Omsetningstall for Hålogaland-regionen 2008 – 2017

Hålogalandregionen. Vareomsetning i 1000 kroner.	2008	2017	Kr.pr innb 2008 Kr.pr innb 2017	Ending 1000 kr	Ending %
NACE NACE-navn			117 006	119 686	
45 Handel med og reparasjon av motorvogner	2 447 939	3 748 799	20 921	31 322	53,1
45112 Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	1 475 333	2 262 188	12 609	18 901	53,3
45192 Detaljhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler	140 461	203 270	1 200	1 698	44,7
452 Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	647 959	1 026 594	5 538	8 577	58,4
4532 Detaljhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler	128 275	160 932	1 096	1 345	25,5
454 Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler	19 793	25 839	169	216	30,5
47 Detaljhandel, unntatt med motorvogner	9 075 391	11 118 636	77 563	92 898	22,5
471 Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"	3 456 698	4 873 301	29 543	40 717	41,0
472 Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler	392 558	506 076	3 355	4 228	28,9
473 Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	1 209 942	1 410 981	10 341	11 789	16,6
474 Butikkhandel med IKT-Utstyr	219 744	178 218	1 878	1 489	-18,9
475 Butikkhandel - andre husholdningsvarer	1 504 744	1 798 431	12 860	15 026	19,5
4752 Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	767 038	904 770	6 556	7 560	18,0
47521 Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer	630 117	768 735	5 385	6 423	22,0
47524 Butikkhandel med trelast	:	:			
47529 Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted	40 877	30 716	349	257	-24,9
4754 Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	270 946	353 466	2 316	2 953	30,5
4759 Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler	376 396	442 451	3 217	3 697	17,5
476 Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	515 585	539 523	4 406	4 508	4,6
47642 Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr	138 100	51 572	1 180	431	-62,7
477 Annen butikkhandel - spesialforretninger	1 431 950	1 641 325	12 238	13 714	14,6
47761 Butikkhandel med blomster og planter	108 070	133 156	924	1 113	23,2
Bil, motor. Service					
Plasskrevende varer					
Dagligvarer / utvalgsvarer / fagvarer					

4.3 Omsetningstall for Sortland kommune 2008-2017. Dekningsgrad sett i forhold til Landet og Hålogaland-regionen.

Sortland. Vareomsetning i 1000 kroner.	NACE	NACE-navn	2008		2017		Kr.pr innb 2008 Kr.pr innb 2017		Dekningsgrad, Sortland kommune			
									2008	2008	2017	2017
	45	Handel med og reparasjon av motorvogner	544 899	809 952			9 678	10 378	Landet	Hålogaland	Landet	Hålogaland
	45112	Detailhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	368 950	529 364			56 303	78 045	165,8	269,1	158,2	249,2
	45192	Detailhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler					38 123	51 008	265,9	302,3	219,9	269,9
	452	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	63 767	111 570			6 589	10 751	103,8	119,0	130,5	125,3
	4532	Detailhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler		28 308				2 728			159,1	202,9
	454	Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler										
	47	Detailhandel, unntatt med motorvogner	1 289 712	1 485 513			133 262	143 141	167,8	171,8	154,6	154,1
	471	Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"	365 742	502 832			37 791	48 452	128,9	127,9	132,7	119,0
	472	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler	49 369	68 628			5 101	6 613	141,7	152,0	154,9	156,4
	473	Detailhandel med drivstoff til motorvogner	140 027	170 133			14 469	16 394	146,6	139,9	180,8	139,1
	474	Butikkhandel med IKT-Utstyr	51 690	86 097			5 341	8 296	452,5	284,4	882,1	557,1
	475	Butikkhandel - andre husholdningsvarer	143 280	232 422			14 805	22 396	107,0	115,1	139,2	149,0
	4752	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	29 698	117 353			3 069	11 308	54,7	46,8	169,5	149,6
	47521	Butikkhandel med byggvarer ikke nevnt annet sted							271,2	412,2		
	47524	Butikkhandel med trelast							0,0	0,0		
	47529	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	13 937				1 440					
	4754	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler							163,2	226,8	148,9	214,9
	4759	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	70 601	82 458			7 295	7 945	118,0	129,0	115,3	126,3
	476	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	55 021	59 082			5 685	5 693				
	47642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr										
	477	Annen butikkhandel - spesialforretninger	229 008	252 410			23 663	24 322	160,4	193,4	149,0	177,4
	47761	Butikkhandel med blomster og planter	15 289	10 556			1 580	1 017	129,4	171,0	79,7	91,4
		Bil, motor. Service										
		Plasskrevende varer										
		Dagligvarer / utvalgsvarer / fagvarer										

4.4 Omsetningstall for Harstad kommune 2008-2017. Dekningsgrad sett i forhold til Landet og Hålogaland-regionen.

Harstad. Vareomsetning i 1000 kroner.	NACE-navn	2008		2017		Kr.pr innb 2008	Kr.pr innb 2017	2008		2017	
								Landet	Hålogaland	Landet	Hålogaland
45	Handel med og reparasjon av motorvogner	818 446	1 062 334			23 617	24 845	102,1	165,6	86,7	136,5
45112	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	493 214	627 659			20 884	25 263	145,7	165,6	108,9	133,7
45192	Detaljhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler										
452	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	214 805	309 580			9 095	12 460	143,3	164,2	151,2	145,3
4532	Detaljhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler	80 376	90 406			3 403	3 639	204,7	310,4	212,2	270,6
454	Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler										
47	Detaljhandel, unntatt med motorvogner	2 211 885	2 648 253			93 656	106 591	117,9	120,7	115,1	114,7
471	Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"	695 716	1 020 211			29 458	41 063	100,5	99,7	112,4	100,8
472	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler	104 426	104 126			4 422	4 191	122,8	131,8	98,2	99,1
473	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	229 070	228 628			9 699	9 202	98,3	93,8	101,5	78,1
474	Butikkhandel med IKT-Utstyr	12 679	25 802			537	1 039	45,5	28,6	110,4	69,7
475	Butikkhandel - andre husholdningsvarer	562 539	532 863			23 819	21 447	172,2	185,2	133,3	142,7
4752	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	254 243	200 961			10 765	8 089	192,0	164,2	121,3	107,0
47521	Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer	245 468	199 642			10 394	8 036	261,5	193,0	162,8	125,1
47524	Butikkhandel med trelast										
47529	Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted										
4754	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	137 908	149 079			5 839	6 000	198,4	252,2	185,3	203,2
4759	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler										
476	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	221 803	257 465			9 392	10 363	194,9	213,1	209,9	229,9
47642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr	112 827	42 943			4 777	1 728	558,1	404,8	243,7	401,1
477	Annen butikkhandel - spesialforretninger	376 772	455 432			15 953	18 331	108,1	130,4	112,3	133,7
47761	Butikkhandel med blomster og planter	20 484	46 726			867	1 881	71,0	93,9	147,4	169,0
	Bil, motor, Service										
	Plassrevende varer										
	Dagligvarer / utvalgsvarer / fagvarer										

4.5 Omsetningstall for Narvik kommune 2008-2017. Dekningsgrad sett i forhold til Landet og Hålogaland-regionen.

NACE	NACE-navn	2008		2017		Kr.pr.innb 2008		Kr.pr.innb 2017		Dekningsgrad, Narvik kommune			
										2008	2017	Landet	Hålogaland
45	Handel med og reparasjon av motorvogner	565 101	805 394			30 739	42 941	18 756		90,5	146,9	87,0	137,1
45112	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler	314 623	444 019			17 114	23 673			119,4	135,7	102,1	125,2
45192	Detaljhandel med andre motorvogner, unntatt motorsykler	:	:										
452	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler	190 176	249 065			10 345	13 279			163,0	186,8	161,1	154,8
4532	Detaljhandel med deler og utstyr til motorvogner, unntatt motorsykler	14 850	16 010			808	854			48,6	73,7	49,8	63,5
454	Handel med motorsykler, deler og utstyr. Vedlikehold og reparasjon av motorsykler	:	:										
47	Detaljhandel, unntatt med motorvogner	1 698 197	1 931 853			92 374	102 999			116,3	119,1	111,2	110,9
471	Butikkhandel med bredt vareutvalg "Dagligvarer"	593 547	742 810			32 286	39 604			110,1	109,3	108,4	97,3
472	Butikkhandel med nærings- og nytelsesmidler	88 457	100 261			4 812	5 346			133,7	143,4	125,2	126,4
473	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	310 324	338 211			16 880	18 032			171,0	163,2	198,9	153,0
474	Butikkhandel med IKT-Utstyr	77 392	33 323			4 210	1 777			356,7	224,2	188,9	119,3
475	Butikkhandel - andre husholdningsvarer	241 648	300 077			13 144	15 999			95,0	102,2	99,4	106,5
4752	Butikkhandel med jernvarer, fargevarer og glass	116 545	106 011			6 339	5 652			113,1	96,7	84,7	74,8
47521	Butikkhandel med bredt utvalg av jernvarer, fargevarer og andre byggevarer	73 690	73 004			4 008	3 892			100,8	74,4	78,9	60,6
47524	Butikkhandel med trelast	:	:										
47529	Butikkhandel med byggevarer ikke nevnt annet sted	:	:										
4754	Butikkhandel med elektriske husholdningsapparater	:	59 843				3 191					98,5	108,0
4759	Butikkhandel med møbler, belysningsutstyr og andre innredningsartikler	90 371	119 402			4 916	6 366			110,0	152,8	119,3	172,2
476	Butikkhandel med bøker, fritidsartikler	86 074	74 458			4 682	3 970			97,2	106,3	80,4	88,1
47642	Butikkhandel med fritidsbåter og -utstyr	:	:										
477	Annen butikkhandel - spesialforretninger	298 545	342 008			16 239	18 235			110,1	132,7	111,7	133,0
47761	Butikkhandel med blomster og planter	12 397	20 315			674	1 083			55,2	73,0	84,9	97,4
	Bil, motor. Service												
	Plasskrevende varer												
	Dagligvarer / utvalgsvarer / fagvarer												